

T.C.
NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**ERGENLERİN İNTERNET BAĞIMLILIĞININ ANA-BABAYA
BAĞLANMA STİLLERİ VE ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE
İNCELENMESİ (İSTANBUL YENİBOSNA ÇOK PROGRAMLI
ANADOLU LİSESİ ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Gözde NAZİK

Enstitü Anabilim Dalı : Psikoloji
Enstitü Bilim Dalı : Psikoloji

“Bu tez 02/08/2016 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği/Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ	İMZA
Prof. Dr. Ersin ALTINTAŞ		
Doç. Dr. Tunc PARLAK		
Doç. Dr. Ali Hakan SAR		

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Ergenlerin İnternet Bağımlılığının Ana Babaya Bağlanma Stilleri ve Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi” konulu çalışmamda tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Gözde NAZİK
İstanbul 2016

ÖNSÖZ

Sanayi devriminden bu yana teknoloji; son derece hızlı bir şekilde gelişimini sürdürmektedir. Şüphesiz ki bunun en büyük getirilerinden olan internet; son yirmi yıl içerisinde baş döndürücü hızla gelişmiş ve hayatımızın her alanında yayılmasıyla günümüzde vazgeçilmez bir hal almıştır. Bilgiye ulaşım, iletişim, alışveriş gibi birçok alanda hayatı kolaylaştıran internetin sağladığı artı değerlerin yanında bilinçsiz ve aşırı kullanımı da beraberinde bir takım zararlara sebep olmaktadır.

Araştırmaya konu olan değişkenler belirlenirken günümüz ergenlerinin internet ile yakın ilişkide olması ve ailelerin bu konuda Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Servisine gelerek çocuklarının internette geçirdikleri sürelerden yakınmaları ve çözüm arayışları olmuştur. Bu noktadan yola çıkılarak internet bağımlılığı çeşitli değişkenler açısından incelenerek ana-babaya bağlanma stillerinin fark yaratacak bir değişken olup olmadığı saptanmaya çalışılmıştır.

Gözde NAZİK
İstanbul 2016

TEŐEKKÖR

Bilgi ve tecrübesiyle bana yol gösteren tez danışmanım saygıdeğer Prof. Dr. Ersin ALTINTAŞ'a, evlerini bana açarak çalışmalarına müthiş destek sağlayan ve ivme kazandıran güzel insanlar Mahperi Lale BATUR ve Yusuf Ertuna BATUR'a, istatistik konusunda engin bilgilerini esirgemeyen, bütün sorularımı sabırla cevaplayan Barış AY ve Bilge şAHİN'e ve tüm hayatım boyunca yanımda olan, manevi desteğini her zaman yürekten hissettiğim sevgili aileme teşekkürlerimi sunarım.

Gözde NAZİK
İstanbul 2016

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

ÖNSÖZ

TEŞEKKÜR

İÇİNDEKİLER i

TABLO LİSTESİ.....v

ŞEKİLLER DİZİNİ.....vi

ÖZET vii

SUMMARY ix

BÖLÜM I.....1

1. GİRİŞ 1

1.1. Problem.....1

1.2. Tanımlar.....4

1.3. Araştırmanın Amacı.....5

1.4. Araştırmanın Alt Amaçları 5

1.5. Araştırmanın Hipotezleri 5

1.6. Araştırmanın Varsayımları 6

1.7. Araştırmanın Sınırlılıkları.....7

1.8. Araştırmanın Önemi 7

BÖLÜM II.....9

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE 9

2.1. Ergenlik.....9

2.1.1. Ergenlik Dönemi Özellikleri 9

2.1.2.	Fizyolojik Gelişim	9
2.1.3.	Bilişsel Gelişim	10
2.1.4.	Sosyal Gelişim.....	11
2.1.5.	Duygusal Gelişim	12
2.1.6.	Ergenlik Dönemi Sorunları.....	13
2.2.	Bağlanma	14
2.2.1.	Bağlanma Kavramı.....	14
2.2.2.	Bağlanma Kuramı ve Tarihçesi	14
2.2.2.1.	John Bowlby	14
2.2.2.2.	Marry Ainsworth	15
2.2.2.3.	James F. Materson	16
2.2.2.4.	Donald Woods Winnicott	16
2.2.3.	Anne-Bebek Arasında Bağlanma Gelişimi	17
2.2.4.	Ergenlerde Bağlanma Süreci	19
2.2.5.	Bağlanmanın Yetişkinliğe Aktarımı.....	20
2.2.6.	Bağlanma ve Sosyal Gelişim.....	21
2.2.7.	Bağlanma Stilleri	21
2.3.	İnternet Bağımlılığı.....	24
2.3.1.	İnternetin Tanımı ve Özellikleri	24
2.3.2.	İnternetin Tarihi Gelişimi	26
2.3.3.	Türkiye’de İnternetin Gelişimi	27
2.3.4.	İnternet İletişiminin Özellikleri	29
2.3.5.	Bağımlılık	30
2.3.6.	İnternet Bağımlılığı	31
2.3.6.1.	İnternet Bağımlılığı Kavramının Açıklanması	31
2.3.6.2.	Bağımlılık Tanı Kriterleri.....	33

2.3.6.3. Sağlıklı İnternet Kullanımı	36
2.3.7. Ergen ve İnternete Yönelme Nedenleri	38
2.3.8. Ergenlik ve İnternet Bağımlılığı.....	41
2.3.9. Konuya İlişkin Yurt İçinde ve Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar	43
2.3.9.1. İnternet Bağımlılığı ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar	43
2.3.9.2. İnternet Bağımlılığı ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	46
BÖLÜM III	50
3. YÖNTEM.....	50
3.1. Araştırmanın Modeli.....	50
3.2. Evren ve Örneklem	50
3.3. Veri Toplama Aracı	52
3.4. Verilerin Toplanması ve Verilerin Analizi	54
BÖLÜM IV	56
4. BULGULAR.....	56
4.1. Araştırmaya Katılan Ergenlerin Testlere Vermiş Oldukları Cevaplar ve Yüzdelik İfadeleri.....	56
4.2. İnternet Bağımlılığı Cinsiyete Göre Farklılaşmakta mıdır?	67
4.3. İnternet Bağımlılığı Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmakta mıdır?	68
4.4. İnternet Bağımlılığı Öğrencilerin Kendilerini Algıladıkları Başarı Düzeyine göre Farklılaşmakta mıdır?	69
4.5. İnternet Bağımlılığı Öğrencilerin Ekonomik Düzeyine Göre Farklılaşmakta mıdır?	70
4.6. İnternet Bağımlılığı Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşmakta mıdır?.....	71
4.7. İnternet Bağımlılığı Öğrencileri Babalarının Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşmakta mıdır?.....	72

4.8. İnternet Bağımlılığı Öğrencilerin Anneye Bağlanma Stiline Göre Farklılaşmakta mıdır?.....	73
4.9. İnternet Bağımlılığı Öğrencilerin Babaya Bağlanma Stiline Göre Farklılaşmakta mıdır?.....	74
BÖLÜM V	75
5. TARTIŞMA VE YORUM	75
BÖLÜM VI	78
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	78
6.1. Sonuçlar	78
6.2. Öneriler	80
KAYNAKÇA	82
EKLER	94
ÖZGEÇMİŞ	102

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: İnternet bağımlılığı ile ilgili literatürde kullanılan terimler.....	31
Tablo 2: İnternet bağımlılığı terimi ile ilgili kullanılabilen diğer ifadeler.....	32
Tablo 3: Katılımcıların sosyo-demografik değişkenlere göre dağılımı	51
Tablo 4: Araştırmaya katılan ergenlerin 'Ana-Babaya Bağlanma Envanteri/ Anne Formu' ile ilgili ifadelere verdikleri cevapların dağılımları	56
Tablo 5: Araştırmaya katılan ergenlerin 'Ana-Babaya Bağlanma Envanteri/ Baba Formu' ile ilgili ifadelere verdikleri cevapların dağılımları	60
Tablo 6: Araştırmaya katılan ergenlerin 'İnternet Bağımlılığı Ölçeği' ile ilgili ifadelere verdikleri cevapların dağılımları	64
Tablo 7: Öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin cinsiyete değişkenine göre gözlemlenen frekansları ve Ki-kare testi sonucu	67
Tablo 8: Öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin sınıf düzeyi değişkenine göre gözlemlenen frekansları ve Ki-kare testi sonucu	68
Tablo 9: Öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin algılanan okul başarı düzeyi değişkenine göre gözlemlenen frekansları ve Ki-kare testi sonucu	69
Tablo 10: Öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin ekonomik düzeyi değişkenine göre gözlemlenen frekansları ve Ki-kare testi sonucu	70
Tablo 11: Öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin annelerinin eğitim düzeyi değişkenine göre gözlemlenen frekansları ve Ki-kare testi sonucu	71
Tablo 12: Öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin babalarının eğitim düzeyi değişkenine göre gözlemlenen frekansları ve Ki-kare testi sonucu	72
Tablo 13: Öğrencilerin internet bağımlılığı ile annelerine bağlanma stillerine ilişkin Pearson Korelasyon sonuçları	73
Tablo 14: Öğrencilerin internet bağımlılığı ile babalarına bağlanma stillerine ilişkin Pearson Korelasyon sonuçları	74

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1: Bağlanmanın Tanımlayıcı Yönleri (Hazan ve Shaver, 1994).....	15
Şekil 2: Bağlanma Modeli (Bartholomew ve Shaver, 1998).	23
Şekil 3: 2007 ile 2014 yılları arasında internet erişimi olan hane oranı ile bilgisayar ve internet kullanımı oranları.....	28

ÖZET

Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Tez Özeti

Tezin Başlığı : Ergenlerin İnternet Bağımlılığının Ana-Babaya Bağlanma Stilleri ve Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi (Yenibosna Çok Programlı anadolu Lisesi Örneği)

Tezin Yazarı : Gözde NAZİK

Danışman : Prof. Dr. Ersin ALTINTAŞ

Kabul Tarihi :

Sayfa Sayısı : 116

Anabilim Dalı: Psikoloji

Bilim Dalı : Psikoloji

Bu araştırmada ortaöğretimde öğrenimlerini sürdüren öğrencilerin internet bağımlılık durumları çeşitli değişkenlere göre incelenmiştir.

Araştırmanın evrenini 2015-2016 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Bahçelievler ilçesinde bulunan Yenibosna Çok Programlı Anadolu Lisesi'nde öğrenimlerini sürdüren öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise evrenden seçkisiz olarak belirlenen 10-11 ve 12. sınıf öğrencilerinden toplam 270 kişi oluşturmuştur.

Araştırmada, öğrencilerin kişisel bilgileri Sosyo-Demografik Veri Formu kullanılarak elde edilmiştir. İnternet bağımlılık düzeylerini belirlemek için Young (1996) tarafından geliştirilen ve Bayraktar (2001) tarafından uyarlama çalışmaları yapılan İnternet Bağımlılığı Ölçeği kullanılmıştır. Ana - Babaya bağlanma stillerini belirlemek için Parker ve arkadaşları (1979) tarafından geliştirilen ve Kapçı ve Küçüker (2008) tarafından geçerlilik ve güvenirlik çalışmaları yapılan Ana-Babaya Bağlanma Ölçeği kullanılmıştır.

Elde edilen verilerin analizinde Ki-Kare Testi ve Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Bu analizler SPSS for Windows, Version 17.0 istatistik paket programıyla bilgisayarda gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada özetle şu bulgulara ulaşılmıştır: Öğrencilerin cinsiyetlerine göre internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma bulunamamıştır. Öğrenim görülen sınıf düzeylerine göre internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir. Öğrencilerin kendilerini algıladıkları başarı düzeylerine göre internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma

bulunmuştur. Kendini başarılı ve çok başarılı gören öğrencilerin internet bağımlılığı düşük iken kendisini başarısız ve orta düzeyde başarılı görenlerin internet bağımlılığı daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Öğrencilerin ekonomik düzeylerine göre internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Ekonomik durumu düşük seviyede olan öğrencilerin internet bağımlılığı daha yüksek iken ekonomik durumu orta ve yüksek olan öğrencilerin internet bağımlılığının daha düşük olduğu gözlemlenmiştir. Annelerinin ve babalarının eğitim düzeylerine göre öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma bulunamamıştır. Anneye Bağlanma Envanteri toplam skoruyla İnternet Bağımlılığı arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Anneye bağlanma stilleri açısından inceleme yapıldığında ise 'İlgi' ve 'Kontrol' alt faktörleriyle İnternet Bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki gözlemlenirken 'Aşırı Koruma' faktörüyle İnternet Bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki saptanamamıştır. Babaya Bağlanma Envanteri toplam skoruyla İnternet Bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki saptanamamıştır. Alt faktörler açısından incelendiğinde ise 'İlgi' ve 'Kontrol' grubunda anlamlı bir ilişki bulunamazken, babasıyla arasında 'Aşırı Koruma' bağlanma stili olan ergenlerle İnternet Bağımlılık düzeyleri arasında zayıf pozitif yönlü bir ilişki saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler : Ergenlik, Ana-Babaya Bağlanma Stilleri, İnternet Bağımlılığı

SUMMARY

Nişantaşı University, Institute of Social Sciences

Abstract of Master's Thesis

Title of the Thesis: The İnternet Addiction of the adolescents Depending on the Manner of Commintment to Parents and the Other Various Factors (Yenibosna Multi-Program Anatolian High School Example)

Author: Gzde NAZİK

Supervisor: Prof. Dr. Ersin ALTINTAŞ

Date:

Nu. of pages: 116

Department: Psychology

Subfield: Psychology

In this study, the situation of the addiction to the internet of the students who continue their education in high schools has been examined by several variables.

The scope of the study is the students continuing their secondary educations in Yenibosna Çok Programlı Anatolian High School year of 2015-2016 in Istanbul, Bahçelievler. 270 of 10th 11th and 12th grade classes of students who are determined randomly are the samples of the research.

In this study, Socio-Demographic Data Form was used for obtaining the personal knowledge of the students. In order to determine the levels of the addiction to the internet of the students, the Internet Addiction Scale developed by Young (1996) and adaption studies made by Bayraktar (2001) was used in the research. Besides, Commitment to Parents Scale developed by Parker and his colleagues (1979) and feasibility and reliability analyses made by Kapçı and Küçüker (2008) was used in order to examine the level of dependency on the parents.

Chi-Square Test and Correlation Analysis were used in the analysis of the data has been obtained. These analysis took place with the Statistical Package Program SPSS Statistics for Windows, Version 17.0.

The following findings were reached exactly in the study: According to the sex of the students and the levels of the classes, there is not a significant differentiation among the mean scores of Internet Addiction.

There has been found a significant differentiation among the mean scores of Internet Addiction according to the success level which has been perceived by students themselves. The level of internet addiction is lower for the students finding themselves

successful or very successful than the students finding themselves unsuccessful or moderate.

It has been found that there is a significant differentiation among the mean scores of Internet Addiction according to the economic conditions. The finding has been reached that the students having lower economic conditions are more addicted to the internet against the ones having moderate or high economic conditions.

There has not been found a significant differentiation among the mean scores of Internet Addiction according to the education level of their parents. Between the total score of Commitment to Mothers Inventory and internet addiction, positive relationship has been observed. Analyzing the manner of the commitment to mothers against the internet addiction, the significant relationship has been found considering “Concern” and “Control” sub-factors, while there has been not any significant relationship according to “Overprotection” sub-factor. Between the total score of Commitment to Fathers Inventory and internet addiction, there has not been found any significant relationship. Analyzing the manner of the commitment to fathers against the internet addiction, there has not been found a significant differentiation considering “Concern” and “Control” sub-factors, while weak positive relationship has been observed according to “Overprotection” sub-factor

Keywords: Adolescence, The Manner of Commitment to Parents, Internet Addiction

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

1.1.Problem

İnsanlık tarihi toplumları etkileyen önemli olay ve buluşlara göre çeşitli çağlara ayrılmıştır. Yazının İcadıyla başlayan bu dönemler Sanayi Devrimine kadar şekillenmeye devam etmiştir. Her biri kendi içerisinde önemli olay ve olgular barındıran çağların sonuncusu olan Yakın Çağ; teknolojik gelişmeler konusunda ciddi atılımların yaşandığı bir devir olmuştur. Bilişim ve iletişim teknolojilerindeki hızlı değişim insanların hayatını etkileyen her alanda ortaya çıkmıştır. İnternetin kullanılmaya başlanması ve ardından gelen yaygınlaşma; bilginin üretilmesi, paylaşılması ve yayılmasında çok önemli bir ivme kazandırmıştır. Bu gelişmeler doğrultusunda 1990’lardan günümüze kadar olan zamana Bilişim/Bilgi Çağı adı verilmiştir. Bilişim Çağı içerisinde kuşkusuz ki en büyük gelişim internette yaşanmıştır. İnternetin ulaşılabilir bütün veri tabanları, kütüphaneler, üniversitelerden bilgi sağlamanın yanında, dünyanın her yerinden var olan gelişmeleri anında takip edebilmek, sosyal ağlarda gezinmek, oyun oynamak, dizi/film izlemek, müzik dinlemek, alışveriş yapmak gibi günümüz insanlarınca vazgeçilemez artıları da bulunmaktadır. Fakat internetin bu olumlu görünen yönlerinin yanında aşırı ve uzun süreli kullanımı, bazı olumsuzları da beraberinde getirmektedir. İnternetin hızla yaygınlaşıp aşırı kullanılması yeni bir bağımlılık türünü ortaya çıkarmaktadır. İnternet ve Teknoloji Bağımlılığı 21. Yüzyılın hastalığı olarak ifade edilmektedir.

Teknoloji Bağımlılığı; teknolojiyi kullanmada bireyin iradesini kaybetmesi, kendisini denetleyememesi ve onsuz bir hayatı düşleyememesi ile başlayarak, zamanla kişinin yapması gereken eylemleri yapmaması ya da ertelemesine neden olan, aile içi ve kişiler arası ilişkilerini de olumsuz yönde etkilemesi durumudur.

İnternetin aşırı kullanılması, internetten yoksun kalındığında sinirlilik ve saldırganlık oluşması, bireyin işinde, sosyal ortamında ve özel hayatında bozulmaların olması olarak tanımlanabilir. İnternet üzerinden kişilerin kolaylıkla başka insanlara ulaşabilmesi, iletişim kurabilmesi sağlıklı ve bilinçli kullanımla kişilerin hayatını kolaylaştırdığı gibi;

bilinçsiz ve sağlıksız kullanımlarda bir o kadar zarar vermektedir. Çocuklardan yaşlılara kadar çok geniş bir kesimi etkisi altına alan teknoloji bağımlılığı henüz bilişsel, fiziksel ve psikolojik gelişimini tamamlamamış olan çocuk ve ergenlerde çok daha fazla yıkıcı etkiye sahiptir. Dönemsel özellikleri göz önünde bulundurulduğunda özellikle beğenilme, popüler olma, kendilerini özel ve önemli hissetme ihtiyaçlarını suni bir şekilde karşılamasından dolayı ergenler internete bağımlı hale gelmeye en yatkın kesimdir.

Problemleri internet kullanımıyla birlikte, kullananların demografik yapılarında da hızlı bir değişim görülmektedir. İnternet, özellikle ortaokul ve lise öğrencileri tarafından birçok amaçla ve yaygın bir biçimde kullanılmaktadır. İnternete ulaşımın hızlı ve kolay olması, ödevler ve e-okul uygulamaları gibi durumlar interneti kullanmayan öğrencilerin de, internet kullanıcısı olmasını sağlamaktadır. Ayrıca öğrencilerin yaşamlarındaki psikolojik ve çevresel faktörler, onların internet bağımlılığı yaşamalarına sebep olabilmektedir. Sosyal becerileri düşük olan öğrencilerin, çevrelerinden izole bir şekilde yaşaması yüksek bir olasılıktır. İnternet bu tür öğrenciler için kendilerini göstermelerini sağlayacak bir platform olarak değerlendirilebilir. Hayatın akışı içerisinde sosyal becerilerini geliştiremeyen ergenlerin, ilerleyen dönemlerde; eğitim hayatında, arkadaş ve aile ortamında problemler yaşayacağı öngörülebilir. Özellikle ortaokulda kendini göstermeye başlayan problemleri internet kullanımı sonucunda bireyin yaşadığı sosyal ve akademik olumsuzluklar, beraberinde yalnızlık/sosyal izolasyon yaşanmasına temel oluşturabilecek, sonraki dönemlerinde eğitim ve aile hayatında da olumsuzluklar yaşamasına sebep olabilecektir. Özellikle ergenlik gibi sosyal iletişim becerilerine ihtiyaç duyulduğu bu dönemde kişinin problemler yaşaması olası bir durum haline gelecektir. Aşırı internet kullanımı sonucunda, ailesi ve diğer sosyal çevresiyle problemler yaşayan ergenler, gelişimlerinin bu önemli dönemini sağlıklı bir şekilde yaşayamayacaklardır (Biçer, 2014: 4).

İnternet kullanımının yaygınlaşması ergenleri de içine alan birçok yaşta insanı etkilemiş ve etkilemeye devam etmektedir (Cengizhan, 2003). Özellikle gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde zamanlarının çoğunu okulda ve evde geçiren çocukların en yakın arkadaşı bilgisayarlar olmuştur (Muslu, Karayağız ve Bolışık, 2009). Birçok olumlu ve olumsuz alışkanlığın edinildiği ergenlik döneminin kendine özgü özellikleri

bulunmaktadır. Ergenlik dönemi, fiziksel ve duygusal süreçlerin yol açtığı, cinsel ve psikososyal olgunlaşma ile başlayan ve bireyin bağımsızlığını, kimlik duygusunu ve sosyal üretkenliğini kazandığı zaman sona eren bir dönemdir. Bu dönemde biyolojik, psikolojik ve sosyal gelişimsel değişimler gözlenmektedir (Derman, 2008).

Anne-babaların çocuğun gelişim dönemlerindeki benimsedikleri tutumlar, çocukların öncelikle kendilerini sevmeleri ve değerlendirmelerine, sonrasında diğer insanlarla kuracakları ilişki şeklini, onları algılama ve değerlendirmelerine yön verecektir. Dolayısıyla, çocuk yetiştirme konusunda ebeveyn tutumlarının önemi vurgulanmalı ve bu konuda ailelere yönelik eğitim programları düzenlenerek yüksek oranda katılımın sağlanması gerekmektedir; çünkü yanlış anne baba tutumları sayesinde çocuğun duygusal, fiziksel ve sosyal ihtiyaçları yeteri kadar karşılanamaz (Ersin, 2010: 1-2). Yüz yüze ilişkilerin güçlü ve yoğun olduğu ailedeki etkileşim, çocukların bireysel gelişmeleri ve duygusal gelişmeleri üzerinde önemli rol oynarlar. Ana babaların tutum ve davranışları çocukların uyumlu-uyumsuz, etken-edilgen, bağımlı-özerk, içedönük-dışadönük olmaları gibi kişilik gelişimlerini büyük ölçüde etkiler (Özgüven, 2001: 209).

Ergenlik döneminde yeteri kadar istekleri karşılanmayan bireylerin farklı bağımlılıkları ortaya çıkacaktır. İnternet bağımlılığı bu esaretin başında gelir ve gelişim bir bütün olduğu için bu bağımlılık ergenin tüm yaşamını etkileyecektir. Ergenlikte bağlanma birey için büyük önem taşımaktadır.

Yakın ilişkiler için zengin bir çerçeve sunan “Bağlanma Kuramı”, John Bowlby tarafından geliştirilmiştir. Bu kurama göre, tüm insanlar, bebeklik döneminden başlayarak, korunma, yakınlık, destek gibi ihtiyaçlarını karşılamak adına bir ya da birden fazla bakım veren (çoğunlukla anne) kişiye yönelik güçlü duygusal bağlar geliştirir (Davis, Shaver ve Vernon, 2003). Çünkü insan doğuştan sosyal bir varlıktır ve çevresindeki diğer insanlarla ilişki kurma gereksinimi içindedir (Wardetzki, 2010). Bağlanma figürleri olarak adlandırılan bu kişiler ile kurulan/kurulamayan bağlanma ilişkisi, bireyin yaşamı boyunca deneyimleyeceği ilişkilerin temelini ve kalitesini oluşturur. Bowlby’e (1951) göre, sağlıklı bir ruhsal büyüme için bebeklik ve çocukluk döneminde bireyin temel bakım vericisi ile sıcak, yakın ve kesintiye uğramayan bir ilişki yaşaması gerekir (Bretherton, 1992). Genel olarak ergenlik döneminde güvenli bağlanan bireyler (ya da erken bağlanmalarını güvenli olarak

açıklayanlar), güvensiz bağlananlara göre toplumsal açıdan daha etkin, psikolojik olarak daha sağlıklı ve hayata daha iyi uyum sağlar (Allen ve ark, 1998; Lieberman, Doyle ve Markiewics, 1999; Zimmermann ve Becker-Stoll, 2002).

Ergenlik döneminde bireyin kurduğu arkadaşlık ilişkileri ergenin psikososyal gelişimi açısından önemlidir. Birey ebeveynleriyle arasındaki durumlarında değişim yaşarken kendine yeni bağlanma ilişkileri kurmaktadır. Bu ilişkilerin büyük bir kısmını akranlarıyla oluşturur. Ergenlik dönemiyle arkadaşların önemi ve onlara olan yakınlığı artar. Bireyin arkadaşları ile güvenli ilişkiler kurması onun, ruhsal açıdan daha sağlıklı olduğunu gösterir.

Ergenlik döneminde karşılaşılan problemler ve çözümlerinde anne baba tutumları ve bağlanma stilleri oldukça önemli bir yere sahiptir. Aşırı internet kullanımlarının pek çok psikiyatrik bozuklukla eş zamanlı görüldüğü saptanmıştır. Bu nedenle ergenlerde internet bağımlılığının ayrı bir bozukluk mu yoksa başka bir durumun sonucu mu olduğu mutlaka saptanmalıdır.

1.2.Tanımlar

İnternet Bağımlılığı: Kullanıcının çevrimiçi kullanımını kontrol yeteneğini, ilişkisel, mesleki ve sosyal problemlere sebep olacak derecede etkileyebilen, yeni ve genellikle tanınmamış klinik bir rahatsızlıktır (Young, 2007: 671).

Ergen: Bir kimlik bulmanın, değişen fizyolojik ve psikolojik özelliklere uyum sağlamanın, sağlıklı bir yaşam tarzı için çeşitli beceriler kazanmanın, aileden ayrılmanın, ahlaki kurallar ve değerler oluşturmada bulunmanın, topluma katkıda bulunan bir birey olmanın ve bir meslek seçmenin gelişimsel sorumlulukları ile mücadele eden bireydir (Anderson ve Olnhausen, 1999).

İnternet: Dünya üzerindeki mevcut milyonlarca ağı, ortak bir protokol çerçevesinde iletişim kurmasını ve birbirleriyle kaynaklarını paylaşmasını sağlayan ağlar arası bir ağıdır (Ögel, 2012).

Bağlanma: İnsanların kendileri için önemli olan kişilere karşı geliştirdikleri güçlü duygusal bağıdır (Bowlby, 1982).

1.3.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı; Ana-Babaya Bağlanma Stilleriyle İnternet Bağımlılığı arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Bu amaçla, 2015-2016 Eğitim Öğretim yılında İstanbul Bahçelievler’de bulunan Yenibosna Çok Programlı Anadolu Lisesi’nde eğitim gören 16-18 yaş arası 270 öğrencinin anket sonuçlarından yararlanılmıştır.

Bu araştırma; cinsiyetin, sınıf düzeyinin, algılanan başarı düzeyinin, ekonomik durumun, anne-baba eğitim seviyesinin ve ana-babaya bağlanma stiline, internet bağımlılığı ile ilişkisini ortaya koymayı amaçlayan betimsel bir çalışmadır.

Çalışmada ilgili değişkenleri ölçmek için; Sosyo-Demografik Bilgi Formu, İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Ana-Babaya Bağlanma Ölçeği uygulanmıştır.

1.4.Araştırmanın Alt Amaçları

- İnternet bağımlılığı cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
- İnternet bağımlılığı sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
- İnternet bağımlılığı algılanan okul başarısına göre farklılaşmakta mıdır?
- İnternet bağımlılığı ailelerin sosyo-ekonomik durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
- İnternet bağımlılığı annenin eğitim seviyesine göre farklılaşmakta mıdır?
- İnternet bağımlılığı babanın eğitim seviyesine göre farklılaşmakta mıdır?
- İnternet bağımlılığı anneye bağlanma stillerine göre farklılaşmakta mıdır?
- İnternet bağımlılığı babaya bağlanma stillerine göre farklılaşmakta mıdır?

1.5.Araştırmanın Hipotezleri

Bu çalışmada, hipotezler, amaç ve alt amaçlarla ilgili problemleri her bir probleme ilişkin olarak 0.05 anlamlılık düzeyinde hipotezler oluşturulmuştur.

Hipotez 1: İnternet bağımlılığında cinsiyet gibi demografik değişkenlere göre anlamlı bir fark yoktur.

Hipotez 2: İnternet bağımlılığında sınıf düzeyi gibi demografik değişkenlere göre anlamlı bir fark yoktur.

Hipotez 3: İnternet bağımlılığında algılanan okul başarısına göre anlamlı bir fark yoktur.

Hipotez 4: İnternet bağımlılığında ailelerin ekonomik düzeylere göre anlamlı bir fark yoktur.

Hipotez 5: İnternet bağımlılığında annenin eğitim düzeyine göre anlamlı bir fark yoktur.

Hipotez 6: İnternet bağımlılığında babanın düzeyine göre anlamlı bir fark yoktur.

Hipotez 7:İnternet bağımlılığında anneye bağlanma stillerine göre anlamlı bir fark yoktur.

Hipotez 8: İnternet bağımlılığında babaya bağlanma stillerine göre anlamlı bir fark yoktur.

1.6.Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırmanın planlanıp yürütülmesinde ve ulaşılan bulguların yorumlanmasında aşağıda verilen varsayımlardan hareket edilmiştir.

1. Araştırma konusu ile ilgili ulaşılabilen kaynaklardan elde edilen bilgilerin objektifliği yansıttığı varsayılmıştır.
2. Araştırmada kullanılacak veri toplama araçlarının, öğrencilerin ilgili özelliklerini ölçebilecek nitelikte ve yeterlikte ölçme araçları olduğu varsayılmıştır.
3. Anket ifadelerinin okuyucular tarafından doğru olarak algılandığı varsayılmıştır.
4. Anketin uygulanması esnasında iç ve dış şartların bütün denekler için aynı olduğu varsayılmıştır.
5. Ankete verilen cevaplar doğru olarak kabul edilmiştir.
6. Araştırmaya katılan öğrenciler kendilerine verilen ölçekleri ve bilgi formunu içtenlikle ve nesnel olarak yanıtlamışlardır.

1.7.Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırmada sadece 2015-2016 Eğitim Öğretim yılında İstanbul Bahçelievler’de bulunan Yenibosna Çok Programlı Anadolu Lisesi’nde eğitim gören 16-18 yaş aralığında bulunan 270 öğrenciden yararlanılmıştır.
2. Araştırmaya 10-11 ve 12. sınıf düzeylerinden 90 öğrenci dahil edilmiştir.
3. Anketin uygulanma süresi 20-25 dakika ile sınırlıdır.
4. Bu araştırma kapsamında kullanılan ölçeklerin yordayıcı ve yordanan değişkenleri ölçtüğü, diğer kontrol edilemeyen değişkenlerin ölçme sonucunu etkilemediği varsayılmıştır.
5. Araştırmadaki sonuçlar, araştırmada kullanılan veri toplama araçlarına verilen cevaplarla sınırlıdır.

1.8.Araştırmanın Önemi

Bilişim çağında artan teknolojik gelişmelerde önemli düzeyde artışlar meydana gelmiştir. Dünyada teknolojinin hızla ilerlemesiyle birlikte internet de hayatın vazgeçilmezleri arasında yer almıştır. Bu kadar hızlı artış da bir takım sorunların ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

İnterneti bireyler merak ettikleri alanlarda araştırma yapıp, hem okul hem de sosyal ilişkilerini artırmakta kullanabilir. İnternetin bilgiye erişim ve bilginin paylaşımındaki öneminin gittikçe arttığı günümüzde, gençler üzerindeki olumlu etkilerinin yanı sıra olumsuz etkilerinin de hızla artıyor olması, problemli internet kullanımı hakkındaki araştırmaların yapılması zorunluluğunu doğurmuştur (Öztürk ve Özmen, 2011: 1796). Bireyin çocukluktan ebeveynlerle kurduğu bağlanma stilleri ergenlik döneminde psikolojik ve ruhsal durumları için önemlidir. Çocukluk çağında ki yaşantılar, çocuğun ihtiyaçlarını karşılayan anne ya da bakım vereniyile geçirdiği yaşantılar ergenlik döneminde hayata yön vereceği için çok önemlidir. Annenin çocuğunun ihtiyaçlarına tepkiler vermesi, duyarlı olup olmaması çocuğuyla arasında kurulacak olan bağlanma ilişkisini etkileyecektir. Anne-çocuk bağlanma ilişkisi ergen için sağlam temeller üzerinde ise çevresel faktörlerden minimum düzeyde etkilenecektir. İnternet birey için bağımlılık oluşturmayıp zararlı etkilerini azami düzeye indirecektir.

Ergenlik döneminde karşılaşılan problemlerin incelenmesinde, dönemin öncesi ve sonrasında anne baba ile oluşturacağı bağlanma stilleri önemlidir.

BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Ergenlik

2.1.1. Ergenlik Dönemi Özellikleri

Birey dünyaya geldiği andan itibaren sürekli bir gelişim ve değişim içerisinde. İstenirse çocuğun gelişiminin gerek biyolojik olarak gerekse psikolojik olarak olumlu ve sağlıklı olmasıdır.

Çocuklar süreç boyunca ailelerini hep şaşırtır. Ailelerinse en fazla şaşkınlığa düştükleri dönem 'Ergenlik Dönemi'dir. Ergenlik yetişkinliğe ilk adım evresidir. Birey için büyümek demektir. En önemli gelişim dönemlerinden biridir. Henüz çocukluktan yeni çıkmış bireyin toplumsal kimliğinin oluşması için, sosyal bir birey olarak kendini kanıtlaması gerekir.

Ergenlik 9-11 yaşlarından başlayıp 19-21 yaşlarına kadar sürebilen; fizyolojik, bilişsel, duygusal, sosyal gelişimlerin hızlı olduğu bir süreçtir. Çubukcu ve Sivaslıgil'in (2007) çalışmasında da belirtildiği gibi ergenlik çağı ülkemizde kızlar için 13-14, erkekler için de 14-15 yaş aralıklarıdır.

Erik Erikson, bu dönemin temel görevinin, kimlik geliştirmek -başkalarından farklılık hissi- olduğunu ileri sürmektedir. Kimlik hissi; tutarlı ve anlamlı bireyselliğin tam karmaşıklığını fark ederek- yetenekler ve potansiyelle tutarlı olmalıdır (Yalom, 2008: 23).

Ergenlik dönemi Unesco'nun sınırlamasına göre 15-25 yaş aralığını, Birleşmiş Milletlerin tanımında ise 12-25 yaş aralığını kapsamaktadır. Bunda da ergenliğin başlangıç süresinde beslenme, iklim, ırk vb... koşulların etkili olduğunu göstermektedir.

2.1.2. Fizyolojik Gelişim

Ergenlik bireylerde birçok alanda değişim yaşandığı bir dönemdir. Fiziksel değişimin yaşandığı döneme erinlik denir. Ergenlerin hepsi kimlik krizi yaşamaz, ana - babaları karşısında isyan etmez yada aşık olup tepetaklak olmazlar ama gerçekten hepsi yetişkin

üreme yeteneğine olgunlaşmayla ilişkili biyolojik geçişler yaparlar (Ercan, çev., 2007: 40).

Ergenin bedensel gelişimi denildiğinde, beden yapısıyla ilgili olarak akla gelen en önemli gelişmeler, boy ve ağırlık artışıyla iskelet ve kas gelişimi, iç salgı sistemindeki gelişim ve çeşitli organlarda görülen büyümedir (Yavuzer, 2002: 264).

Erinlikteki fiziksel değişimleri kategorize etmek istersek;

- a) **Birincil Cinsiyet Özellikleri:** Üremeye doğrudan katkısı olan özelliklerin kazanılmasıdır. Üreme organlarının (gonadların), erkeklerde testislerin, kızlarda yumurtalıkların gelişimi söz konusudur.
- b) **İkincil Cinsiyet Özellikleri:** Üremeye doğrudan katkısı olmayan özelliklerin kazanılmasıdır. Sesin kalınlaşması, ergenlik tüylenmesi, genital organlardaki ya da memelerdeki değişim, cinsel organların ilerleyen gelişimi söz konusudur.
- c) **Beden Ölçülerinde Meydana Gelen Değişimler:** Boy ve kilo oranlarındaki artış, yağ ve kas dağılımındaki değişimler bu kategoride yer alabilir.

Erinlik dönemindeki bu değişimler, ergenlerin davranışları ve psikolojileri üzerinde doğrudan ve dolaylı etkilere sahip olabilir. Kendilerine ilişkin algısı değişen ergenler davranış yoluyla bunu dışarı vurabileceği gibi, biyolojik etkilerle dış görünüşü değişen ergenlere dışarıdan gelen tepkiler de davranış değişimlerine neden olabilir. Yapılan araştırmalar ergenlerin davranış değişiminde hem hormonal hem de çevresel faktörlerin büyük rol oynadığını ortaya koymaktadır.

2.1.3. Bilişsel Gelişim

Çocukluktan ergenliğe geçen bireyler daha gelişmiş bir düşünce yapısına sahip olmaya başlarlar. Piaget'in Bilişsel Gelişim Kuramı'na göre 11-12 yaşından itibaren soyut (formel – biçimsel) işlemler dönemine geçen ergenlerde düşünce yapılarındaki kazanımlar aşağıdaki gibi sıralanabilir.

1. **Olasılıklar Hakkında Düşünmek:** Somut işlemler dönemindeki çocuk, ergenlikle beraber soyut işlemler dönemine geçiş yapar ve çocukluktan farklı

olarak gördüklerinin dışında da olasılıklar olabileceğini hesaba katmaya başlarlar.

2. **Soyut Kavramlar Hakkında Düşünmek:** Ergen bireyler için soyut kavramlar artık düşünülmesi gereken ve cevap bulunması gereken konular arasına girmiştir. İdeolojik kavramlar, siyasi görüşler, ölüm, öldükten sonraki hayat, gerçek sevgi, aşk, hayatın anlamı, sadakat, gerçeklik, adalet, güven gibi konular hem ergen bireyin ilgisini çeker hem de bu konular üzerine meşguliyetler ve soru işaretleri olabilir (Abalı, 2012: 30).
3. **Düşünce Üzerine Düşünmek:** Ergenliğin bilişsel becerideki üçüncü kayda değer kazanımı üstbiliş (meta cognition) olarak da tanımlanan düşünce üzerine düşündürmektir. Üstbiliş genellikle düşünme üzerinde kişinin kendi bilişsel etkinliğini izlemesidir (Artar, çev., 2007:85).
4. **Çok Boyutlu Düşünmek:** Ergenliğin bir diğer kazanımı çok boyutlu düşündürmektir. Bir olayı birden fazla boyutuyla ele almaya başlamalarıyla, ihtimallerle ilgili düşünce yapılarının gelişmesi de paralellik göstermeye başlar.
5. **Ergenlik Göreliliği:** Ergenlikte düşüncenin son bir yönü de ergenin şeylere bakma biçimidir. Çocuklar şeyleri mutlak biçimde görme eğilimindedirler-siyah, beyaz gibi. Tersine, ergenler şeyleri daha göreliliği görme eğilimindedir. Onlar başkalarının sunduklarını sorgulamak ve mutlak doğrular olarak verilen “olguları” daha az kabul etmek eğilimindedirler(Artar, çev., 2007:87).

2.1.4. Sosyal Gelişim

Bireyin sosyalleşmesi ilk olarak ailede başlar. Zamanla dış dünyaya açılan birey çevresini tanıır. Çevresiyle etkileşiminin en fazla olduğu dönem ergenliktir. Birey için artık okul çevresi ve arkadaş grupları arasında hızlı bir etkileşim ve özdeşleşme meydana gelir.

Özdeşleşme ve arkadaşlık bu devredeki sosyal ve duygusal gelişimin iki önemli yönünü oluşturur (Cüceloğlu, 2004: 369). Özdeşleşme, gençlik çağına özgü ruhsal yapı içinde aile bireylerinden başlayarak çevredeki kişilere, düşüncelere, kültüre doğru gittikçe genişleyen bir alanda, istemli ya da istemsiz olarak benimsediği, özümlediği düşünce, davranış, tutum ve eylemlerden oluşan bir süreçtir (Yavuzer, 2002: 279). Ergen bu süreçte saygınlık kazanmaya ve statü oluşturmaya çalışır. Ergenin sosyal gelişimini

tamamlamak için topluma karşı yapması gereken bazı gelişimsel görevleri bulunmaktadır.

Havighurst (1972) ergenlik dönemi için sekiz gelişimsel görev belirlemiştir. Havighurst'e göre, her görev kendi döneminde tamamlanmalıdır ve her görevin başarısı önceki görevlerin başarılı bir şekilde tamamlanmasına bağlıdır. Ergenlik dönemi görevlerinin başarılı bir şekilde tamamlanması da çocukluk görevlerinin tamamlanmasıyla ilişkilidir ve yetişkinlik görevlerinin tamamlanma evresini belirler (Klaczynski, 1990).

Bir ergenin başarması gereken yaşam görevleri aşağıda kısaca ele alınmıştır;

Ergenlik Dönemi Gelişimsel Görevleri:

1. Fiziksel görünüşünü kabul etmek ve bedenini etkili bir şekilde kullanmak,
2. Kadın ya da erkek olarak toplumsal cinsiyet rolünü başarmak,
3. Her iki cinsten yaşlılarıyla yeni ve olgun ilişkiler kurmak,
4. Anne baba ya da başka yetişkinlerden duygusal olarak bağımsız olmak,
5. Bir meslek seçip bunun için hazırlanmak ve ekonomik özgürlüğe kavuşabilmek,
6. Evlilik ve aile yaşantısına hazırlanmak,
7. Toplumsal olarak sorumlu davranışlar sergilemeyi istemek ve bunu başarmak,
8. Bir ideoloji edinmek ve davranışlarına yol gösterecek bir takım değerleri ve ahlaki sistemi oluşturmak.

2.1.5. Duygusal Gelişim

Birçok anlamda geçiş dönemi olan ergenlik; bireylerin ailelerinden akran gruplarına doğru yöneldiği bir dönemdir. Bu yönelişin başlıca sebebi ergenin yalnız olmadığı düşüncesidir. Temeli 3 yaşında atılan ancak ergenlik dönemindeki ayrışmayla belirginleşen özerkliğin üzerinde akranların etkisi oldukça fazladır. Özerklik kavramı ortaya atılırken bağımsızlık ile aynı şey olmadığı ve farklı anlamlar taşıdıklarının ayrımının iyi bir şekilde yapılması oldukça önemlidir. Özerklik denilen kavram; bireyin duygusal, düşünsel ve davranışsal olarak kendi kendini yönetebilmesi, kararlar alabilmesi ve aldığı kararları uygulamaya koyabilmesidir yani birey olmaktır, kendi istek ve yeteneklerini belirleyebilmektir. Özerklik ergenlikte üç boyutta aşama aşama

gerçekleşir. Bütün gelişimsel boyutlar iç içe olmakla birlikte özerkliğin boyutlarını incelemek gerekirse;

- 1) Davranışsal: Bireyleşme söz konusudur. Ergen aile içerisinde karar verme sürecine dahil edildiğinde bu boyut gelişir.
- 2) Bilişsel: Davranışsal boyutun gelişmesiyle karar verme becerisinin arttığı aşamadır.
- 3) Değer: Ahlaksal, siyasal, ideolojik, dinsel konuları içermektedir. Ergenin bu konular hakkında fikir üretebildiği aşamadır.

Özerkliğin gelişimiyle birlikte ergen bireylerin ailelerinden beklentileri koruma yerine rehberlik, bakım yerine destek formunu alır. Sanılanın aksine yapılan araştırmalar ortaya koymaktadır ki; ergeni olan her evde sorun yoktur. Çatışma olan birçok evde çatışmaların temeli çocukluk döneminde atılmıştır. Ergenlik döneminde yaşanan aile içi sıkıntılar temel değerler ve tutumlar gibi konularda yaşanmamaktadır. Günlük sıradan konular, giyim tarzı, müzik zevki gibi konularda aile içi çatışmalar yaşanmaktadır. Bu durumun temelinde ise anne- babalar için çok net sınırları olan doğru ve yanlışlar ergenler için birer tercih konusudur sadece.

2.1.6. Ergenlik Dönemi Sorunları

Ergenlik dönemi her birey için problem oluşturacağı anlamına gelmemekle birlikte; kimi genç kendine ve çevresine etki edebilecek sorunlar yaşayabilirler. Bunlar maddenin kötüye kullanımı, intihar, suça karışma, depresyon, yeme bozuklukları, aile içi çatışmalar, akran zorbalığı vb.

Yaşanan sorunların doğasını saptamak çözüm üretebilmek adına büyük önem taşımaktadır. Öncelikle zaman zaman olan durum ve denemelerle, kalıcı olan durum ve tehlikeler ayırt edilmelidir. İkinci olarak yaşanan problemlerin başlangıç zamanını saptamak doğru müdahalede bulunmak adına önemli görülmektedir. Yaşanan her olay ergenliğe özgü değildir, temeli çok öncesinden çocukluk yıllarından atılmış olabilir. Son olarak ergenlik döneminde yaşanan olaylar, ilgi ve beklentiler geçicidir. Zamanla ya da deneme yanılma yoluyla ergenler yeni davranış kalıpları oluşturur. Ergenlik süresince yaptıklarının büyük bir kısmını yetişkinliğe aktarmazlar. Bütün bu durumlar göz önünde

bulundurularak ergenlik sorunları ele alınmalıdır. Aksi takdirde yanlış ya da eksik sonuçlara varılabilir.

2.2.Bağlanma

2.2.1. Bağlanma Kavramı

Bireyin sağlıklı olabilmesi için çocukluk döneminde geçirdiği fiziksel ve ruhsal yaşantıların olumlu olması gerekir. Bowlby anne ve çocuk arasında meydana gelen bu yakın ilişkiye ‘bağlanma’ adını vermektedir. Bağlanma, insanların kendileri için önemli gördükleri kişilere karşı geliştirdikleri duygusal bağlar olarak tanımlanmaktadır (Bowlby, 1973).

Fiziksel ve ruhsal ihtiyaçları tam karşılanan bireyler sosyal çevrelerine ve kendilerine karşı daha pozitif olurlar.

2.2.2. Bağlanma Kuramı ve Tarihçesi

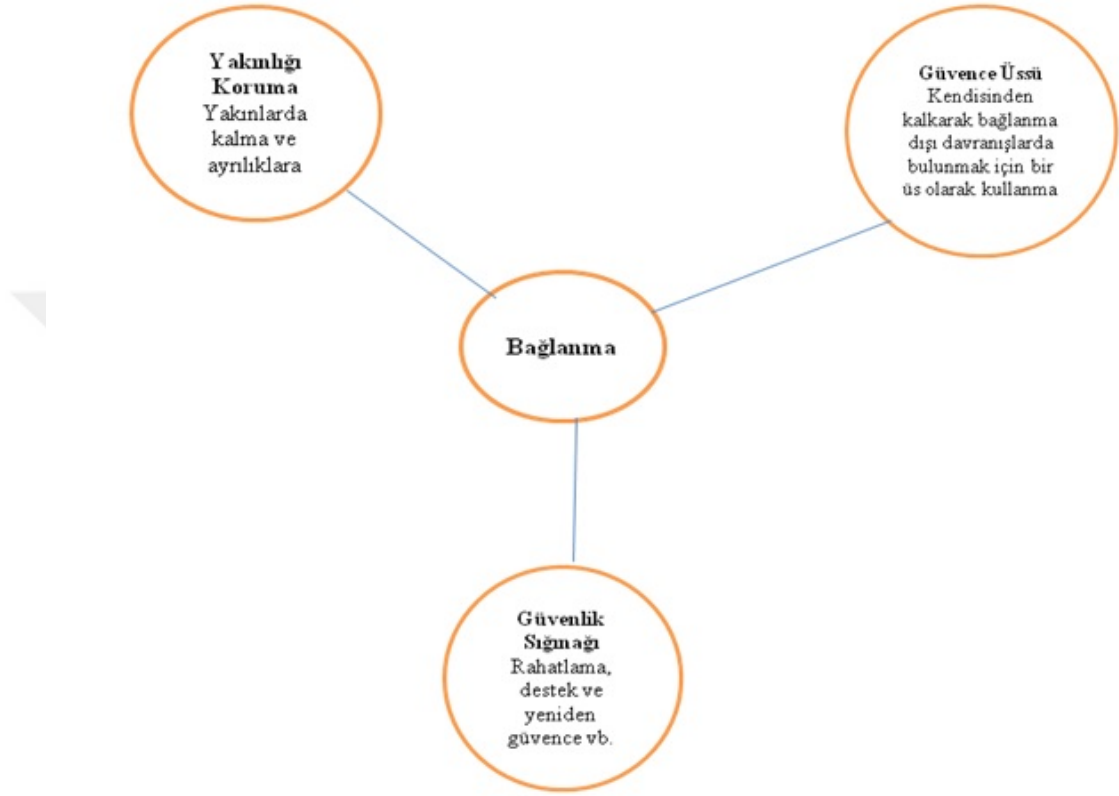
2.2.2.1.John Bowlby

John Bowlby Cambridge Üniversitesi'nden mezun olduktan sonra iyi bir bilim eğitimi alıp çocuk eğitim danışmanı olarak çalışmaya başlamıştır. Bowlby çalışmalarında çocuğun bilinçaltının önemli olduğunu, çocukluk ve ergenlik yaşantılarının kişiyi etkileyeceğini savunmuştur.

Bowlby kuramının temel ilkelerini oluştururken psikanalitik, gelişim psikolojisi, bilgi işleme süreci, sibernetik ve etiyolojiden yararlanmıştır (Bowlby, 2012, 2012a; Bretherton, 1992; Collins ve Read, 1990). Bu kuramın temelinde, yakın ilişkilerin bebeğin gelişimini teşvik eden ya da engelleyen koşulları ve bağlanma deneyimlerinin duygusal gelişim ve kişilik gelişimi üzerindeki etkilerini açıklama çabası yatar (Zimmerman ve Becker-Stoll, 2002).

Bowlby'nin kuramının temelindeki düşünce; bebeğin dış dünyada kendini güvende hissedebileceği bir ortamın oluşturulması gerekliliğidir.

Bebek, gereksinim duyduğunda karşılık verebilecek tanıdık bir koruyucu var olduğu sürece, oyunlara katılmak ya da keşfe çıkmak için kendisini yeterince güvende hisseder. Herhangi bir tehdit ya da güçlü bir belirsizlik yaşadığında da en güvenli tepki olarak dikkat ve enerjisini yakınlığı yeniden sağlamaya yönlendirir (Hazan ve Shaver, 1994).

Şekil 1: Bağlanmanın Tanımlayıcı Yönleri (Hazan ve Shaver, 1994).

2.2.2.2. Marry Ainsworth

Ainsworth'e (1972) göre, bağlanma niteliksel bir olgudur ve güven-güvensizlik olmak üzere iki boyuttan oluşur. Bireyin bağlanma tarzı (güvenli ya da güvensiz) bağlanma figürünün güvenilirliği, ulaşılabilirliği ve çocuğun ihtiyaçlarına yanıt verme durumuna göre belirlenir (Löker, 1999).

Sağlıklı bir gelişim sürecinden bahsedebilmek için erken bağlanmada güven vazgeçilmez bir unsurdur. Güven ilişkisi kuran bir çocuk bireysel ve toplumsal açıdan

gelişim görevlerini daha sağlıklı bir şekilde yerine getirecektir. Yeteri kadar kendine ve çevresine güvenilebilen bireyler bedenlen ve ruhen de doyuma ulaşacakları için bu güven duygusunun temelde iyi oturtulması gerekir. Ainsworth; bebeğin, annesinin orada kendisi için var olduğunu hissetmek istediğini söylemiştir. Annesinin varlığıyla güçlenen çocuk, ilerlemeye ve dünyayı keşfetmeye hazırdır. Bu eksikse çocuk güvensiz olur ve keşfi engellenmiş olur (Karen, 1990). Annesini göremediği zaman huzursuz olur. Bebek yeteri kadar güven duygusunu kazanmışsa ayrılık kaygısını da yaşamayacaktır. Dünyayı keşfetmeye başlayan çocuk geri döndüğünde güven kazandığı için olumsuz bir şey görse bile döndüğünde korkmayacaktır.

2.2.2.3. James F. Masterson

Masterson, özelde borderline durumların bozuklukların tedavisi için yaptığı klinik ve teorik çalışmalarla, genelde de tüm kişilik bozukluklarını, "Kendilik Üçlüsü Bozukluğu" olarak tanımlar. Bu tanımlama, tedavi süreçlerinde, hastaya yaklaşımda bütüncül bir bakış açısını ve kuramlar arası kesişen noktaları belirleme ve eksikleri tamamlama sürecinin bir ürünüdür.

Kendilik Üçlüsü, klasik Freudcu ekolü, çağdaş temsilcileri olan nesne ilişkileri ekolünü ve kendilik ekolünü bir araya getirdiği gibi, insanın gelişimsel sürecini açıklayan ekoller (Bağlanma Teorisi gibi) ile nörobiyolojik bulguların benzeştiği ve farklılaştığı yapıyı inceler.

Materson bağlanma kuramına yaklaşımı; çocukluktan yeni çıkan ergenlerin ve yetişkinlerin yaşadıkları sorunlara klinik çözümler sunarak gözlem yapmak ve empati kurarak görüşlerini sunmaktır.

Materson'un bu yaklaşımı klinik alanında çalışma yapan araştırmacıların gözlem ve düşünce alanını genişletip derinlik kazandırmakta, ayrıca kendilerine güvenip kişilere farklı bakış açısıyla beraber iyimser bir yaklaşımla keşfetmelerine imkan tanımaktadır.

2.2.2.4. Donald Woods Winnicott

Winnicott çocuk hastalıkları uzmanıdır. Uzun yıllar boyunca Londra'da Paddington Gren hastanesinde çalışmıştır. Winnicott kuramında yaşamın yaşamaya değer olup

olmadığını sorgulayıp ‘Yaratıcı bir yaşamı’ savunmaktadır. Winnicott’ın yaratıcılık düşüncesi, bireyin çevresine uyum sağlamasından ziyade çevresindeki gerçekleri dönüştürme potansiyelini içerir.

Winnicott’a göre çocuk başlangıçta bütünleşmemiş zamanda ve mekânda değişik ve dağınık deneyimler yaşar, bu deneyimler kendilik çekirdeklerini oluştururlar. Kendiliğin bütünleşmesi ve gelişmesi anne ile ilişki içinde annenin sağladığı kucaklayıcı çevre sayesinde oluşur. Annenin çocukla ilgili bütünleşmiş tasarımları çocuğun giderek kendi bütünlüğünü kavramasını sağlar(Altıntaş, 2009).

Winnicott, anne bakımının yetersiz olduğu durumlarda çocuğun zihninin çok erken bir biçimde gelişip annenin çevresel, bakım veren rolüyle özdeşleştiğini, kendi bağımlılık durumuyla özdeşleşemediğini ve ileride başkaları için ideal ve muhteşem bir anne olmaya yeltendiğini ileri sürer. Bir tür düzmece olgunluk sergileyen bu kişiler sahte benliklerini ön planda tutarak ısrarla bağımlılık duygularını inkâr etmektedirler. Var olmaları için kendilerine ihtiyaç duyan birilerini himaye altına alarak, bakım vererek kendilerine başkaları dolayısıyla bakım verirler. Bu tutum kişiyi bir müddet depresyondan korur zira hakiki kendilik gizlenmiş ve kendini korumaya almıştır (Habip, 2011:199).

Winnicott’a göre kendilik duygusu kucaklayıcı çevre içinde olgunlaşır. Anne hem nesne annedir; içgüdüsel ekonominin nihai hedefidir, içgüdü oku hep o nihai hedefi vurmaya amaçlar. Cinsellik ve saldırganlık içgüdülerinin adresi olan annedir, gerilimi azaltacak doyum onda saklıdır. Anne hem de çevredir; çocuğun gelişim sürecinde ona güvenli ortamı yaratan, onun gelişim serüvenini kolaylaştıran, olgunlaşmasını destekleyendir. Güvenli bağlanmayı bu iki güdülenmenin dengede olduğu bir durumun sonucu olarak varsayabiliriz. Sevgi kavramı, çevre annenin aşk ve şehvet, nesne annenin tekelindedir. İçgüdüler nesneye âşık eder (Altıntaş,2009).

2.2.3. Anne-Bebek Arasında Bağlanma Gelişimi

Anne ve bebek arasında meydana gelen bağlanma kavramında anne baş roledir. Bağlanma, ancak anne figüründen yansıyan sıcaklık ile gerçekleşmektedir. Eğer anne kendi anne babası ile sıcak, sevgi dolu bir bağımlılık ilişkisi kurmuşsa bu durum evliliğine

ve çocuğu ile olan ilişkisine yansımaktadır (Biller, 1993; Donley, 1993, Akt: Bodur ve ark. 2005). Annesin doğum öncesinden başlayan süreçte değışiklikleri benimseyip bebeğe olumlu bir şekilde aktarması bağlanmayı güçlendirecektir.

Ainsworth'e göre bebekle anne arasında güvenli bir bağlanma gelişmesini etkileyen pek çok faktör bulunmaktadır. Bebeğin doğuştan getirdiği mizaç özellikleri bağlanmayı etkileyen önemli bir faktör olsa da, bebekle anne arasındaki ilişki, annenin yetişkin ve güçlü olmasından dolayı büyük oranda annenin özelliklerine göre şekillenir (Belsky ve Pasco-Fearon, 2008).

Annenin bebeğini ilk altı ay boyunca emzirmesi bebeğin anneye ve kendine karşı duygularının oluşmasında da önemlidir. Bunun yanı sıra, bebeğin kucağa alınması, onunla oyun oynanması, beslenme, uyku ve sakinleşme isteğinin anne-baba tarafından tutarlı olarak yerine getirilmesi de bebekte güvenli bağlanmanın gelişmesine yardımcı olmaktadır (Sağlık Bakanlığı Yayını, 2008).

Anne ve bebek arasındaki olumlu bağlılığa babanın katkısı çok büyüktür. Burada aile kavramı ortaya çıkmaktadır. Aile bireyin; beslenme, bakım, sevgi, duygusal, psikolojik gelişim, eğitim, kültürel değerleri kazanma, sağlıklı zeka gelişimini sürdürme gibi temel ihtiyaçlarını karşıladığı ilk yerdir (Aydınlı, 2002: 75). Aile içinde güven ve huzur içinde yaşıyan bebeklerde güven duygusu daha da fazla olmaktadır. Babanın bebekle güvenli bir bağ kurmasını annenin verdiği tepkiler de belirler. Bütünleştirici bir aile yaklaşımı olursa güven sağlanır. Eğer anne-babadan her ikisi de uyarıcı kaynağı ise, bebeğin hem annesine hem de babasına güvenli bağlanma geliştirebilmesi olasıdır (Biller, 1993, Kaynak: Bodur ve ark. 2005). Bowlby ve Ainsworth da güvenin birey için önemli olduğunu vurgular.

Güvenli bağlanma terimi, hem günlük yaşamda ve geçen zaman süresince güven temelini ustaca kullanmayı hem de annenin ulaşılabilirliliği ve tepkililiğini ele alır. Bu anlayış içerisinde güven temelinin doğal gözlemi bağlanma araştırmaları için önemlidir (Waters, Kondo-Ikemura, Posoda ve Richers, 1991, Akt. Waters ve Cummings, 2000).

2.2.4. Ergenlerde Bağlanma Süreci

Çocukluktan yeni çıkmış birey hormonların da etkisiyle bir karmaşa sürecine girebilir. Bu karmaşada Bretherton(1997) bebekken güvenli bağlanmayı ne kadar olumlu geçirmiş ise ergenlik yıllarında bağlanma sürecini de o kadar olumlu atlatacaktır. Ergenin bebekken kurduğu ilk yakın ilişkiler ileriki hayatı için başkalarıyla kurduğu ilişkilerde güvenli mi yoksa korkulu mu olacağına karar verir.

Bağlanma organizasyonunun gelişimsel süreçte (bebeklikten yaşlılığa) tutarlı ve değişmez olduğunu açıklayan bir yaklaşım da “duygu düzenleme kuramı” olabilir (Sroufe ve Waters, 1977). Ergen için güven –güvensizlik ortaya çıkar. Ergen herhangi bir sorunla karşılaştığı zaman bu durumun üstesinden gelip korkmadan yardım isteyebiliyorsa güvenli bağlanma, sorunu yok sayıp hiç olmamış gibi davranıyorsa güvensiz bağlanma olduğu söylenebilir.

Bireylerin yaşamlarında gelişim birikimli olarak devam eder. bebeklikte olanlar çocukluğu, çocukluktaki deneyimler ise ergenliği etkiler. Bir hiyerarşi şeklinde devam eden bu sıra ergen için bilişsel gelişiminde de önemlidir. Bilişsel gelişimiyle beraber içsel geliştirdiği modeller öğretmenleri, akranları ve ikili ilişkilerin de ergen için aileden daha önemli hale gelir.

Kuzgun (1991) 'a göre artık genç olan birey toplumsal becerilerini geliştirir, insanlarla geçinmeyi öğrenir, işbirliğine girer. Genç erişkin dünyasına adım atmaktadır. Arkadaşlık kurabilmek ve sürdürebilmek başlı başına bir başarı, ruh sağlığının bir ölçütüdür (Dikeçligil ve Çiğdem, 1991). Bebeklikten itibaren her işini başkası yapmaktayken artık erişkin olarak özerk ve bağımsız olmaya çalışır.

Ergenin ebeveyniyle kurduğu ilişki, erken dönemde kurulan ilişki örüntülerinin ve zihinsel modellerin bir devamı ve uzantısı niteliğinde olacağı gibi, bu ilişki örüntüleri bireyin sosyal ilişkilerinde de ortaya çıkar (Demir, 2010).

Ergenlik döneminde birey aileden uzaklaşıyormuş gibi görünse de Hazan ve Shaver (1994)' a göre ergenlik döneminde anne babalar ergenin bağlanma figürleri olmaya devam ederler ancak bağlanma hiyerarşisinde arkadaşlar daha üsttedir.

Ergenlik döneminde birey ve ailesi arasında ki ilişki karşılıklı iletişime dayanan bir çerçevede hareket eder. Ergen için iletişimin önemli olduğu bir diğer çevre ise arkadaşlarıdır. Erken ergenlik dönemi ile birlikte arkadaşların önemi ve arkadaşlara olan yakınlığın ihtiyacı artmaya başlar. Bu değişim, ebeveyne bağlanmanın bazı bileşenlerinde azalma ile arkadaşla bağlanmanın bileşenlerinde artma şeklinde ifade edilir (Nickerson, 2002). Bowlby'e (1973) göre, tatmin edici arkadaşlık ilişkileri kurma yeteneği, sıkıntılı zamanlarda yardım isteme ve verme becerisi ile karakterizedir. Bu da, temel bakım vericiler ile bağlanma ilişkilerinde geliştirilen içsel işleyen modellere dayanır (Zimmermann, 2004).

Ergenlik döneminde ikili ilişkiler ve arkadaşlıklar yakınlık, bağlılık ve duygusal destek ile önem kazanır. Bu dönem de kurulan ilişkilerde kendini açma ve güven önemlidir.

2.2.5. Bağlanmanın Yetişkinliğe Aktarımı

Yetişkinlerde görülen bağlanma modeli bebeklikten çocukluğa ve oradan da ergenliğe aktarılabilir. Bireyin geçmişte oluşan bilinçaltının önemi yaşamının her karesinde ortaya çıkar. Erken yaşantılar sadece daha sonraki davranışın yönlendiricisi değildir. O kişinin inançları ve beklentilerini şekillendirebilecek bir etkiye sahip olabilir (Waters, 2004).

Bağlanma kuramının önemli prensiplerinden biri, bağlanma ilişkilerinin yaşam boyu önemli oranda devam ettiği şeklindedir (Ainsworth, 1982, 1989; Bowlby, 1977, Akt. Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Bu alandaki çalışmalardan ilkinin Main 'Yetişkin Bağlanma Görüşmesi' şeklinde ortaya koymuştur. Yetişkin Bağlanma Görüşmesinde; anne-babaların kendi anne-babalarıyla geçmişteki bağlanma yaşantılarına ilişkin anıları ve onlarla şuan ki ilişkilerini betimleme biçimleri temelinde bağlanma sınıflandırması yapılmıştır. Bu bulgular ışığında üç tip stil ortaya çıkmıştır: özerk, kayıtsız, kararsız (saplantılı). Hazan ve Shaver (1994) her bir bağlanma stilline karşılık gelen üç paragraftan oluşan bir bağlanma stili ölçeği geliştirmişlerdir. Bu ölçeğe göre güvenli bağlanma stili kendisini en iyi tanımladığını söyleyen katılımcıların diğer katılımcılara göre hem ebeveynleri ile ilişkilerinin hem de yakın duygusal ilişkilerinin daha olumlu olduğu

gözlenmiştir. Kaygılı bağlanma stilini kendilerine en uygun bulan katılımcılar ise romantik ilişkilerinde kıskanç aynı zamanda ilişkilerinde duygusal iniş çıkış yaşadıklarını bildirmişlerdir. Kaçınan bağlanma stilini kendilerine uygun bulan katılımcılarda ise diğer gruplara oranla en az güven duyan ve sosyal ilişkilerden kaçınan bireyler olduğu bulgulanmıştır.

2.2.6. Bağlanma ve Sosyal Gelişim

Bowlby (1973), bireyin erken yaşlarda bakımını üstlenen kişiyle kurduğu olumlu etkileşim sonucunda, kişide değerli olma hissinin oluştuğunu, böylece kişinin benliğine ve diğerlerine ilişkin olumlu beklentiler (güvenli bağlanma) geliştirebildiğini öne sürmüştür. Karşıt olarak, bakım veren kişinin, ihtiyaçların karşılanmasında ilgisiz davranması ve bakım veren kişiyle kurulan olumsuz etkileşim sonucunda benliğe ve çevreye ilişkin olumsuz beklentiler gelişir (Bowlby, 1973).

Bağlanma sisteminin amacı güvenli hissetmektir (Sroufe ve Waters, 1977). Kişi kendini güvende hissettiğinde dış dünyaya da açılabilir. Etrafındakilerle iletişim kurar. Bağlanma yönelimleri kişinin benliğine, diğerlerine ve ilişkilerine ilişkin içsel çalışan modellerini yansıtır (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Çünkü bağlanma teorisi bir noktada duyguları düzenlemedir. Birey bebeklikten itibaren oluşan psikolojik durumları; arkadaş ortamlarında, ikili ilişkilerinde, sosyal çevresinde karşısına çıkacaktır.

Güvenli bağlanma oluşturan birey karşılaştığı herhangi olumsuz bir durumda bocalama yaşamazken, gerekli yardımı istemekten rahatsızlık duymazken; güvensiz bağlanma yaşayan birey karşılaştığı çok basit olumsuz bir olayda suçu başkasına yükleme davranışı, çözüme karşı yetersiz bir davranış sergileyecektir.

2.2.7. Bağlanma Stilleri

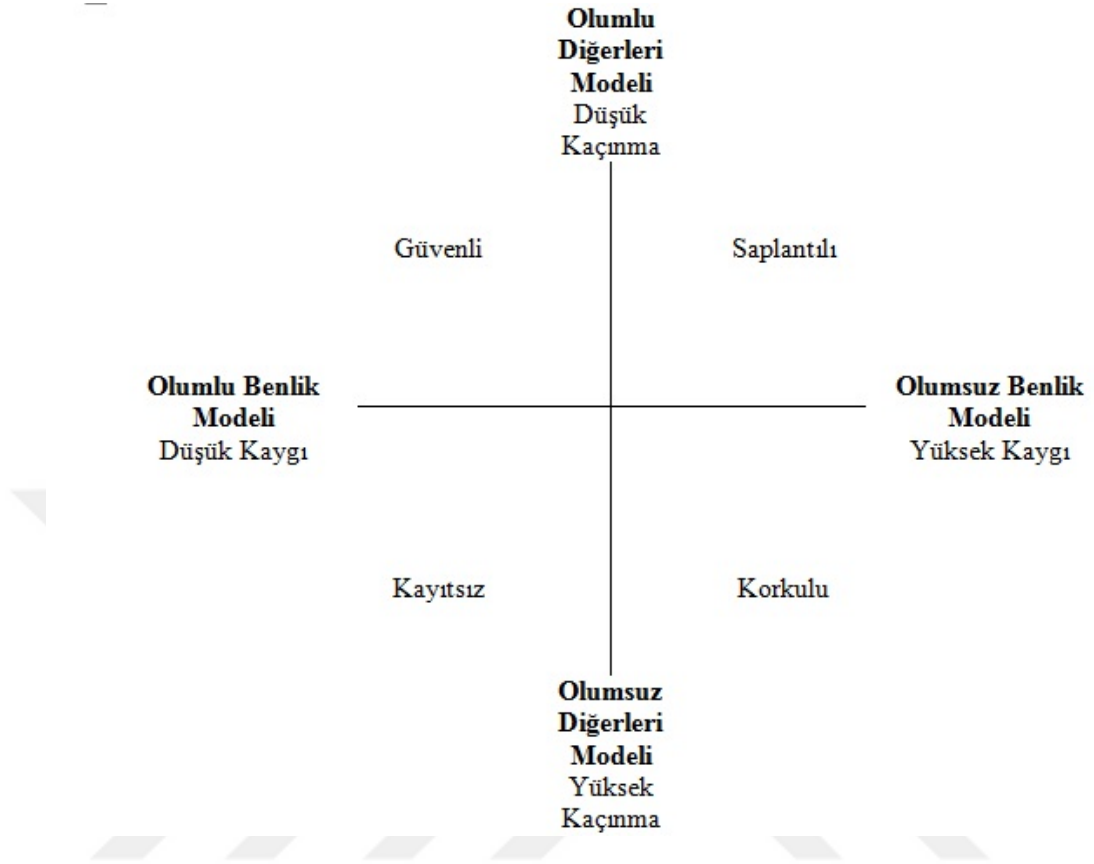
Bowlby (1969), bağlanmanın beşikten mezara kadar uzanan, yaşam boyu bir süreç olduğunu ve erken yaşlarda oluşan zihinsel modellerin çok fazla değişime uğramadan yetişkinlikte de işlev gördüklerini ileri sürmektedir (Erben ve Çalışkan, 2015: 83).

Ainsworth (1989) ise çocukluk döneminden sonraki bağlanma sürecinin evrensel ve insan türüne özgü olduğunu ve daha çok duygusal bağlar şeklinde tanımlanabileceğini ileri sürmüştür. Bu iki bilim adamı yalnızlık üzerine vurgu yapmış fakat yetişkinlerin birbirlerine bağlanma durumları hakkında bir çalışma da 1970’li ve 1980’li yıllarda bulunmamaktadır. Hazan ve Shaver (1987) o dönemde yayınladıkları bir makalede, yetişkinler arasındaki bağlanma yaşantılarını romantik ilişki terimiyle ifade etmiş ve anne-çocuk arasındaki bağlanma yaşantılarından doğan bireysel farklılıkların yetişkinler arasında da görüldüğünü ileri sürmüştür. Main ve arkadaşlarının o dönem de aynı konu üzerine çalışmalar yapmıştır.

Bowlby (1973)’nin zihinsel modellerin benliğe ve başkalarına ilişkin inançları içerdiği görüşünden yola çıkarak; Bartholomew ve Horowitz, (1991) çocuk ve ebeveyn arasındaki bağlanma ile romantik çiftler arasındaki bağlanma yaşantısı arasında farklılıklar olduğunu ileri sürerek kaçınan bağlanma tarzı içinde sınıflandırılan kişilerin kendi aralarında farklı davranış örüntüleri sergilediklerini belirterek, bağlanma tarzlarını Bowlby’nin içsel çalışan modeller yaklaşımına göre yeniden tanımlamaya çalışmıştır ve ortaya ‘Dört Bağlanma Stili’ çıkmıştır. Bu modelin kendileri ve başkalarıyla içsel modeli olumlu-olumsuz olarak iki boyutta ele almaktadır. Olumlu kendilik modeli bireyin sevilmesinin, saygı duyulmasının ve kendisinin ihtiyaçlarının karşılanmasının önemli olduğu, olumsuz kendilik modelinde ise bunun tam tersinin yaşandığı bir süreçtir. İkinci boyutu olan başkaları ise olumlu- olumsuz diye ikiye ayrılır. Olumlu başkaları modelinde birey insanlar tarafından sevinebilir, ihtiyaçları olduğunda ulaşılabilir; olumsuz başkaları modeli ise insanların itici, soğuk ve ihtiyaç duyulduğunda ulaşılabilir olmadıklarına yönelik olumsuz beklenti ve inançları yansıtmaktadır.

Buna göre Dörtlü Bağlanma Stili;

Benlik Modeli

Şekil 2: Bağlanma Modeli (Bartholomew ve Shaver, 1998).

- 1) **Güvenli Bağlanma Tarzı:** Farklı yaşlardaki yaşantılarında birey olumlu benlik algısını ve olumlu başkaları modeli oluşturup yakınlık kurmada her durumda rahat eder; kendisinin sevmeye ve ihtiyaçlarının karşılanmaya değer olduğuna inanır.
- 2) **Saplantılı Bağlanma Tarzı:** Saplantılı bağlanma da birey olumsuz benlik ve olumlu başkaları modelini içerir ve bu kişilerin kendilerini değersiz ve sevmeye layık olmadığını, kaygı düzeylerinin yüksek olduğu belirtilmiştir. Saplantılı bağlanma tarzına sahip kişilerin genellikle yakın ilişkilerde kişisel yeterlilik ve değer görmek için çaba gösterirler.
- 3) **Kayıtsız Bağlanma Tarzı:** Birey olumlu benlik ve olumsuz başkaları modelini içermektedir. Bu bağlanma stilineki bireyler yakın ilişkilerden kaçınarak, özerklik ve incinmeme duygularını koruyarak (devam ettirerek) kendilerini hayal kırıklığına karşı korumaktadırlar (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

4) Korkulu Bağlanma Tarzı: Birey olumsuz benlik ve olumsuz başkaları modelini içeren korkulu bağlanma tarzını oluşturur. Bu stil diğer insanlardan uzak durarak, reddedilme ve incinme duygularına karşı kendini koruma çabalarını belirtmektedir (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Birey yakınlıktan korkar ve sosyal açıdan uzak durur.

Şekil 2’deki Dörtlü Bağlanma Stili aynı zamanda, dikeyinde yakınlıktan kaçınma yatayında bağımsızlık boyutlarında kavramlaştırılabilmektedir.

Bu bağlanma stillerini özetlersek; bireysel farklılıklar, bireyin hayatının ilk yıllarından itibaren kurduğu ilişkiler sonucunda şekil alır. Bireyin bebekken ailesinin ihtiyaçlarına duyarlılığı ve yanıt vermesi durumunda hem kendisine hem de diğerlerine ilişkin olumlu duygular geliştirecektir aksi halde durum tam tersi olacaktır. Bunun sonucu olarak, bireylerin bağlanmasında farklı stiller oluşarak; çocuklukta, ergenlikte ve yetişkinlikte hayatını etkileyecektir.

2.3.İnternet Bağımlılığı

2.3.1. İnternetin Tanımı ve Özellikleri

21.yy başlarında bilişim teknolojileri alanındaki hızlı gelişmeler ve içinde bulunduğumuz hayat şartlarına bağlı olarak teknolojinin kullanım alanları artmaktadır. Bu alanda da en büyük katkıyı internet sağlamıştır. İnternetin belirgin bir tanımı olmamakla beraber internet terimi, uluslararası ağ anlamına gelen International Network sözcüklerinden üretilmiştir. İki veya daha çok sayıda bilgisayarın birbiriyle bağlantısı anlamına gelen bilgisayar ağlarının aralarında tekrar bağlantı kurmalarıyla oluşan, dünya çapında yaygın bilgisayar ağlarına dayalı bir iletişim sistemidir (İçel, 1998). Ağların ağı olarak ifade edilen internet; telefon hatları, uydular ve kablosuz yayın yapan araçlarıyla tüm dünyaya yayılmaktadır (Günüç, 2009: 7). Dünya yüzeyindeki bilgisayarların birbirleriyle iletişimine belirli elektronik dil ve kurallar çerçevesinde imkan veren internet aynı zamanda “çok yönlü” bir kitle iletişim aracıdır (Morris ve Ogan, 1996). Bir başka deyişle internet, birbirine bağlı bilgisayarlardan oluşan bir “Bilgi Ağı”, “Bilgi Otobanı”dır (Gates, 1999: 101).

Bilişim çağında internet ABD ve Sovyetler Birliği arasında yaşanan soğuk savaş dönemine kadar uzamaktadır. Çıkma ihtimali yüksek bir nükleer savaşında askeri iletişim kurmak ve ana bilgisayardaki bilgileri diğer bilgisayarlara aktarmak amacıyla gündeme gelen internet konusunda, ABD Savunma Bakanlığı'nın bir kuruluşu olan ARPA (Advanced Research Projects Agency)'nın desteği ile çalışmalara başlanmış ve 1969 yılında dört ayrı şehirdeki bilgisayar arasında bilgi transferi gerçekleştirilerek sistemin ilk adımı atılmıştır. Ardından ARPANET adı verilen askeri bilgisayar ağı kurulmuştur (Çağiltay, 1994).

Internet fikrinin temelleri 1960'lı yıllarda atılmıştır. ARPANET projesi kapsamında 1970-1983 yılları arasında laboratuvar ortamında denenmiş, 1984-1995 yılları arasında da tüm dünyayı kapsayacak şekilde yayılmaya başlamıştır. Bu genişleme sürecinde internet artık her alanda (araştırma, ticari, sosyal...) kullanılmaya başlamıştır.

Çok farklı ihtiyaçları karşılayan internetin temelde kullanılma amaçlarını sıralayacak olursak:

- ✓ Bilgisayar ağına bağlı tüm bilgisayarlar ile iletişim sağlamak, elektronik posta almak/göndermek, sohbet, anında karşılıklı bilgi alışverişinde bulunmak,
- ✓ Bilgi, makale, teknik rapor gibi sınırsız kaynağa erişim,
- ✓ Herkese açık yazılımlara ücretsiz erişim,
- ✓ Kitap, konferans, duyuru ve kayıt işlemleri,
- ✓ Bilgi bankalarına ve arşivlere erişim,
- ✓ Kütüphane kataloglarına ulaşım,
- ✓ Her türlü alışveriş,
- ✓ Seyahat rezervasyonları, uçak ve diğer yolculuk biletleri,
- ✓ Bankacılık, hisse senedi alım-satımı, açık artırmalara katılım gibi ticari işlemler,
- ✓ Çeşitli resmi başvuru ve işlemler,
- ✓ Günlük gazete/televizyon haberlerini izleme (İnan, 2010: 11).

Görüldüğü gibi internet aynı anda milyonlarca insanın aynı anda kullandığı geniş kapsamlı bir iletişim ağı olmuştur.

2.3.2. İnternetin Tarihi Gelişimi

Günümüzde internetin temeli A.B.D – Sovyet Rusya arasında rekabetten de gerilere kadar uzanmaktadır.

Rusya ilk uydusu Sputnik'i 1957 yılında uzaya fırlatarak teknolojik birçok yeniliğin ortaya çıkmasını sağlamış ve internetin de temel taşlarını oluşturmuştur; Fakat silahlanma yarışında tekrar teknolojik liderliği ele geçirme konusunda Amerikan Başkanı Eisenhower'ı harekete geçirmiş ABD Savunma Bakanlığı, bilim ve teknolojinin orduya en iyi şekilde uygulanması için ARPA (Advanced Research Projects Agency) Projesini başlatmıştır.

ABD artık kendi üzerine gelebilecek bir nükleer saldırı sonucunda uçakların kontrolünü nasıl devam ettirebileceğini araştırmaya başlamıştır. Bu amaçla, ARPA projesi bu ağı desteklemiş ve ARPANET adını almıştır.

Soğuk savaş döneminin ürünü ve başlangıçta sınırlı bir şebeke olan ARPANET (Amerikan Savunma Bakanlığı Araştırma Projesi), savunma kaynaklarını geliştirecek askeri bilgilerin depolanması ve bir saldırı karşısında sistemin bütününe çökmesini önleyecek bir tedbir sistemi olarak kurulmuştur (İçel,1998). İlk bağlantı, 1969 yılında University of California at Los Angeles (UCLA), Stanford Research Institute (SRI), University of Utah ve University of California at Santa Barbara (UCSB)'da gerçekleştirilmiştir. Masachuset teknoloji Enstitüsünde J.C.R. Licklider, 1962 yılında küresel bir sistem olarak değerlendirilen Galactic Network ile ilgili çıkattığı kitap, internetin temel taşları olarak kabul edilmiştir. Bundan sonra, elektronik posta, ağ haberleri gibi servisler belirli bir istikrara kavuşmuş, 80'li yıllarda ise ABD, İngiltere ve Japonya gibi akademik alanda internet yaygınlaşmaya başlayarak, Janet, NFS Net gibi ulusal akademik ağlar kurulmuştur (İçel, 1998).

Network Control Protocol (NCP), Arpanet'teki ilk standart ağ protokolü olarak kullanılmıştır. NCP'den daha yeni olanaklar getiren ve Robert Kahn ve Vinton Cerf öncülüğündeki araştırmacılar tarafından geliştirilen Transmission Control, Protocol/Internet Protocol (TCP/IP) adındaki yeni protokol ise, 1 Ocak 1983'te sisteme dahil edilmiştir.

1991'de Tim Barnes Lee, worldwide web'i (www) icat etmiştir. Bu sistem “hypertext” denen daha görsel bir temele dayanıyordu ve araştırmaların, bilgilerin paylaşılmasını kolaylaştırmak amacını taşıyordu. Wwv’in ortaya çıkması aynı zamanda ticari çevreleri de motive etmiştir. Bu tarihte kullanıcı sayısı 617.000'e ulaşmış ve bilgisayar ağı bugünkü “internet” adını almıştır (Ülgen,2014).

1995 yılından itibaren ABD internet omurga işletimi tamamen özel sektörün elindedir. FNC (Federal Networking Council) tarafından, 24 Ekim 1995 tarihinde yayımlanan bir bildiriyle tanımlanan “internet”, asker ve hükümet kontrollü görünümünden uzaklaşmış, ticari rekabete ve özel girişimcilerin eline bırakılmıştır. Bu noktadan sonra İnternet’in yaygınlaşması da giderek hız kazanmıştır (Saatçi, 2005).

2.3.3. Türkiye’de İnternetin Gelişimi

Türkiye’de internet teknolojisi ilk defa 1987 yılında Ege Üniversitesinin teşvikiyle, Türkiye Üniversite ve Araştırma Kurumları Ağı ile gelmiştir. Türkiye internete 1993 Nisan ayı ile bağlanmıştır. 1991 yılında ODTÜ-TÜBİTAK tarafından TR-NET adlı bir projeye gerekli çalışmalar yapılarak 12 Nisan 1993 tarihinde ODTÜ Ankara-Washington ABD arasında kurulan kiralık bir hatla kullanıma sunulmuştur. Aynı yıl ODTÜ ve Bilkent Üniversitesi ilk “tr” uzantılı iki web sitesi hazırlamışlardır. O günden bu güne ülkemizde “com, net, org, tr” uzantılı binlerce web sitesi kurulmuştur (Sevindik, 2003, 9-12).

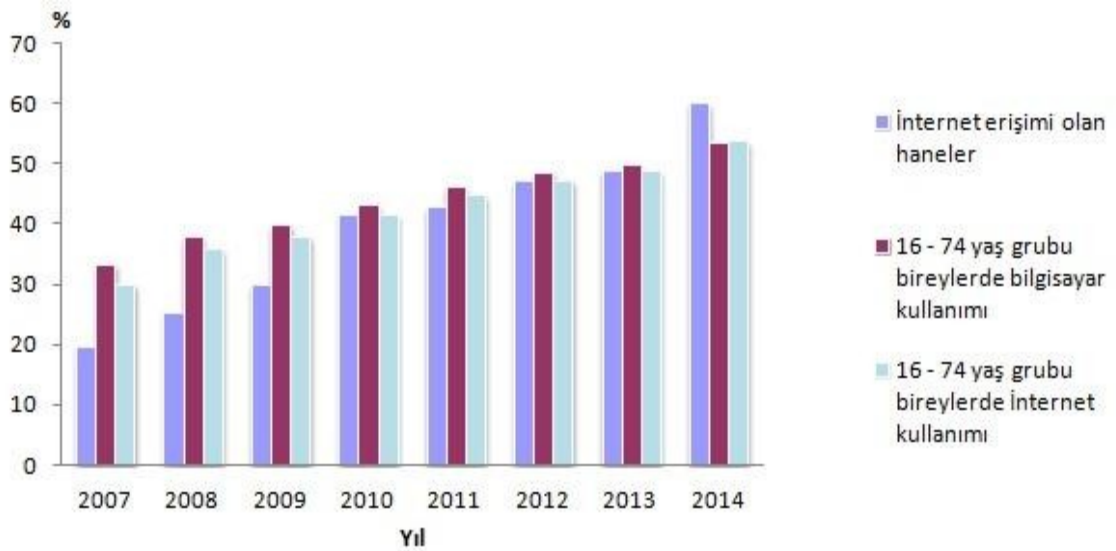
1996 yılı Ağustos ayında Turnet çalışmaya başlamıştır. 1997 yılında, akademik kuruluşların internet bağlantısını sağlayan ULAKNET çalışmaya başlamış ve üniversiteler nispeten hızlı bir omurga yapısıyla birbirine bağlanmış ve internet kullanılır hale gelmiştir. 1999 yılında, ticari ağ yapısında büyük değişiklikler olmuş ve TURNET’in yerini TTnet adında yeni bir oluşum almıştır. 2000’lerin başında; ticari kullanıcılar TTnet omurgası üzerinden, akademik kuruluşlar ve ilgili birimler ile Ulaknet omurgası üzerinden internet erişimine sahip olmaya başlamıştır. Ayrıca bu iki omurga arasında yüksek hızlı bağlantı mevcuttur. (Arısoy, 2009: 57).

1998 yılı Türkiye'nin internet kullanımı açısından dönüm noktası olarak karşımıza çıkmaktadır. 1998 yılında daha kurulumun üzerinden iki yıl geçmiş olmasına rağmen

kullanıcı sayısı 450 bin gibi bir sayıya ulaşmıştır. Bu tarihten sonra da Türkiye’de internetle buluşan kullanıcı sayısında son derece hızlı bir artış yaşandığı görülmektedir. Sadece 1 yıl sonra yani 1999’da kullanıcı sayısının 3 kat artarak 1,5 milyona ulaşması bunun bir ispatı olarak kabul edilebilir. 1998’den 2011’e gelindiğinde kullanıcı sayısının 35 milyonu aşarak ülke nüfusunun %45’den fazlasına ulaşması artışın boyutunu ve toplumun interneti benimsediğini göstermesi açısından çok önemli bir yeri vardır (Çubukçu ve Bayzan, 2013).

Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçlarına göre 2014 yılı Nisan ayında bilgisayar ve internet kullanım oranları 16-74 yaş grubundaki bireylerde sırasıyla %53,5 ve %53,8 oldu (T.C. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu 2010 verileri). Bu oranlar erkeklerde %62,7 ve %63,5 iken, kadınlarda %44,3 ve %44,1’dir. Bilgisayar ve internet kullanım oranları, 2013 yılında %49,9 ve %48,9’du. Türkiye genelinde internet erişim olanağına sahip hanelerin oranı %60,2 oldu. Bu oran 2013 yılının aynı ayında %49,1’di.

Şekil 3’de 2007 ile 2014 yılları arasında internet erişimi olan hane oranı ile bilgisayar ve internet kullanımı oranındaki artış gösterilmektedir (T.C. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu 2010 verileri).

Şekil 3: 2007 ile 2014 yılları arasında internet erişimi olan hane oranı ile bilgisayar ve internet kullanımı oranları

* T.C. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu 2010 veriler

2.3.4. İnternet İletişiminin Özellikleri

Bayzan (2013), internet kullanıcı sayısındaki artışın özellikle 2000’li yıllardan sonra çok yüksek bir ivme kazandığını ifade etmektedir. Bu artış hızıyla Türkiye 1998-2010 yılları temel alındığında Avrupa Birliği (AB) ülkelerinin toplam nüfusundaki internet kullanıcı sayısındaki artışı katlamıştır. 1998-2004 yılları arasında Türkiye internet kullanıcı sayısındaki artış %2069 olarak gerçekleşirken AB nüfusunda internet kullanıcı sayısındaki artış %534 olarak gerçekleşmiştir. 1998-2010 yılları arası dikkate alındığında 12 yıl içinde Türkiye’de internet kullanıcı sayısındaki artış %7777 olarak gerçekleşirken, AB’de %831 olarak gerçekleşmiştir. 1998-2004 yılları arasındaki 6 yıl içerisinde Türkiye’de internet kullanan kişi sayısı AB nüfusunun 3.87 katına ulaşırken, 1998-2010 yılları arasında, yani 12 yıllık süre içerisinde Türkiye’de internet kullanan kişi sayısı AB nüfusunun 9,36 katına ulaşmıştır.

Birçok amaç ve nedenler için kullanılan internetin çeşitli kullanım düzeyleri bulunmaktadır. Bu kullanım düzeylerini Ögel (2012) şu şekilde sınıflamaktadır:

- **İnternetin ihtiyaç için kullanımı:** Bu aşamada kişi sadece gerektiği ya da zorunlu durumlarda interneti kullanmaktadır.
- **Sık ve düzenli internet kullanımı:** İnternet bir eğlence aracıdır. Boş zamanlar internet aracılığıyla değerlendirilmektedir.
- **Sorunlu internet kullanımı:** Bu aşamada internet kullanımı kişinin hayatında sorunlar yaratmaktadır. İnternet kötüye kullanımı terimi de burada değerlendirilebilir; ancak bağımlılık düzeyinde değildir.
- **İnternet bağımlılığı:** Patolojik internet kullanımı, kompulsif internet kullanımı, siber bağımlılık gibi terimler de bu kapsamda yer almaktadır.

Bilgi çağında hayatın her alanında yer eden internet vazgeçilmez olmuştur. Günümüzde internetle ilgili girişimler ağırlıklı olarak e-ticaret ve benzeri konularda gelişmektedir. Ancak Facebook, twitter gibi sosyal ağlardaki Türklerin kullanıcı sayısının fazla olması birçok dijital ve reklam ajanslarının kurulmasını da beraberinde getirmiştir. Pek çok

alandaki olduğu gibi, internet teknolojisinin de planlı ve plansız kullanıldığı görülmektedir. Bu yönüyle internetin yanlış kullanımı olarak ifade edilen internet bağımlılığı kavramı ortaya çıkmıştır (Çakır; Horzum; Ayas, 2013: 5).

2.3.5. Bağımlılık

Bağımlılık oldukça geniş bir kavramdır. Bağımlılık (addiction) genel anlamda ilaç almayı içerir ve resmi anlamda bağımlılık tanımı ilaç içme konusuna yönelmiştir. Bu genel tanımlamalara rağmen diğer bazı davranışların da (örneğin kumar, alkol, bilgisayar oyunları oynama) bağımlılık yaratabileceği görüşü giderek yaygınlık kazanmaktadır (Griffiths,1999). Şahin (2007:5) bağımlılığı, herhangi bir maddenin tedavi amaçlı olmaksızın, fizyolojik bir gereksinime yanıt vermeden, giderek artan miktarda kullanması olarak tanımlamış ve bağımlılıktaki üç temel unsuru şu şekilde sıralamıştır;

- Her durum ve koşulda maddenin alınması için engellenemeyen bir arzu ve isteğin bulunması,
- Devamlı olarak kullanılan dozun artırılması zorunluluğu (tolerans),
- Kullanılan maddeye ve onun etkilerine karşı psikolojik ve fizyolojik gereksinimin hissedilmesi (yoksunluk).

Genel anlamı ile bağımlılık bir nesneye, kişiye ya da bir varlığa duyulan önlenemez istek veya bir başka iradenin güdümü altına girme durumu olarak tanımlanabilir ve insan zihinsel aktivitesi ile ilişkili patolojik bir davranışı yansıtır (Uzbay, 2009).

Bağımlılık kavramı klasik anlamda alkol, esrar, kokain, eroin gibi kimyasal madde kullanımını içerse de kimyasal madde kullanımına dayanmayan kumar oynama, alışveriş yapma, aşırı yeme, televizyon izleme, bilgisayar oyunu oynama gibi davranış tabanlı bağımlılıklara tıp literatüründe rastlanmaktadır (Arısoy, 2009; Griffiths, 1999). İnsan-makine etkileşimine dayalı bağımlılıklar günümüzün araştırma konularındandır.

2.3.6. İnternet Bağımlılığı

2.3.6.1.İnternet Bağımlılığı Kavramının Açıklanması

İnternet bağımlılığı ilk kez “internet addiction” tanımı ile uluslar arası yazınına girmiştir ve bu kavram daha sonraları farklı kişiler tarafından farklı şekillerde isimlendirilmiştir.

Şahin (2011), ilköğretim okulundaki öğrencilerin internet bağımlılığı adlı çalışmasında internet bağımlılığı kimyasal olmayan teknolojik bir bağımlılık, kompülsiyon ve dürtüler (impulse), diğer bağımlılık türlerinden farklı oluşu, bağımlılık potansiyeli, bağımlıların yaygınlığı (prevelance) ve demografik profilleri, etiyolojinin eşsiz oluşu ile DSM-IV veya diğer bağımlılık literatürü içerisinde yer alması beklenebileceğini ifade edilmektedir. İnternet bağımlılığı ile ilgili literatürde kullanılan terimler aşağıda tablolastırılmıştır.

Tablo 1: İnternet bağımlılığı ile ilgili literatürde kullanılan terimler

Türkçe Terimi	İngilizce Terimi	Kullanıcılar
İnternet Bağımlılığı Rahatsızlığı	Internet Addiction Disorder	Goldberg, 1995
Patolojik İnternet Kullanımı	Pathological Internet Use	Young, 1996a Young, 1997b; Morahan-Martin, Schumacher, 2000 Davis, 2001
Aşırı internet kullanımı	Excessive Internet Use	Griffiths,2000a, 2001, Hardie ve Tee, 2007
Kompülsif İnternet Kullanımı	Compulsive Internet Use	Greenfield, 1999; Meerkerk vd. 2009
Problemlili İnternet Kullanımı	Problematic Internet Use	Beard ve Wolf, 2001 Caplan, 2002; Shapira vd. 2003; Özcan ve Buzlu 2005; Köroğlu vd., 2006

Tablo 2: İnternet bağımlılığı terimi ile ilgili kullanılabilen diğer ifadeler

Türkçe Terimi	İngilizce Terimi	Kullanıcılar
Düzenlenmemiş İnternet Kullanımı	Unregulated Internet Usage	LaRose vd., 2003
İnternet Bağılılığı	Internet Dependency	Scherer, 1997
İnternet veya Net Deliliği	Internetomania or Netomania	Shapira, 2003
İnternet Bağılılığı Davranışı	Internet Dependence Behaviour	Hall ve Parsons, 2001
Yanlış İnternet Kullanımı	Internet Misuse	Case ve Young, 2001;
Spesifik veya Genelleştirilmiş Patolojik İnternet kullanımı	Specific and Generalized Pathological Internet Use	Davis, 2001
Uyumsuz İnternet Kullanımı	Maladaptive internet use	Beard ve Wolf, 2001
On-linekolizm	On-lineakolizm	Young, 1998
İnternet Kötü Kullanımı	Internet Abuse	Griffiths, 2003, Young ve Case, 2004.

Tüm bu çalışmalar gösteriyor ki internet bağımlılığı için ne kadar farklı tanımlama yapılsa da internet bağımlılığı; genel olarak internetin aşırı kullanılması, isteğinin önüne geçilememesi, internete bağlı olmadan geçirilen zamanın önemini yitirmesi, yoksun kalındığında aşırı sinirlilik hali ve saldırganlık olması ve kişinin iş, sosyal ve ailevi hayatının giderek bozulması olarak tanımlanabilir.(Young ,2004; 48:402-441).

Cengizhan (2005), uzmanların İnternet bağımlılığını teşhis etmek için belirledikleri bazı davranış ve durumları aşağıdaki gibi sıralamıştır:

- Her gün İnternet'e bağlanmak, bağlı iken zamanın farkında olmamak, sorulduğunda ise inkâr etmek,
- Herkese e-posta adresi, Facebook, Twitter, Skype kullanıcı adı, sohbet odası adları vs. vermek veya dağıtmaya çalışmak,
- İnternet dışı uğraşlara ilginin azalması/kaybolması,
- Sosyal azalma, dostları tarafından anlaşılamama duygusu,

- Spor faaliyetlerinden uzaklaşma ve kondisyon kaybı,
- İş verimliliğinin düşmesi,
- Sürekli uykusuz kalma ve yorgunluk,
- Alışverişlerin internet üzerinden yapılması,
- Aile fertlerine yeterli zamanı ayıramama nedeni ile aile bağlarının zayıflaması,
- Günlük yaşamdaki diğer iş ve kişilerin, internet ortamındaki çevrimiçi yaşama engel olduğu düşüncesi,
- Bilgisayar kullanımı nedeniyle eşler arasında anlaşmazlık ve sorun çıkması.

2.3.6.2.Bağımlılık Tanı Kriterleri

Young'ın İnternet Bağımlılığı İçin Tanı Ölçütleri

İnternet bağımlılığı konusunda bağımlılık kriterlerini ilk belirleyenlerden biri olan Young, internet bağımlılığına neden olan etkenleri dört başlık altında toplamaktadır; bunlar kullanıcıların yeni bir kimlik oluşturma çabası, yaşamsal koşulları, cinsel ve sosyal yapıları olmak üzere dört ana kriterler üzerinden tanımlanmaktadır (Kuşay, 2013: 143).

İnternet bağımlılığının henüz DSM IV'te (1995) bağımsız olarak tanı ölçütleri bulunmamaktadır. Bağımsız bir tanı ölçütü olmaması sebebiyle Young (1998), kendine en yakın bozuklukmuş gibi düşünülen patolojik kumar oynama ölçütlerini düzenleyerek sekiz maddelik bir değerlendirme ölçeği oluşturmuştur. Birey bu değerlendirme ölçeğinde bulunan sekiz ölçütten beşini karşılıyorsa bağımlı olarak değerlendirilmektedir. Young'un (1998) internet bağımlılığı tanı ölçütleri aşağıdaki gibidir:

1. İnternet ile ilgili aşırı zihinsel uğraş içinde olma,
2. İnternete bağlı kalma süresinde artışa ihtiyaç duyma,
3. İnternet kullanımını azaltmaya yönelik başarısız girişimlerde bulunma,
4. İnternet kullanımının azaltılması durumunda yoksunluk belirtilerini gösterme,
5. Başlangıçta olduğundan daha uzun süre internete bağlı kalma,
6. İnternetin aşırı kullanılması yüzünden ilişkiler, okul ya da işle ilgili sorunlar yaşama,

7. İnternete bağı kalabilmek için aile üyelerine, terapisteye ya da başkalarına yalan söyleme,
8. İnternete bağı kalındığı süre içerisinde duygulanım değışikliğı yaşama (umutsuzluk, suçluluk, kaygı, depresyon gibi).

Young ve arkadaşları (2000), internet bağımlılığını tanımlarken çeşitli davranış ve dürtü-kontrol bozuklukları perspektifinde özelleştirerek 5 kategoriye ayırmıştır.

Bunlar:

- ✓ Cyber cinsel bağımlılık: Yetişkinlere yönelik sohbet odalarına ya da porno'ya bağımlılık,
- ✓ Cyber-ilişkisel bağımlılık: İnternet arkadaşlıklarına aşırı bağlanma,
- ✓ Fazla bilgi yükleme: Kompulsif web'de dolaşma veya veri araştırmaları,
- ✓ Bilgisayar bağımlılığı: Aşırı bilgisayar oyunu oynama.

Goldberg'in İnternet Bağımlılığı İçin Tanı Ölçütleri

İnternet bağımlılığı kavramı ilk olarak Goldberg tarafından ortaya atılmıştır. Goldberg Amerikan Psikiyatri Birliği (APA) tarafından yayınlanan DSM olarak kısaltılan Mental Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı'nın karmaşıklığını ve katılığını göstermek amacı ile "İnternet Bağımlılığı Bozukluğu" diye yeni bir kavram geliştirerek DSM-IV'de yer alan madde bağımlılığı kriterlerini internet için uyarlamış ve bu bozukluk için uyarladığı tanı kriterlerini web sitesinde yayınlamıştır. (Çakır; Horzum,; Ayas, 2013: 5).

Goldberg'e göre:

On iki aylık bir dönem içinde herhangi bir zaman ortaya çıkan aşağıdakilerin 3'ü veya daha fazlasıyla kendini gösteren, klinik olarak belirgin bir bozulmaya yada sıkıntıya yol açan uygunsuz internet kullanımı kriterleri şu şekildedir;

1. Aşağıdakilerden biriyle tanımlanan tolerans gelişimi;
 - a. İstenen keyfin alınabilmesi için belirgin olarak artmış internet kullanım süresi,
 - b. Sürekli olarak aynı sürelerde internet kullanımı ile alınan keyifte azalma olması.

2. Aşağıda tanımlanan şekilde yoksunluk gelişmesi;
Ağır ve uzun süreli internet kullanımı sonunda aşağıdakilerden en az 2 tanesinin günler içinde ortaya çıkması (1 ay içinde ortaya çıkabilir) ve kişilerin bunlardan dolayı iş, sosyal ve önemli işlevsel alanlarda sıkıntı yaşaması;
 - a. Psikomotor ajitasyon,
 - b. Bunaltı,
 - c. İnternette neler olduğu hakkında takıntılı düşünceler,
 - d. İnternet hakkında fanteziler ve hayal kurma,
 - e. İsteyerek ya da istemeyerek tuşlara basma hareketi yapma,
 - f. Bu sıkıntılı durumlardan kurtulmak için internete veya benzeri servislere bağlanma.
3. İnternet kullanımı genellikle planlandığından daha uzun süreler alır,
4. İnternet kullanımını bırakmak veya ~~denetim altına almak~~ için sürekli bir istek veya boşa çıkan çabalar vardır,
5. İnternet ile ilgili eylemlere çok uzun süreler ayrılır (kitap almak, yeni web tarayıcıları ve programları denemek, dosyaları düzenlemek vb.),
6. İnternet kullanımı nedeniyle önemli toplumsal mesleki etkinlikler veya boş zamanları değerlendirme etkinlikleri bırakılır veya azaltılır,
7. İnternet kullanımı, yol açtığı sorunlara (uykusuzluk, evlilik problemleri, işe ve randevulara geç kalma vb.) rağmen aşırı olarak devam eder.

Beard ve Wolf 'un internet bağımlılığı için tanı ölçütleri

Beard, K. W., ve Wolf, ve Wolf (2001), Young'ın "internet bağımlılığı" tanı ölçütlerini düzenleyerek geliştirmişlerdir. Buna sebep olarak da, bazı terimlerin daha anlaşılabilir olması gerekliliği gösterilmiştir (Örn; zihnin meşgul olması ne anlama gelmektedir). Beard ve Wolf (2001), Young'ın tanımladığı 8 ölçütü iki grupta toplamış, ilk 5'ini internet kullanım fonksiyonelliği olarak gruplandırmışlardır. Buna göre, kişinin her bir ifadedeki durumu mutlaka yaşamış olması gerekmektedir. Diğer 3 madde ise kişilerin internet kullanımından dolayı zarara uğraması olarak gruplandırılmış, internet bağımlılığı tanısı koyulabilmesi için ise, kişinin en az bir tanesini yaşamış olması gerekmektedir. Araştırmacılara göre, Young'ın tanı ölçütlerinde, kişilerin nasıl hissedeceğine göre sonuçlar değişebilmekte, bu yüzden de kişilerin bahsi geçen ölçütleri

nasıl hissettiğine göre değil, daha önce yaşayıp yaşamadığına göre cevaplamasının sağlanması gerekmektedir. Buna göre yeniden düzenlenen “internet bağımlılığı” tanı ölçütleri;

Aşağıdaki ifadeler (1-5) daha önce mutlaka görülmüş olmalı:

1. İnternet ile ilgili aşırı zihinsel uğraş (bir önceki internet aktivitesi yada bir sonraki online oturumu beklemek),
2. İnternete bağlı kalma süresinde artışa ihtiyaç duyma,
3. İnternet kullanımını azaltmaya yönelik başarısız girişimlerde bulunma,
4. İnternet kullanımının azaltılması durumunda yoksunluk belirtileri,
5. Başlangıçta olduğundan daha uzun süre internete bağlı kalma,

Aşağıdaki ifadelerden en az bir tanesi sağlanmış olmalı:

1. İnternetin aşırı kullanılması yüzünden ilişkiler, okul ya da işle ilgili sorunlar yaşama,
2. İnternete bağlı kalabilmek için aile üyelerine, terapisteye ya da başkalarına yalan söyleme,
3. İnternete bağlı kalındığı süre içerisinde duygu değişikliği olması (umutsuzluk, suçluluk, anksiyete, depresyon gibi).

2.3.6.3.Sağlıklı İnternet Kullanımı

Teknolojinin hızlı gelişimi ve erişimin kolaylaşması ile birlikte bağımlılık türleri arasında yeni bir tanımlama olarak teknoloji bağımlılığı da yer bulmuştur. Teknolojinin sağlıksız kullanımında yaşanan en büyük güçlük, diğer bağımlılıkların aksine bireye doğrudan fiziksel zarar vermediği için belirtileri görmekte ve bağımlı olduğunu kabul etmekte zorluk yaşanmasıdır.

İnterneti herkes zararsız olarak, ihtiyaçları ve amaçları doğrultusunda, gerektiği miktarda kullanmamaktadır. Sağlıksız internet kullanımı nedeniyle bireyler yaşantılarında olumsuzluklarla karşılaşmakta ve etkilenmektedir. Bu olumsuzlukların en belirgin olanı internet bağımlılığıdır (Eşgi, 2014: 808).

Teknolojideki büyük ataklar sonucu hayatımızın önemli bir parçası haline gelen internet; özellikle teknoloji çağının içinde büyümüş çocuklar ve gençler için hayatlarının olmazsa olmazları sorulduğunda ilk üç sırada yer alır hale geldiği gözlemlenmektedir. İnternetin bu kadar sık kullanımı sosyal açıdan toplumu da etkilemektedir. Toplumsal, yakın arkadaş ve akraba ilişkilerinde zayıflık gibi olumsuz etkiler internet bağımlısı olan bireylerin öne çıkan özellikleri olarak görülmektedir (Toraman, 2013: 13). Bireyi aşırı internet kullanmaya yönelten nedenin, toplum içinde yalnız kalması ile açıklanabildiği gibi, bireyin aşırı internet kullanımından ötürü zamanla toplumdan uzaklaşarak yalnız kaldığı şeklinde de düşünülebilir (Günüç ve Kayri, 2010: 222).

Sağlıklı internet kullanıcısı için gerçek ve sanal yaşam birbirinden ayrılmaktadır. (Ögel, 2012: 115). Gerçekte kendine güveni olmayan birey sanal ortamda farklı bir karaktere bürünerek güven duygusunu kazanmaya çalışabilir. Kendini olmayan biri tanıtıp sanal ortamda yeni bir kimlik oluşturma çabasına girebilir.

Yanlış internet kullanımından kaynaklanan problemlerin artışına toplumun dikkatini çekmesini sağlamak gerekmektedir. Ne yazık ki şiddet içeren öğelerin bulunduğu veya cinsel içerikli, çocukların gelişimine uygun olmayan sitelere bağlanmayı engellemeye dönük programlar hazırlansa da, çocukların her an kimlerle internet ortamında sohbet ettiklerini, evde veya diğer ortamlarda nasıl ve ne kadar sürede interneti kullandıklarını denetleyebilmemiz çok zordur. O nedenle sağlıklı ve doğru internet kullanma alışkanlığının kazandırılması bu bakımdan önem arz etmektedir (Yıldız, 2014: 28-29).

Çocukların gelişim dönemlerine uygun olmayan ya da şiddet veya cinsel içeriklerin bulunduğu sitelere erişimi sınırlandırmak mümkün olsa dahi her an her ortamda ne şekilde kullanabildiklerini denetlemek oldukça zordur. Asgari düzeyde herkesin teknoloji okur-yazarı olduğu bir toplumda çocukları teknolojinin doğru kullanımına yönlendirmek ve bu doğrultuda bilinçlendirmek söz konusu olabilecektir.

Sağlıklı bir internet kullanımı için doktorlar, eğitimciler ve anne-babalar, devletin resmi kurumları olumlu-olumsuz etkilere neden olabilecek internet bağımlılığı konusundaki farkındalıkları arttırmaları ve gerekli tedbirleri almalıdırlar.

2.3.7. Ergen ve İnternete Yönelme Nedenleri

Çocukluktan yeni çıkmış birey yetişkinliğe geçmeden ergenlik gibi önemli bir süreci atlatmak zorunda kalır. Ergen bu yaş döneminde suskunluk, içe kapanıklık, çevreden kopma, can sıkıntısı, aile içinde çatışma, arkadaşlarıyla problemlerinin bulunması, çevresi içinde beğenilmeme korkusu, kendi ya da dünyanın geleceği hakkında endişe duyma ve kötümserlik vb. psikolojik ve sosyolojik durumlara maruz kalabilmektedir (Saygılı, 2002). Ergen tüm bunlarla baş etmek için çeşitli eğilimler içine girebilir. Bu yönelim tütün, alkollü içecek, bağımlılık yapıcı madde olabileceği gibi internet bağımlılığı şeklinde de görülebilir.

İnternet bağımlılığının sebeplerini açıklayan psikolojik bakış, bağımlılığın oluşmasında klasik ve edimsel koşullanmanın etkili olabileceğini ileri sürmüştür. Beard (2005), klasik koşullanmanın internet bağımlısı insanların davranışlarını değiştirmede, muhafaza etmede ve başlatmada rol oynadığını belirtmektedir. Örneğin birey, psikolojik tahrik, bilgisayar görme, bilgisayar açma ve indirmek için internet bilgisini bekleme gibi dış ipuçlarını oluşturmak için koşullanabilmektedir. Heyecan, uyarım, zevk alma, ümit, sürpriz gibi iç durumlar arasındaki ilişkiler, kullanıcıyı bilgisayar kullanmanın sağladığı duygu ve tecrübeler psikolojik olarak bağımlı hale getirebilmektedir. Edimsel koşullanma ise, internet bağımlılarının davranışlarını başlatma, koruma ve değiştirmede rol oynayan başka bir psikolojik yöndür. Bağımlılık davranışları açısından edimsel koşullanma, fikir, duygu ve davranış gibi madde ve görevin pekiştirici yönleri üzerine odaklanmaktadır. İnternet kullanımı, bilgilere çabucak ulaşmak ve insanlarla iletişim sağlamak gibi çeşitli destekleyici faktörler tarafından cesaretlendirilebilmektedir. Eğer sorunlar aşırı internet kullanımından kaynaklanıyorsa, kişi bu sorunlardan kurtulup biraz rahatlamak için internetle daha fazla meşgul olmaktadır. Buna ek olarak, e-posta kontrol etme gibi aktivitelerle meşgul olmak, pekiştirmenin değişken bir oran çizelgesi ile devam ettiğini göstermektedir. Örneğin; kullanıcı e-postasını üç kez kontrol ettiğinde bir e-posta ile pekiştirilmişse daha sonra, bir e-posta ile tekrar pekiştirilmeyi beklemeden e-postasını yedi kez kontrol etmektedir (Beard, 2005).

İnternet bağımlılığı kullanım amacı, miktarı, psikolojik ve sosyolojik açıdan birçok nedene bağlı olduğu görülmektedir. Bu nedenlerden bazılarını şöyle sıralayabiliriz:

1. İnternet bağımlılarının önemli bir kısmı, interneti “ruh hallerini değiştirmek ve kaçmak” için kullanmaktadırlar. Diğer bir ifadeyle internet, tedavi olmak için ilaç niyetine kullanılmaktadır. İnternet bağımlılarının birçoğu hayatlarında yüzleşmek istemedikleri bazı şeylerden (yalnızlık, sıkıntı ve kaygı, depresyon, ekonomik sorunlar, sınırlı sosyal yaşam vb.) kaçmakta ancak kişiler kaçtıklarını inkâr etmektedirler (Ögel, 2012; Young, 2004). Çocuk ve ergenler açısından bakıldığında özellikle ilgilenilmeyen, aile içerisinde sağlıklı ve güvenli bir ortamı bulamayan veya aile içi çatışma yaşayan, sosyal kayıp yaşamış, az arkadaşı olan, akrabalarıyla samimi ilişkileri olmayan, okulda başarısız olanlar interneti bir kaçış aracı olarak kullanma yoluna gidebilmektedir. Böylece çocuk ve ergenler, bilgisayar oyunları ile internetin olumsuz etkilerinden en çok zarar gören kesim olabilmektedir (Bayraktutan, 2005).
2. İnternete erişim kolaylığı, ucuz erişim, internetin yüksek hızı internet bağımlılığını tetikleyen ve bağımlılığa yakalanma riskini artıran dolaylı nedenlerden sayılabilir (Greenfield, 1999). İnternetin bu derece yaygın olarak tercih edilmesinin ve kullanılmasının önemli nedenlerinden biri, kolayca ve günün her anında ulaşılabilen olmasıdır. Çünkü insanlar boş zamanlarını değerlendirebilmek için, çoğunlukla kolay erişebilecekleri ve uygulayabilecekleri etkinlikleri tercih etmektedirler (Bayraktutan, 2005). Zamanla ucuzlaşan ve kolaylaşan internet erişimi bireylerin internet başında geçirdikleri zamanı artırmada etkili olduğu düşünülmektedir.
3. İnternet ortamı kimlik değişimine izin vermektedir. Bu da kendine özgü bir coşkunluk hali yaratmaktadır (Tarhan ve Nurmedov, 2011). Bu bağlamda insanlar bilinçlilik hallerini değiştirme ve gerçekliği farklı açılardan yaşama ihtiyacını gidermek için birçok aktivite denemektedir. Bunlar: meditasyon, madde kullanımı, spor, seks, sanat olabilmektedir. Sanal ortam farklı bilinçlilik halini karşılamak için yeni ve önemli bir alan yaratabilir. Kişinin zamanı, mekânı ve kişiliğini algılayışı internet ortamında değişebilir (Ögel, 2012; Tarhan ve Nurmedov, 2011). Kır (2008) bu konuda birçok kişinin gerçek dünyada karşılığını bulamadığı tutkuları ve tutsaklığı sanal dünyada yaşadığını belirtmektedir.

4. Bilgisayar oyunları hakkındaki araştırmaların çoğunda, oyun oynama sebepleri şöyle sıralanır: Merak etme ve uyarılma isteği, can sıkıntısı, stresten kurtulma, öfke ve kızgınlıktan kurtulma, başarısızlık duygusundan kurtulma (Toksöz, 1999). Birey oyun üzerinde harcadığı zamandan ötürü çoğu zaman dinlenme ve yeme ihtiyacını giderememekte ve çeşitli sağlık problemleri ile karşı karşıya kalabilmektedir (Chiu ve ark., 2004). Bilgisayar oyunları bireyleri hayal dünyalarında yaşatma; gerçek dünyada yapamadıkları ya da imkansız hayal ürünlerini gerçekleştirebildikleri bir ortam sunma; bireylerin duygularını harekete geçirme, heyecan ve merakını tahrik etme; bireylere kazanma tutkusunu tattırma ve oyuna hakim olabilme şansını verme vb. nedenlerle özellikle genç bireylerin ilgisini çekebilmektedir (Saygılı, 2002). Gençlerin bilgisayar oyununu oynama nedenlerinden biri ve belki en önemlisi zevk almadır (Akgündüz ve diğerleri, 2006). Bireyin bilgisayar oyununu büyük ölçüde zevk amaçlı oynaması bireyi bağımlılığa taşıyan süreci tetiklemektedir. Özellikle savaş ve macera tarzı fantastik oyun türlerinin, ergenler üzerinde bir takım problemlere neden olduğu bilinmektedir. Bununla birlikte bilgisayar oyununa harcanan zamanın artması, anti-sosyal saldırganlığın da artmasına neden olduğu saptanmıştır (Merttürk, 2005).
5. İnternet kullanımında bir diğer faktörün; bireylerin sosyal destek ve ait olma gereksinimi söylenebilir. İnsanların çevrelerinde güvенеbilecekleri, onlara değer veren, onlarla ilgilenen kişilerin varlıkları “sosyal destek” anlamına gelmektedir (Durak Batığün ve Kılıç, 2011). Nitekim bilgisayar aracılığıyla düzenli ve uzun süreli iletişim kuran insanlar arasında bir çeşit “sosyal destek” ağı oluşur. Ayrıca bireyler bu sosyal ortamlarda ait olma ihtiyacını da karşılayabilmektedir (Ögel, 2012).

İnternet bağımlılarında sosyalleşmede ciddi sorunlarla karşılaşılmaktadır. Bu sorunların neler olduğu aşağıda belirtilmiştir (Ögel, 2012):

- Sadece internet içinde kaldığı için sosyalleşmenin diğer evrelerini gerçekleştiremez,
- Toplumsal bir kimlik kazanması çok güçtür,

- İnternet dışında kulüp, meslek grupları gibi farklı sosyalleşme kaynaklarını tanıyamaz,
- Toplumun örf, adet ve geleneklerini öğrenemez,
- Bireyin kendi davranış kalıpları değil, internet davranış kalıpları gelişir. İnternetin başından kalktığında davranış kalıpları yoktur,
- Birey toplumun değil, internet toplumunun normatif beklentilerini üstlenir,
- İnternetle, toplumun getirdiği denetim kaybolur,
- İnternetin kişilerin başarı ve hâkimiyet gereksinimlerini karşılama kapasitesi de vardır.

Herkesin öğrenmeye, başarmaya, çevreyi kontrol altına almaya ve bu başarılarıyla özgüvenini artırmaya ihtiyacı vardır. Edimsel koşullanma kuramı en etkili öğrenmenin küçük başarıların hemen pekiştirilmesiyle sağlanabileceğini ortaya koyar. Bilgisayarların bu kadar bağımlılık yapmasının nedeni, ödüllendirmenin hızlı ve verimli çalışmasıdır (Beard, 2005; Ögel, 2012; Tarhan ve Nurmedov, 2011).

Diğer psikiyatrik hastalıkların da internet bağımlılığına eğilimi artırabileceği belirtilmektedir. Odabaşoğlu ve arkadaşları (2007), internet bağımlılığının genç yaş grubunda, eşlik eden birçok başka psikiyatrik bozuklukla beraber bulunabileceği ve bazen de bu bozuklukların internet bağımlılığının ortaya çıkmasına uygun bir zemin yaratabileceğini belirtmektedir.

Bütün bu açıklamalar internet bağımlılığının birbirinden farklı nedenlerinin olduğu göstermektedir. Bunları anlayabilmek için bireyin biyolojik ve psiko-sosyal ihtiyaçlarının farkında olmasının ve bireyi bir bütün olarak değerlendirmenin etkili olduğu söylenebilir.

2.3.8. Ergenlik ve İnternet Bağımlılığı

İnternet kullanıcılarının sayısı tüm dünyada hızla artış gösterirken, kullananların demografik yapısı da hızlı bir şekilde değişim göstermektedir. İnternette var olan bütün uygulamalarda bireyler gerçek kimliklerini gizli tutabilmektedir. Bu yüzden kendine güveni az olan, sosyal ortamlarda kendilerini pek gösteremeyen kişiler, internetteki ortamlar sayesinde kendilerine yeni (sanal) kimlikler oluşturabilmekte ve kendilerini

olduklarından farklı yansıtabilmektedirler. Bu bağlamda internet, insanlara gerçeklerden kaçabilme olanağı sunmaktadır.

Teknoloji çağının çocukları olarak doğan günümüz gençliği, iş dünyası ve bu alanda is yapan kesimlerin dışında bu teknolojiyi en fazla kullanan kesim olmaktadır. Bu konuda verilere dökülmüş bir ölçüm sistemine sahip olmasak da, internetin kullanım biçimlerini en kolay kavrayan, onunla vakit geçiren, eğlenen, sohbet eden, site oluşturan, onunla sosyalleşen ve ona zamanını en fazla harcayan kesim olarak gençler gösterilebilir (İnan, 2010: 4).

Ergenlik çağına has problemler ve kuşak çatışması gibi nedenlerle aileyle paylaşacak fazla bir şeyin kalmaması, arkadaşlık kurmada güçlük çekme ve içekapanıklık gibi sebeplerle kendilerini yalnız hisseden ve bu yalnızlıklarını sosyal hayat içerisinde gidermekte güçlük çeken gençler rahat bir şekilde internete bağımlı hale gelebilirler. İnternet bağımlılığı, her yaşta görülebilmesine karşın, bu nedenlerden dolayı en büyük risk grubu 12-18 yaş arası gençlerdir (Bayhan, 2011: 917). İnternet bağımlılığının sebepleri arasında kendine farklı bir kimlik oluşturma ihtiyacı, gündelik streslerden uzaklama, arkadaşlık ihtiyacı, bir yere ait olma ihtiyacını göstermek sıralanabilir.

“İnternet gençliği”, yoğun biçimde bilgisayar ve internet kullanan, internette oyun oynayan, sohbet eden, arkadaş çevresiyle iletişim kuran, günlük yaşamında sanal ortamlara girip çıkan ve internetin yaşamında önemli bir yere sahip olduğunu düşünen ergenlerdir (Ögel,2012: 18-19). Günümüzde ergenlerin sosyalleşmeleri hem gerçek hem de sanal ortamdaki insanlarla etkileşimleri neticesinde oluşmaktadır. Bu sosyalleşme sürecinde ergen kendine olumlu ve olumsuz katkılarda bulunacaktır.

İnternetin; ailenin ve arkadaşların yerini alması, gençlerin gelecekteki yaşamlarına yönelik olumsuzluklara ve gerçek dünyayı yanlış kaynaklardan öğrenmesine neden olabilir. Ailelerin, gençlerin internet kullanımında bir kontrol ve takip sistemi gerçekleştirmemesi, genç bireylerin internetten olumsuz yönde etkilenecek bağımlı olma riskini daha da arttırabilir. Ergenlik döneminde kariyer planlaması içerisinde olması gereken lise öğrencilerinin ilgilerinin ders dışı alanlara kayması, devamsızlık yapmaları, sosyal ilişkilerden uzaklaşmaları öğrenim hayatlarını kesintiye uğratmakta ve bir meslek

sahibi olmalarına, geleceklerini planlamalarına engel olmaktadır. Bu doğrultuda internetin bireylerin ve toplumun üzerindeki etkisinin büyük olduğu söylenebilir.

2.3.9. Konuya İlişkin Yurt İçinde ve Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Bilişim çağında yaygınlaşan internet kullanımı ile ilgili olarak hem yurt içinde hem de yurt dışında ciddi çalışmalar yapılmıştır.

2.3.9.1. İnternet Bağımlılığı ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

İnternetin kullanımı ile ilgili olarak ilk çalışma Young tarafından gerçekleştirilmiştir. Young, internetin yanlış kullanımının birçok problemle ilişkisini inceleyerek, internetin bağımlılık yaratabileceğini sorgulamış bu noktadan hareketle internet bağımlılığını DSM-IV'te yer alan patolojik kumar oynama ölçütlerini uyarlayarak 8 maddeden oluşan tanı ölçütlerini geliştirmiştir. Bu ölçütlerden en az beş tanesine “evet” yanıtını veren katılımcılar “internet bağımlısı” olarak sınıflandırılabilir. Young çalışmasını internet kullanıcılarını arayan bir ilana cevap verenlerin oluşturduğu bir örneklem grubu ile gerçekleştirmiştir. 605 katılımcıdan, katılımcıların çoğunluğu (%60) bayanlardan oluşmaktadır. 396'sının internet bağımlısı olduğunu belirlemiştir, bağımlılardan oluşan bu grup, bağımlı olmayanlardan oluşturulan 100 kişilik kontrol grubu ile karşılaştırılmıştır. İnternet bağımlısı bireyler haftada ortalama 38,5 saat internet kullanırken, bağımlı olmayan bireyler haftada ortalama 4,9 saat internet kullanmaktadır. Young bağımlıların çoğunun, internet bağımlılığı ve buna bağlı olarak tolerans, kontrol kaybı, yoksunluk, işlevselliğin bozulması ile sonuçlanan olumsuz akademik, sosyal, ekonomik ve mesleki sonuçlar deneyimlediklerini belirtmiştir. Ek olarak internet bağımlılarının görece internet kullanmaya yeni başlayan kullanıcılar olduğu belirlenmiştir. DSM-IV'te yer alan patolojik kumar oynama kriterlerinin internet bağımlılığına adapte edilerek yeni bir araştırma alanına başlangıç oluşturması açısından önem taşımaktadır (Young, 1996).

Sanders, Field, Diego ve Kaplan (2000), araştırmalarında yüksek düzeyde internet kullanımının, ergenlerde depresyon ve sosyal yalnızlıkla bağlantılı olup olmadığını lise öğrencileri örnekleminde araştırmışlardır. Lise son sınıf öğrencisi olan 37 kız, 52 erkek toplam 89 öğrencinin internet kullanım seviyesini tek soruluk üç dereceli yanıtı bulunan

bir form kullanılmıştır. Sonuçta internet kullanım düzeyleri düşük olan öğrencilerin anne-baba ve arkadaşlarıyla ilişkilerinin daha iyi olduğu görülmüştür. Sonuçlar, yüksek internet kullanımının zayıf sosyal bağlarla ilgili olduğunu göstermekte ancak ilişkinin yönünü göstermemektedir. Yani, zayıf sosyal bağları olan gençlerin internet faaliyetlerine yönelip yönelmediklerine ya da aşırı internet kullanımının bağları azaltıp azaltmadığına veya her ikisine karar vermek imkânsızdır. Bunlarla birlikte internet kullanım düzeyi ile depresyon arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir.

Morahan-Martin ve Schumacher (2000), yaptıkları araştırmada 277 kolej öğrencisi üzerinde patolojik internet kullanımı (PİK) olarak adlandırdıkları davranışı incelemişlerdir. İnternet bağımlısı olarak değerlendirilen kullanıcıların haftada ortalama 8.48 saat nete bağlı kaldıkları ortaya çıkmıştır. İnternete fazla zaman geçirmelerinin nedeni iletişim kurabilecekleri insanların olmaması, yakın çevrelerinin bulunmamasıdır. Ayrıca bu kişilerin UCLA yalnızlık ölçeğine göre daha yalnız kişiler olduğu bulunmuştur. Kişilerin kendilerini yalnız hissetmelerinin doğru iletişim tekniklerini kullanmamalarının yanında çevrelerinden de yeterince destek görmemeleriyle de ilişkili olduğu görülmüştür.

Griffiths (2000), altı ay boyunca aşırı internet kullanıcılarına yönelik beş örnek olay incelemiş, bahsi geçen örnek olayların sadece iki tanesini internet bağımlılığı olarak sonuçlandırmıştır. Bahsi geçen iki örnek olay incelemesi (“Gary” ve “Jamie” adında iki genç erkek), internetin, bu kişilerin hayatlarında her şeyi ihmal edecek, hatta birçok alanda ödün verecek kadar büyük öneme sahip olduğunu göstermiştir. Diğer taraftan bu kişilerde, zaman aşımına tolerans, internete bağlı olmadıkları zaman geri çekilme belirtileri görüldüğü, bahsi geçen davranışlar bırakılsa da kısa periyotlarda tekrarladığı belirtilmiştir. Aşırı internet kullanımına yönelik bir diğer durum da, bu kişilerin diğer yetersizliklerinin (gerçek yaşamlarındaki sosyal desteksizlik, düşük öz-saygı, fiziksel yetersizlik) üstesinden gelmek ya da etkisizleştirmek için interneti aşırı kullanmasıdır.

Kubey, Lavin ve Barrows ’un (2001), Rutgers Üniversite’sinde 576 öğrenci ile yürüttükleri araştırmada, 43 çoktan seçmeli maddeden oluşmuş internet kullanım anketi, öğrencilerin internet kullanımı, çalışma alışkanlıkları, akademik performansları ve karakterlerine yönelik soruları içermektedir. Araştırmada, internet bağımlılığı likert tipi ölçek ile katılımcılara birtakım fikirlere ne derecede katılıp katılmadıkları sorularak 5

ayrı faktörle ölçülmüştür. 572 kişinin ölçeği yanıtladığı görülmüş olup, buna göre 381 kişi (%66) bayan ve katılımcıların yaş aralığı 18 ile 45 arasında değişirken, yaş ortalaması 20.25'tir. 53 katılımcı (%9,3) "internet bağımlısı" olarak sınıflandırılmış ve bu gruptaki katılımcılar cinsiyete yönelik değerlendirildiğinde en yaygın olarak erkeklerin yer aldığı görülmüştür. Yaş değişkeninin bahsi geçen grup için bir faktör olmadığı görülmekle birlikte, birinci sınıf öğrencileri bağımlı olarak değerlendirilen grubun %37,7'sini oluşturmuştur. Araştırma sonuçlarına göre, bağımlı olarak görülen gruptaki öğrenciler, internet kullanımlarından dolayı akademik olarak zarar gördüklerini belirtmiş olup diğer gruba göre "daha yalnız" oldukları tespit edilmiştir. Araştırmanın bir diğer bulgusu ise, akademik zararlara uğradıklarını belirten internet bağımlısı öğrencilerin internetteki eş zamanlı uygulamaları (MUDs ve IRC/Sohbet programları) tercih ettikleridir. Araştırmacılara göre, bu tarz etkileşimli uygulamalar, yalnız kişiler için önemli bir çıkış yoludur. Bu kişiler için internet, özellikle aile ve arkadaşlarıyla yakınlığını sağlama, konuşacak birilerini bulma konusunda diğer iletişim araçlarının sağlayamayacağı imkânları sağlamaktadır.

Kraut, Paterson, Lundmark, Kiesler, Mukopadhyay ve Scherlis (2002), yaptıkları araştırmada aile, ev, yakın çevre etkisinin önemi vurgulanmaktadır. 73 ev halkı içindeki 169 bireyin, internet kullanımındaki ilk 1-2 yılları esnasında, internetin sosyal ve psikolojik etkilerini araştırmışlardır. Ergenlerin internet bağımlısı olmalarının ilk 1-2 yılında ailelerinde meydana gelen değişiklikleri incelemişlerdir. Bulgulara bakıldığında, internetin fazla kullanımı ile aile ve yakın sosyal çevre arasındaki iletişimde düşüş olduğunu tespit etmişlerdir. Kaygısı yüksek ve yalnız bireylerin internet kullanımına daha fazla yöneldikleri de bulunmuştur. Bununla birlikte, internetin çok fazla kullanımı, katılımcının ev halkı içerisindeki aile bireyleri ile iletişimindeki azalma, sosyal halka boyutundaki azalma, bunalım ve yalnızlıklarındaki artış ile bağdaştırılmıştır.

Whang, Lee ve Chang (2003), Kore'deki 20 milyon internet kullanıcılarından 13.588 kişiye, Young'ın internet bağımlılık ölçeğini düzenleyerek uygulamışlar ve aşırı internet kullanıcılarının psikolojik profillerini ortaya çıkarmaya çalışmışlardır. Buna göre, katılımcıların %3,5'i internet bağımlısı(IA), % 18,4'ü olası internet bağımlısı olarak teşhis edilmiştir. Sonuçlar, internet bağımlılık ölçeği puanları ile sosyal davranış bozuklukları arasında yüksek bir ilişki olduğunu gösterirken, internet bağımlılarının,

olası bağımlılara ve bağımlı olmayanlara göre stres yaşadıklarında veya sadece sıkıntılı olduklarında internete erişmek için daha büyük bir eğilim gösterdiklerini ortaya koymuştur. Bunlarla beraber IA grubu diğer gruplara göre en yüksek derecede yalnızlık, depresif ruh hali ve zorlayıcı his(compulsivity) içinde olduklarını belirtmişlerdir.

Leung (2004), 1977 ve 1997 yılları arasında doğan bireyleri “net” jenerasyonu olarak adlandırmış ve araştırmasını 16-24 yaş arasındaki 699 net jenerasyonu olarak adlandırdığı bireyler üzerinde yapmıştır. Araştırmasında internet bağımlısı olan net jenerasyonunun bağımlı olmayanlardan nasıl bir farklılık gösterdiğini incelemiştir. Bulgular bağımlı olmayanların internette bilgi edinme işlevlerinde bulunduklarını, bağımlı olanların ise zamanlarının çoğunu, çoklu iletişim ortamlarında zevk peşinde koşmak veya gerçek dünyadan kaçmak için interaktif online oyunları, chat odaları, ICQ (çoklu metin, sesli ve görüntülü mesajlaşma) ile geçirdiklerini göstermektedir. Bunun dışında bulgular, internet bağımlılarının televizyonu önemli ölçüde daha az izleme eğiliminde olduklarını belirtmektedir.

Bakken ve arkadaşları (2009)’un Norveç’li yetişkinler arasında internet bağımlılığı: tabakalı bir olasılık örnek çalışması adlı araştırmalarında gençlerde internet bağımlılığının, yaygınlığının ve risk faktörlerini değerlendirmiştir. Sonuç olarak yaş cinsiyet ve eğitim düzeyi açısından değerlendiriliş genç erkeklerin ve üniversite düzeyindeki eğitim göstergesinin en yüksek oranda bağımlı veya risk altında oldukları belirtilmiştir. Ayrıca depresyon, uyku ve diğer psikolojik bozukluk gösteren bireylerin bağımlılık puanlarının arttığı belirtilmiştir. Sonuçta İnternet kullanımı açıkça birçok insanın hayatını etkilediği belirtilmiştir.

2.3.9.2.İnternet Bağımlılığı ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

Bayraktar (2001), yapmış olduğu çalışmada, internet'in ergen gelişimindeki rolünü incelemek amacıyla KKTC’de 12-17 yaşları arasındaki 686 ilköğretim ve ortaöğretim öğrencisi üzerinde araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda ergenlerin %1,1’lik kısmının internet bağımlısı olduğu tespit edilmiş olup sınırlı semptom gösterenlerin ise ergenlerin %11’lik bir kısmını oluşturduğu belirlenmiştir. Araştırmada "İnternet Bağımlılık Ölçeği", "Çocuklar İçin Depresyon Ölçeği" ve "Saldırganlık Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda internet'in çoğunlukla erkek ergenler ve üst

sosyo-ekonomik düzeydeki kişiler tarafından kullanıldığı saptanmıştır. Sonuç olarak sosyo-ekonomik düzey arttıkça internet kullanımının da arttığı gözlenmiştir. İnternet kullanan ergenler interneti çoğunlukla eğlence ve iletişim amaçlı kullanmakta olduğu saptanmıştır.

Ayaroğlu (2002), kız ve erkek üniversite öğrencilerinin internet kullanımları ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmanın örneklemi Bilkent Üniversitesi'nin 385 (214 kız, 171 erkek) öğrencisinden oluşmaktadır. Öğrencilere İnternet Kullanım Ölçek Formu ve UCLA Yalnızlık Ölçeği uygulanmıştır. İnternet'in farklı alanlarında (webde gezinmek, akademik amaçlarla webde gezinmek, sohbet etmek, elektronik postaları almak ya da yollamak, çevrimiçi oyun oynamak, anında mesajlaşma ve dosya transferi) harcanan zaman puanları üzerine uygulanan ANOVA sonuçları, cinsiyet temel etkisinin webde gezinme ve dosya transferi yapma alanlarında anlamlı olduğunu; erkeklerin, kızlara kıyasla, webde gezinme ve dosya transferi yapma alanlarında daha fazla zaman harcadıklarını göstermiştir. İnternet kullanımının yaşamın farklı alanlarına (akademik başarı, ekonomik durum, sosyal yaşam, aile ilişkileri, arkadaşlık ve sağlık durumu) etkisi puanları üzerine uygulanan ANOVA sonuçları, cinsiyet temel etkisinin akademik başarı ve ekonomik durum ile ilgili alanlarda; yalnızlık temel etkisinin akademik başarı, arkadaşlık ve sağlık alanlarında anlamlı olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuçlar, kızların, erkeklere kıyasla, internet kullanımının akademik başarılarını daha olumlu, buna karşılık ekonomik durumlarını daha olumsuz etkilediğini bildirdiklerini göstermiştir. Sonuçlar, ayrıca daha çok yalnız olan öğrencilere kıyasla, daha az yalnız olan öğrencilerin internet kullanımının akademik başarı, arkadaşlık ve sağlık durumlarını daha olumlu etkilediğini bildirdiklerini ortaya çıkarmıştır.

Cengizhan (2005) yaptığı çalışmasında, internet kullanımında öğrencilerin sorun olarak nitelendirdikleri bulgular üzerinde durmuştur. Çalışma, bilgisayar ve internet kullanımlarının üst düzeyde olduğu düşünülerek Marmara BÖTE bölümü öğrencilerinden 57 kişilik çalışma grubu üzerinde yürütülmüştür. Çalışmanın bulgularına genel olarak bakıldığında; 54 kişi (%95)'nin evinde bilgisayar, 25 kişi (%44)'nün ise ADSL internet bağlantısına sahip oldukları görülmektedir. İnternet kullanımı nedeniyle yaşadıkları olumsuzluklar sorulduğunda; 29 kişi (%50) zaman

kaybı, gereksiz işler için zaman harcama gibi nedenler belirtmiş, en önemli gördükleri sorunu zaman olarak belirtmişlerdir. Bununla birlikte diğer işler için (ders çalışma, ödevler, projeler vb.) zaman ayıramadıklarını ifade etmişlerdir. Çalışmanın sonunda yoğun kullanıma ilişkin önerilere yer verilmiştir.

Ulusoy (2008), ergenlerin bilişim teknolojilerini kullanımı ile saldırganlık arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla 2007–2008 eğitim ve öğretim yılında Adana ili Seyhan ilçesinde ortaöğretime devam eden 526 öğrenci üzerinde araştırma yapmıştır. Çalışmada haftalık 20 saat ve üzeri bilgisayar ve internet kullandığını söyleyen ergenlerin, kullanım süreleriyle saldırganlık düzeyleri anlamlı çıkmıştır. Bilişim teknolojisinin kullanım yerine göre saldırganlık arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Günüç (2009)'ün yaptığı tez çalışmasında Türkçe internet bağımlılığı ölçeği geliştirmek ve örneklem bulgularından yola çıkarak Türkiye'deki internet bağımlılığı profilini betimlemeyi amaçlamıştır. Çalışmanın örneklemi ortaöğretim kademesindeki 754 öğrenci oluşturmaktadır. Bireylerin madde toplam puanlarına göre bağımlılık durumu olarak 76 (%10,1) birey internet bağımlısı ve 199 (%26,4) birey, olası bağımlı (risk altında) olarak bulunmuştur. Geriye kalan 222 (%29,4) eşik grubundaki birey ve 257 (%34,1) bağımlı olmayan gruptaki birey ile toplam 479 (%63,5) birey ise bağımlı olarak tespit edilmemiştir. Bu sonuçlara göre; il, cinsiyet, sınıf, yaş, baba mesleği, sigara kullanma durumu, aile geliri, internet kullanım amacı, interneti yıllık ve günlük kullanım miktarı ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Örneklemde ortaöğretim kademesinden 9., 10., 11. ve 12. sınıflara ulaşılmış olup en yüksek bağımlılık düzeyi 9. sınıflarda tespit edilmiştir.

Esen(2010), yaptığı çalışmada, ergenlerde internet bağımlılığını yordayan psiko-sosyal değişkenlerin incelenmesini amaçlanmıştır. Araştırmaya 9.10.11. ve 12.sınıflarda öğrenim gören 333'ü kız, 367'si erkek 700 öğrenci katılmıştır. Bu araştırmanın sonucunda cinsiyet, algılanan akademik başarı, yalnızlık ve aileden algılanan sosyal destek değişkenlerinin ergenlerde internet bağımlılığını yordadığı görülmüştür.

Ayas ve Horzum (2013), amacı ilköğretim öğrencilerinin ailelerinin internet tutumunu belirlemek ve öğrencilerin aile internet tutumu ve internet bağımlılıklarının çeşitli değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Araştırmaya 407 öğrenci

katılmıştır. Araştırma kapsamında 214 aile ihmalkar internet tutumuna, 96 aile müsamahakar internet tutumuna, 83 aile demokratik internet tutumuna ve 14 aile otoriter internet tutumuna sahip olarak bulunmuştur. Araştırma sonucunda internet bağımlılığında, ihmalkar internet tutumuna sahip olan ailelerin önemli rolü olduğu bulunmuştur. Araştırmada aile internet tutumunda cinsiyet, öğrenim görülen sınıf ve internet kullanım becerisinin anlamlı değişkenler olduğu bulunmuştur.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evreni, örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel sonuçlarla ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

3.1.Araştırmanın Modeli

Betimsel bir çalışma olan bu araştırma; ergenlik döneminde olan öğrencilerin ana-babaya bağlanmalarıyla internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan, genel tarama modeli bir çalışmadır.

Tarama modeli, var olan bir durumu ortaya çıkarmaya ve olduğu gibi betimlemeye çalışan bir araştırma modelidir. Genel tarama modelleri; çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir. Tarama türü araştırmalar büyük gruplar üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir. Tarama türü araştırmalar büyük gruplar üzerinde çalışma olanağı sağlamaktadır (Karasar, 2005: 85).

3.2.Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2015-2016 Eğitim-Öğretim yılında İstanbul İli Bahçelievler İlçesinde bulunan Yenibosna Çok Programlı Anadolu Lisesinde okuyan 10, 11 ve 12. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Ana-Babaya Bağlanma Ölçeği; 16 yaşına kadarki anne ve babalarıyla yaşantılarını düşünerek cevaplanması gereken bir envanter olduğu için 9. sınıf öğrencileri çalışmaya dahil edilmemiştir. Örneklem grubu evreni yansıtacak oranda ve tesadüfi olarak seçilmiştir. Araştırma örnekleme 135'i kız, 135'i erkek olmak üzere toplam 270 öğrenciden oluşmaktadır. Örneklemi oluşturan öğrencilerin çeşitli değişkenlere göre dağılımı Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3: Katılımcıların sosyo-demografik değişkenlere göre dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde(%)
Cinsiyet	Kız	135	50,0
	Erkek	135	50,0
	Toplam	270	100,0
Sınıf Düzeyi	10. Sınıf	90	33,3
	11. Sınıf	90	33,3
	12. Sınıf	90	33,3
	Toplam	270	100,0
Algılanan Başarı Düzeyi	Başarısız	17	6,3
	Orta Düzeyde Başarılı	130	48,1
	Başarılı	99	36,7
	Çok Başarılı	24	8,9
	Toplam	270	100,0
Ekonomik Durum	1000 TL'nin altında	26	9,6
	1000-2500 TL	179	66,3
	2500-5000 TL	56	20,7
	5000 TL'nin üzerinde	9	3,3
	Toplam	270	100,0
Annenin Eğitim Düzeyi	İlkokul	160	59,25
	Ortaokul-Lise	69	25,55
	Yüksek Öğretim	41	15,18
	Toplam	270	100
Babanın Eğitim Düzeyi	İlkokul	111	41,11
	Ortaokul-Lise	79	29,25
	Yüksek Öğretim	80	29,62
	Toplam	270	100

Tablo 3 incelendiğinde; öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre %50'si (n=135) Kız, %50'si (n=135) Erkek olarak dağılmaktadır.

Öğrencilerin sınıf düzeyi değişkenine göre %33,33'ü (n=90) 10. Sınıf, %33,33'ü (n=90) 11. Sınıf, %33,33'ü (n=90) 12. Sınıf olarak dağılmaktadır.

Öğrencilerin kendilerini algıladıkları başarı düzeyi değişkenine göre %6,3'ü (n=17) Başarısız, %48,1'i (n=130) Orta Düzeyde Başarılı, %36,7'si (n=99) Başarılı, %8,9'u (n=24) Çok Başarılı olarak dağılmaktadır.

Öğrencilerin aylık gelir değişkenine göre %9,6'sı (n=26) 1000TL'nin altında, %66,3'ü (n=179) 1000-2500TL arasında, %20,7'si (n=56) 2500-5000TL arasında %3,3'ü (n=9)'u 5000TL üstü olarak dağılmaktadır.

Öğrencilerin annelerinin eğitim düzeylerine göre %59,25'i (n=160) İlkokul, %25,55'i (n=69) Ortaokul ve Lise, %15,18'i (n=41) Yüksek Öğretim mezunu olarak dağılmaktadır.

Öğrencilerin babalarının eğitim düzeylerine göre %41,11'i (n=111) İlkokul, %29,25'i (n=79) Ortaokul ve Lise, %29,62'si (n=80) Yüksek Öğretim mezunu olarak dağılmaktadır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada verileri toplamak amacıyla Sosyo-Demografik Bilgi Formu, Ana-Babaya Bağlanma Ölçeği ve İnternet Bağımlılığı Ölçeği kullanılmıştır.

- **Sosyo-Demografik Bilgi Formu:** Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri, araştırmacı tarafından hazırlanan bilgi formu kullanılarak değerlendirilmiştir. Öğrencilerin cinsiyeti, sınıf düzeyi, kendilerini algıladıkları başarı düzeyi ve aileleri ile ilgileri bilgileri toplama amaçlı oluşturulmuştur. Bu bilgiler öğrencilere kapalı uçlu sorular sorularak elde edilmiştir.
- **Ana-Babaya Bağlanma Ölçeği- ABBÖ (PBI: The Parental Bonding Instrument):** 1979 yılında Parker ve arkadaşları tarafından geliştirilen Ana-Babaya Bağlanma Ölçeği bireyin algısı açısından ana babasıyla kurulan ilişki örüntüsünü -geriye dönük olarak- değerlendirmektedir. Ölçek temel olarak ilgi

ve kontrol/aşırı koruma faktörlerini içermektedir (Kapçı ve Küçüker, 2006: 289). PBI, Bowlby' nin (1969,1973) bağlanma kuramını temel alarak geliştirilen ilk ölçeklerden biridir. Bowlby yetersiz/patolojik ana-babalığı özellikle ilgi ve kontrol/koruma boyutlarıyla ilişkilendirmiştir. İlgi boyutu; yetersiz bakım verme, bebeğin gereksinimlerini karşılamama, çocuğu küçümseme, eleştirme ya da reddetmeyi içermekte; kontrol boyutu ise; aşırı koruma, bağımsızlığı desteklememe ya da aşırı kontrol etme olarak tanımlanmıştır. Algılanan ana-baba davranışları bu iki boyuta göre ayrı ayrı puanlanmaktadır. Ayrıca bu iki boyut birlikte ele alınarak, ana-baba davranış örüntüsü dördümlü bir model/sınıflandırma içerisinde değerlendirilebilmektedir. Yeterli ilgi-aşırı korumama "optimal bağlanma", yetersiz ilgi-aşırı korumama "bağlanmama ya da zayıf bağlanma", yeterli ilgi-aşırı koruma "duyarlı kontrol" ve yetersiz ilgi-aşırı koruma "duyarsız kontrol" olarak sınıflandırılmıştır. Ölçek temelde, bireyin algısı açısından ana-babasıyla kurulan ilişki örüntüsünü geriye dönük olarak değerlendirilmektedir (Çakır, 2008: 65).

Ölçek 25 maddeden oluşmaktadır. 4'lü likert tipi bir ölçek olan ABBÖ'de katılımcılardan her soruya "Tamamen Böyleydi" "Kısmen Böyleydi" " Pek Böyle Değildi" "Hiç Böyle Değildi" seçeneklerinden birini işaretlemesi istenmektedir. Katılımcılar anne ve babası için iki ayrı değerlendirme formu doldurmaktadır.

Ölçeğin Uyarlama Çalışmaları Kapçı ve Küçüker tarafından 2008 yılında gerçekleştirilmiştir. Faktör analizi sonucunda PBI' dakine benzer şekilde iki faktörlü bir yapı ortaya çıkmış, ancak PBI'da aşırı koruma/kontrol olarak adlandırılan ikinci faktördeki kontrol maddeleri, ABBÖ'de ilgi faktörüne yüklenmiş ve bu boyut ilgi/kontrol olarak adlandırılmıştır. Ölçeğin güvenilirliğine ise, iç tutarlılık, iki-yarı ve test-tekrar test yöntemleriyle bakılmıştır. Anne formu için Cronbach a değeri .87, baba formu için .89 bulunmuştur. Hem anne hem baba formlarında iç tutarlılık katsayısı .70 (koruma boyutu), .90 ve .91 (ilgi/kontrol boyutu)'dir. Bulgular ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğunu kanıtlamaktadır.

- **İnternet Bağımlılığı Ölçeği:** 1996 yılında Young tarafından geliştirilen İnternet Bağımlılığı Ölçeği; DSM-IV'ün "Patolojik Kumar Oynama" ölçütlerinden uyarlanarak oluşturulan "Tanı Anketi" daha sonra geliştirilmiş ve 20 soruluk bir

"İnternet Bağımlılık Ölçeği" oluşturulmuştur. Bayraktar (2001) tarafından uyarlama çalışması gerçekleştirilmiş olan ölçek anlam bütünlüğü bozulmayacak şekilde 10-18 yaş grubu çocuk ve ergenlerin anlayabileceği şekilde uyarlanmıştır. Testin standardize edilmiş Alpha değeri .91, Spearman – Brown değeri .87' dir. Bu sonuçlar testin güvenilir olduğunu düşündürmektedir. İnternet Bağımlılık Ölçeğine göre 70 ve üzeri puan alanlar "Patolojik İnternet kullanıcısı" (PİK) olarak tanımlanmaktadır. 40-69 arası puan alanlar "Sınırlı Semptom Gösterenler", 40 puan ve altı alanlar "Semptom Göstermeyenler" olarak tanımlanmıştır (Park, 2005). Çeviri testin standardize edilmiş Alpha değeri .91, Spearman – Brown değeri .87'dir. Bu sonuçlar testin güvenilir olduğunu düşündürmektedir (Bayraktar, 2001: 90). Ayrıca bu çalışmada ölçeğin güvenirlik için Cronbach Alpha katsayısı .90 olarak hesaplanmıştır.

3.4.Verilerin Toplanması ve Verilerin Analizi

İstanbul ili Bahçelievler ilçesinde bulunan Yenibosna Çok Programlı Anadolu Lisesinde okuyan 10-11 ve 12. sınıf öğrencilerine Sosyo-Demografik Veri Formu, Ana-Babaya Bağlanma Ölçeği ve İnternet Bağımlılığı Ölçeği aynı anda verilerek uygulanmıştır. Araştırmaya katılanlar envanterleri cevaplamaya başlamadan önce, uygulayıcı tarafından sınıflara girilerek öğrencilere araştırmanın hangi amaçla yapıldığı, araştırmaya katılımın gönüllülüğü, ölçek sorularına içten ve samimi bir cevap vermenin önemi, sonuçların gizliliği, ölçekler doldurulurken dikkat edilmesi gereken durumlarla ilgili kısa bir açıklama yapılmıştır. Bu araştırmanın bağımlı değişkeni "İnternet Bağımlılığı"dır. Bağımsız değişkenler ise: "Cinsiyet", "Sınıf Düzeyi", "Algılanan Okul Başarısı", "Ailenin Ekonomik Düzeyi", "Annenin Eğitim Düzeyi", "Babanın Eğitim Düzeyi" ve "Ana-Babaya Bağlanma" 'dır.

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 17.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Güvenirliği ölçmek için Cronbach Alpha (α) değerleri bulunmuştur. Ana-Babaya Bağlanma Ölçeği "Anne Formu" nun Cronbach Alpha değeri ,825, "Baba Formu" nun Cronbach Alpha değeri ,808, İnternet Bağımlılığı Ölçeğinin Cronbach Alpha değeri ,905 bulunmuştur. Geçerliği test etmek için Ana-Baba Bağlanma ölçeğinin faktör analizi yapılmıştır. Yapılan faktör analizi sonucu Ana-Babaya Bağlanma Ölçeği 3 faktöre ayrılmıştır. İlgi,

Kontrol ve Aşırı Koruma alt kategorilerine ayrılan testlerin her birinin Cranbach Alpha değeri Anne için sırayla (,864), (,817), (,576), Baba için sırayla (,889), (,843), (,650) bulunmuştur. Yapılan çalışmada nitel (kategorik) değişkenler arasında ilişki bulunup bulunmadığını saptamak amacıyla Ki-kare testi kullanılmıştır. Çalışmada manidarlık düzeyi .05 olarak alınmıştır. Uygulanan envanterler arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla da Ölçek Korelasyonlarına bakılmıştır.

İnternet Bağımlılık Ölçeğine göre 70 ve üzeri puan alanlar "Patolojik İnternet kullanıcısı" olarak tanımlanmaktadır. 40-69 arası puan alanlar "Sınırlı Semptom Gösterenler", 40 puan ve altı alanlar "Semptom Göstermeyenler" olarak tanımlanmıştır. Toplanan verilerde 70 puan ve üzeri alan birey sayısı çok az olduğu ve istatistiksel analiz açısından sapmalar oluşturacağından istatistik uzmanı danışmanlığında 40 puan ve altı alanlar "Semptom Göstermeyenler", 41 puan ve üstü alanlar birleştirilerek "Semptom Gösterenler" olarak adlandırılmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

4.1.Araştırmaya Katılan Ergenlerin Testlere Vermiş Oldukları Cevaplar ve Yüzdelik İfadeleri

Bu bölümde uygulanan istatistiksel analizler sonucunda elde edilen bulgular ve açıklamaları araştırmanın amaçlarına göre verilmiştir.

Tablo 4: Araştırmaya katılan ergenlerin ‘Ana-Babaya Bağlanma Envanteri/ Anne Formu’ ile ilgili ifadelerine verdikleri cevapların dağılımları

	Tamamen böyleydi		Kısmen böyleydi		Pek böyle değildi		Hiç böyle değildi		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
A1	141	52,2	93	34,4	26	9,6	10	3,7	270	100
A2	17	6,3	39	14,4	44	16,3	170	63,0	270	100
A3	135	50,0	100	37,0	24	8,9	11	4,1	270	100
A4	11	4,1	32	11,9	44	16,3	183	67,8	270	100
A5	139	51,5	89	33,0	26	9,6	16	5,9	270	100
A6	221	81,9	38	14,1	6	2,2	5	1,9	270	100
A7	120	44,4	96	35,6	36	13,3	18	6,7	270	100
A8	39	14,4	76	28,1	69	25,6	86	31,9	270	100
A9	97	35,9	83	30,7	59	21,9	31	11,5	270	100
A10	65	24,1	71	26,3	56	20,7	78	28,9	270	100
A11	150	55,6	80	29,6	22	8,1	18	6,7	270	100
A12	191	70,7	52	19,3	21	7,8	6	2,2	270	100
A13	45	16,7	48	17,8	78	28,9	99	36,7	270	100
A14	28	10,4	50	18,5	64	23,7	128	47,4	270	100
A15	104	38,5	108	40,0	28	10,4	30	11,1	270	100
A16	21	7,8	21	7,8	23	8,5	205	75,9	270	100
A17	141	52,2	62	23,0	34	12,6	33	12,2	270	100
A18	18	6,7	35	13,0	34	12,6	183	67,8	270	100

A19	62	23,0	73	27,0	75	27,8	60	22,2	270	100
A20	31	11,5	61	22,6	47	17,4	131	48,5	270	100
A21	47	17,4	110	40,7	62	23,0	51	18,9	270	100
A22	77	28,5	109	40,4	52	19,3	32	11,9	270	100
A23	109	40,4	98	36,3	35	13,0	28	10,4	270	100
A24	37	13,7	63	23,3	61	22,6	109	40,4	270	100
A25	118	43,7	85	31,5	36	13,3	31	11,5	270	100

Tablo 4 incelendiğinde; “Benimle yumuşak ve arkadaşça bir tarzda konuşurdu” ifadesine ergenlerin, %52,2’si (n=141) tamamen böyleydi, %34,4’ü (n=93) kısmen böyleydi, %9,6’sı (n=26) pek böyle değildi, %3,7’si (n=10) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

“İhtiyaç duyduğum kadar yardım etmezdi” ifadesine ergenlerin, %6,3’ü (n=17) tamamen böyleydi, %14,4’ü (n=39) kısmen böyleydi, %16,3’ü (n=44) pek böyle değildi, %63’ü (n=170) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

“Hoşlandığım şeyleri yapmama izin verirdi” ifadesine ergenlerin, %50’si (n=135) tamamen böyleydi, %37’si (n=100) kısmen böyleydi, %8,9’u (n=24) pek böyle değildi, %4,1’i (n=11) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

“Duygusal olarak bana karşı soğuk görünürdü” ifadesine ergenlerin, %4,1’i (n=11) tamamen böyleydi, %11,9’u (n=32) kısmen böyleydi, %16,3’ü (n=44) pek böyle değildi, %67,8’i (n=183) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

“Sorunlarımı ve endişelerimi anlıyor” ifadesine ergenlerin, %51,5’i (n=139) tamamen böyleydi, %33’ü (n=89) kısmen böyleydi, %9,6’sı (n=26) pek böyle değildi, %5,9’u (n=16) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

“Bana karşı sevgi doluydu” ifadesine ergenlerin, %81,9’u (n=221) tamamen böyleydi, %14,1’i (n=38) kısmen böyleydi, %2,2’si (n=6) pek böyle değildi, %1,9’u (n=5) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"Kendi kararlarımı vermemden memnuniyet duyardı" ifadesine ergenlerin, %44,4'ü (n=120) tamamen böyleydi, %35,6'sı (n=96) kısmen böyleydi, %13,3'ü (n=36) pek böyle değildi, %6,7'si (n=18) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"Büyümemi istemezdi" ifadesine ergenlerin, %14,4'ü (n=39) tamamen böyleydi, %28,1'i (n=76) kısmen böyleydi, %25,6'sı (n=69) pek böyle değildi, %31,9'u (n=86) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"Yaptığım her şeyi kontrol etmeye çalışırdı" ifadesine ergenlerin, %35,9'ü (n=97) tamamen böyleydi, %30,7'si (n=83) kısmen böyleydi, %21,9'u (n=59) pek böyle değildi, %11,5'i (n=31) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"Mahremiyetime müdahale ederdi" ifadesine ergenlerin, %24,1'i (n=65) tamamen böyleydi, %26,3'ü (n=71) kısmen böyleydi, %20,7'si (n=56) pek böyle değildi, %28,9'u (n=78) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"Olan-bitenler hakkında benimle konuşmaktan keyif alırdı" ifadesine ergenlerin, %55,6'sı (n=150) tamamen böyleydi, %29,6'sı (n=80) kısmen böyleydi, %8,1'i (n=22) pek böyle değildi, %6,7'si (n=18) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"Genellikle bana karşı güler yüzlüydü" ifadesine ergenlerin, %70,7'si (n=191) tamamen böyleydi, %19,3'ü (n=52) kısmen böyleydi, %7,8'i (n=21) pek böyle değildi, %2,2'si (n=6) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"Bana, bebekmişim gibi davranma eğilimi vardı" ifadesine ergenlerin, %16,7'si (n=45) tamamen böyleydi, %17,8'i (n=48) kısmen böyleydi, %28,9'u (n=78) pek böyle değildi, %36,7'si (n=99) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"İhtiyaçlarımı ve isteklerimi anlamıyor gibiydi" ifadesine ergenlerin, %10,4'ü (n=28) tamamen böyleydi, %18,5'i (n=50) kısmen böyleydi, %23,7'si (n=64) pek böyle değildi, %47,4'ü (n=128) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"Kendimle ilgili kararlar almama izin verirdi" ifadesine ergenlerin, %38,5'i (n=104) tamamen böyleydi, %40'ı (n=108) kısmen böyleydi, %10,4'ü (n=28) pek böyle değildi, %11,1'i (n=30) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"İstenmediğimi hissettirirdi" ifadesine ergenlerin, %7,8'i (n=21) tamamen böyleydi, %7,8'i (n=21) kısmen böyleydi, %8,5'i (n=23) pek böyle değildi, %75,9'u (n=205) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"Üzgün olduğum zamanlarda kendimi daha iyi hissetmemi sağlardı" ifadesine ergenlerin, %52,2'i (n=140) tamamen böyleydi, %23'ü (n=62) kısmen böyleydi, %12,6'sı (n=34) pek böyle değildi, %12,2'si (n=33) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"Benimle pek fazla konuşmazdı" ifadesine ergenlerin, %6,7'si (n=18) tamamen böyleydi, %13'ü (n=35) kısmen böyleydi, %12,6'sı (n=34) pek böyle değildi, %67,8'i (n=183) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"0'na bağımlı olduğum duygusunu yaşatmaya çalışırdı" ifadesine ergenlerin, %23'ü (n=62) tamamen böyleydi, %27'si (n=73) kısmen böyleydi, %27,8'i (n=75) pek böyle değildi, %22,2'si (n=60) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"Yanımda olmadığı zaman, kendime bakamayacağımı hissederdim" ifadesine ergenlerin, %11,5'i (n=31) tamamen böyleydi, %22,6'sı (n=61) kısmen böyleydi, %17,4'ü (n=47) pek böyle değildi, %48,5'i (n=131) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"İstediğim kadar özgürlük tanırdı" ifadesine ergenlerin, %17,4'ü (n=47) tamamen böyleydi, %40,7'si (n=110) kısmen böyleydi, %23'ü (n=62) pek böyle değildi, %18,9'u (n=51) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"İstediğim zaman dışarı çıkmama izin verirdi" ifadesine ergenlerin, %28,5'i (n=77) tamamen böyleydi, %40,4'ü (n=109) kısmen böyleydi, %19,3'ü (n=52) pek böyle değildi, %11,9'u (n=32) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"Bana karşı asın koruyucuydu" ifadesine ergenlerin, %40,4'ü (n=109) tamamen böyleydi, %36,3'ü (n=98) kısmen böyleydi, %13'ü (n=35) pek böyle değildi, %10,4'ü (n=28) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"Beni övmezdi" ifadesine ergenlerin, %13,7'si (n=37) tamamen böyleydi, %23,3'ü (n=63) kısmen böyleydi, %22,6'sı (n=61) pek böyle değildi, %40,4'ü (n=109) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"İstediğim gibi giyinmeme izin verirdi" ifadesine ergenlerin, %43,7'si (n=118) tamamen böyleydi, %31,5'i (n=63) kısmen böyleydi, %13,3'ü (n=36) pek böyle değildi, %11,5'i (n=31) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

Tablo 5: Araştırmaya katılan ergenlerin 'Ana-Babaya Bağlanma Envanteri/ Baba Formu' ile ilgili ifadelerine verdikleri cevapların dağılımları

	Tamamen böyleydi		Kısmen böyleydi		Pek böyle değildi		Hiç böyle değildi		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
B1	112	41,5	91	33,7	39	14,4	28	10,4	270	100
B2	23	8,5	61	22,6	55	20,4	131	48,5	270	100
B3	110	40,7	99	36,7	35	13,0	26	9,6	270	100
B4	36	13,3	56	20,7	49	18,1	129	47,8	270	100
B5	110	40,7	96	35,6	44	16,3	20	7,4	270	100
B6	177	65,6	63	23,3	17	6,3	13	4,8	270	100
B7	116	43,0	83	30,7	40	14,8	31	11,5	270	100
B8	60	22,2	59	21,9	46	17,0	105	38,9	270	100
B9	86	31,9	67	24,8	56	20,7	61	22,6	270	100
B10	55	20,4	48	17,8	47	17,4	120	44,4	270	100
B11	105	38,9	96	35,6	48	17,8	21	7,8	270	100
B12	154	57,0	66	24,4	28	10,4	22	8,1	270	100
B13	45	16,7	47	17,4	43	15,9	135	50,0	270	100
B14	36	13,3	69	25,6	58	21,5	107	39,6	270	100
B15	94	34,8	94	34,8	37	13,7	45	16,7	270	100
B16	18	6,7	26	9,6	24	8,9	202	74,8	270	100
B17	106	39,3	76	28,1	42	15,6	46	17,0	270	100
B18	31	11,5	64	23,7	44	16,3	131	48,5	270	100
B19	51	18,9	70	25,9	59	21,9	90	33,3	270	100
B20	65	24,1	51	18,9	49	18,1	105	38,9	270	100
B21	63	23,3	90	33,3	56	20,7	61	22,6	270	100
B22	77	28,5	89	33,0	49	18,1	55	20,4	270	100
B23	117	43,3	75	27,8	47	17,4	31	11,5	270	100

B24	37	13,7	61	22,6	61	22,6	111	41,1	270	100
B25	87	32,2	96	35,6	40	14,8	47	17,4	270	100

Tablo 5 incelendiğinde; “Benimle yumuşak ve arkadaşça bir tarzda konuşurdu” ifadesine ergenlerin, %41,5'i (n=112) tamamen böyleydi, %33,7'si (n=91) kısmen böyleydi, %14,4'ü (n=39) pek böyle değildi, %10,4'ü (n=28) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

“İhtiyaç duyduğum kadar yardım etmezdi” ifadesine ergenlerin, %8,5'i (n=23) tamamen böyleydi, %22,6'sı (n=61) kısmen böyleydi, %20,4'ü (n=55) pek böyle değildi, %48,5'i (n=131) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

“Hoşlandığım şeyleri yapmama izin verirdi” ifadesine ergenlerin, %40,7'si (n=110) tamamen böyleydi, %36,7'si (n=99) kısmen böyleydi, %13'ü (n=35) pek böyle değildi, %9,6'sı (n=26) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

“Duygusal olarak bana karşı soğuk görünürdü” ifadesine ergenlerin, %13,3'ü (n=36) tamamen böyleydi, %20,7'si (n=56) kısmen böyleydi, %18,9'u (n=49) pek böyle değildi, %47,8'i (n=129) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

“Sorunlarımı ve endişelerimi anlıyor” ifadesine ergenlerin, %40,7'si (n=110) tamamen böyleydi, %35,6'sı (n=96) kısmen böyleydi, %16,3'ü (n=44) pek böyle değildi, %7,4'ü (n=20) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

“Bana karşı sevgi doluydu” ifadesine ergenlerin, %65,6'sı (n=177) tamamen böyleydi, %23,3'ü (n=63) kısmen böyleydi, %6,3'ü (n=17) pek böyle değildi, %4,8'i (n=13) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

“Kendi kararlarımı vermemden memnuniyet duyardı” ifadesine ergenlerin, %43'ü (n=116) tamamen böyleydi, %30,7'si (n=83) kısmen böyleydi, %14,8'i (n=40) pek böyle değildi, %11,5'i (n=31) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"Büyümemi istemezdi" ifadesine ergenlerin, %22,2'si (n=60) tamamen böyleydi, %21,9'u (n=59) kısmen böyleydi, %17'si (n=46) pek böyle değildi, %38,9'u (n=105) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"Yaptığım her şeyi kontrol etmeye çalışırdı" ifadesine ergenlerin, %31,9'u (n=86) tamamen böyleydi, %24,8'i (n=67) kısmen böyleydi, %20,7'si (n=56) pek böyle değildi, %22,6'sı (n=61) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"Mahremiyetime müdahale ederdi" ifadesine ergenlerin, %20,4'ü (n=55) tamamen böyleydi, %17,8'i (n=48) kısmen böyleydi, %17,4'ü (n=47) pek böyle değildi, %44,4'ü (n=120) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"Olan-bitenler hakkında benimle konuşmaktan keyif alırdı" ifadesine ergenlerin, %38,9'u (n=105) tamamen böyleydi, %35,6'sı (n=96) kısmen böyleydi, %17,8'i (n=48) pek böyle değildi, %7,8'i (n=21) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"Genellikle bana karşı güler yüzlüydü" ifadesine ergenlerin, %57'si (n=154) tamamen böyleydi, %24,4'ü (n=66) kısmen böyleydi, %10,4'ü (n=28) pek böyle değildi, %8,1'i (n=22) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"Bana, bebekmişim gibi davranma eğilimi vardı" ifadesine ergenlerin, %16,7'si (n=45) tamamen böyleydi, %17,4'ü (n=47) kısmen böyleydi, %15,9'u (n=43) pek böyle değildi, %50'si (n=135) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"İhtiyaçlarımı ve isteklerimi anlamıyor gibiydi" ifadesine ergenlerin, %13,3'ü (n=36) tamamen böyleydi, %25,6'sı (n=69) kısmen böyleydi, %21,5'i (n=58) pek böyle değildi, %39,6'sı (n=107) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"Kendimle ilgili kararları almama izin verirdi" ifadesine ergenlerin, %34,8'i (n=94) tamamen böyleydi, %34,8'i (n=94) kısmen böyleydi, %13,7'si (n=37) pek böyle değildi, %16,7'i (n=45) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"İstenmediğimi hissettirirdi" ifadesine ergenlerin, %6,7'si (n=18) tamamen böyleydi, %9,6'sı (n=26) kısmen böyleydi, %8,9'u (n=24) pek böyle değildi, %74,8'u (n=202) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"Üzgün olduğum zamanlarda kendimi daha iyi hissetmemi sağlardı" ifadesine ergenlerin, %39,3'ü (n=106) tamamen böyleydi, %28,1'i (n=76) kısmen böyleydi, %15,6'sı (n=42) pek böyle değildi, %17'si (n=46) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"Benimle pek fazla konuşmazdı" ifadesine ergenlerin, %11,5'i (n=31) tamamen böyleydi, %23,7'si (n=64) kısmen böyleydi, %16,3'ü (n=44) pek böyle değildi, %48,5'i (n=131) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"0'na bağımlı olduğum duygusunu yaşatmaya çalışırdı" ifadesine ergenlerin, %18,9'u (n=51) tamamen böyleydi, %25,9'u (n=70) kısmen böyleydi, %21,9'u (n=59) pek böyle değildi, %33,3'si (n=90) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"Yanımda olmadığı zaman, kendime bakamayacağımı hissederdim" ifadesine ergenlerin, %24,1'i (n=65) tamamen böyleydi, %18,9'u (n=51) kısmen böyleydi, %18,1'i (n=49) pek böyle değildi, %38,9'u (n=105) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"İstediğim kadar özgürlük tanırdı" ifadesine ergenlerin, %23,3'ü (n=63) tamamen böyleydi, %33,3'ü (n=90) kısmen böyleydi, %20,7'si (n=56) pek böyle değildi, %22,6'sı (n=61) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"İstediğim zaman dışarı çıkmama izin verirdi" ifadesine ergenlerin, %28,5'i (n=77) tamamen böyleydi, %33'ü (n=89) kısmen böyleydi, %18,1'i (n=49) pek böyle değildi, %20,4'ü (n=55) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"Bana karşı asın koruyucuydu" ifadesine ergenlerin, %43,3'ü (n=117) tamamen böyleydi, %27,8'i (n=75) kısmen böyleydi, %17,4'ü (n=47) pek böyle değildi, %11,5'i (n=31) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"Beni övmezdi" ifadesine ergenlerin, %13,7'si (n=37) tamamen böyleydi, %22,6'sı (n=61) kısmen böyleydi, %22,6'sı (n=61) pek böyle değildi, %41,1'i (n=111) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

"İstediğim gibi giyinmeme izin verirdi" ifadesine ergenlerin, %32,2'si (n=87) tamamen böyleydi, %35,6'sı (n=96) kısmen böyleydi, %14,8'i (n=40) pek böyle değildi, %17,4'ü (n=31) hiç böyle değildi yanıtını vermiştir.

Tablo 6: Araştırmaya katılan ergenlerin 'İnternet Bağımlılığı Ölçeği' ile ilgili ifadelerine verdikleri cevapların dağılımları

	Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Çoğu zaman		Her zaman		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
I1	64	23,7	84	31,1	49	18,1	47	17,4	26	9,6	270	100
I2	118	43,7	79	29,3	36	13,3	24	8,9	13	4,8	270	100
I3	184	68,1	49	18,1	13	4,8	17	6,3	7	2,6	270	100
I4	153	56,7	76	28,1	17	6,3	17	6,3	7	2,6	270	100
I5	150	55,6	64	23,7	26	9,6	14	5,2	16	5,9	270	100
I6	167	61,9	55	20,4	22	8,1	19	7,0	7	2,6	270	100
I7	138	51,1	72	26,7	21	7,8	25	9,3	14	5,2	270	100
I8	93	34,4	71	26,3	37	13,7	38	14,1	31	11,5	270	100
I9	124	45,9	80	29,6	27	10,0	27	10,0	12	4,4	270	100
I10	64	23,7	61	22,6	59	21,9	48	17,8	38	14,1	270	100
I11	87	32,2	90	33,3	31	11,5	28	10,4	34	12,6	270	100
I12	86	31,9	62	23,0	28	10,4	42	15,6	52	19,3	270	100
I13	128	47,4	59	21,9	23	8,5	30	11,1	30	11,1	270	100
I14	108	40,0	77	28,5	28	10,4	32	11,9	25	9,3	270	100
I15	126	46,7	71	26,3	35	13,0	24	8,9	14	5,2	270	100
I16	110	40,7	65	24,1	36	13,3	33	12,2	26	9,6	270	100
I17	127	47,0	73	27,0	26	9,6	28	10,4	16	5,9	270	100
I18	145	53,7	66	24,4	30	11,1	16	5,9	13	4,8	270	100
I19	177	65,6	49	18,1	14	5,2	21	7,8	9	3,3	270	100
I20	167	61,9	51	18,9	21	7,8	17	6,3	14	5,2	270	100

Tablo 6 incelendiğinde; "Ne sıklıkla planladığınızdan daha fazla süre internette kalıyorsunuz?" ifadesine ergenlerin, %23,7'u (n=64) nadiren, %31,1'i (n=84) bazen, %18,1'i (n=56) sıklıkla, %17,4'ü (n=47) çoğu zaman, %9,6'sı (n=26) her zaman yanıtını vermiştir.

"Ne sıklıkla internette kalmak için günlük ev işlerini ihmal edersiniz?" ifadesine ergenlerin, %43,7'si (n=118) nadiren, %29,3'ü (n=79) bazen, %13,3'ü (n=36) sıklıkla, %8,9'u (n=24) çoğu zaman, %4,8'i (n=13) her zaman yanıtını vermiştir.

"Ne sıklıkla arkadaşlarınızla birlikte olmak yerine interneti tercih edersiniz?" ifadesine ergenlerin, %68,1'i (n=184) nadiren, %18,1'i (n=49) bazen, %4,8'i (n=13) sıklıkla, %6,3'ü (n=17) çoğu zaman, %2,6'sı (n=7) her zaman yanıtını vermiştir.

"Ne sıklıkla internet kullanan kişilerle yeni ilişkiler kurarsınız?" ifadesine ergenlerin, %56,7'si (n=153) nadiren, %28,1'i (n=76) bazen, %6,3'ü (n=17) sıklıkla, %6,3'ü (n=17) çoğu zaman, %2,6'sı (n=7) her zaman yanıtını vermiştir.

"Ne sıklıkla bir işe başlamadan önce e-postanızı (e-mail) denetlersiniz?" ifadesine ergenlerin, %55,6'sı (n=150) nadiren, %23,7'si (n=64) bazen, %9,6'si (n=26) sıklıkla, %5,2'si (n=14) çoğu zaman, %5,9'u (n=16) her zaman yanıtını vermiştir.

"Ne sıklıkla okula devamınız internetten dolayı olumsuz etkilenir?" ifadesine ergenlerin, %61,9'u (n=167) nadiren, %20,4'ü (n=55) bazen, %8,1'i (n=22) sıklıkla, %7'si (n=19) çoğu zaman, %2,6'sı (n=7) her zaman yanıtını vermiştir.

"Herhangi biri internette ne yaptığınızı sorduğunda ne sıklıkla kendinizi savunur ve ne yaptığınızı gizlersiniz?" ifadesine ergenlerin, %51,1'i (n=138) nadiren, %26,7'si (n=72) bazen, %7,8'i (n=21) sıklıkla, %9,3'ü (n=25) çoğu zaman, %5,2'si (n=14) her zaman yanıtını vermiştir.

"Çevrenizdekiler ne sıklıkla internette harcadığınız zamanın fazlalığından şikâyet eder?" ifadesine ergenlerin, %34,4'ü (n=93) nadiren, %26,3'ü (n=71) bazen, %13,7'si (n=37) sıklıkla, %14,1'i (n=38) çoğu zaman, %11,5'i (n=31) her zaman yanıtını vermiştir.

"Ne sıklıkla okuldaki ders notlarınız ve ödevleriniz internette kalma surenizden olumsuz yönde etkilenir?" ifadesine ergenlerin, %45,9'u (n=124) nadiren, %29,6'sı (n=80) bazen, %10'u (n=27) sıklıkla, %10'u (n=27) çoğu zaman, %4,4'ü (n=12) her zaman yanıtını vermiştir.

"Hayatınız hakkında sizi rahatsız eden düşünceleri dağıtmak için ne sıklıkla internete girersiniz?" ifadesine ergenlerin, %23,7'si (n=64) nadiren, %22,6'sı (n=61) bazen, %21,9'u (n=59) sıklıkla, %17,8'i (n=48) çoğu zaman, %14,1'i (n=38) her zaman yanıtını vermiştir.

"Ne sıklıkla internete girmek için sabırsızlanırsınız?" ifadesine ergenlerin, %32,2'si (n=87) nadiren, %33,3'ü (n=90) bazen, %11,5'i (n=31) sıklıkla, %10,4'ü (n=28) çoğu zaman, %12,6'sı (n=34) her zaman yanıtını vermiştir.

"Ne sıklıkla internetsiz hayatın, sıkıcı, bos ve eğlencesiz olacağını düşünürsünüz?" ifadesine ergenlerin, %31,9'u (n=86) nadiren, %23'ü (n=62) bazen, %10,4'ü (n=28) sıklıkla, %15,6'sı (n=42) çoğu zaman, %19,3'si (n=52) her zaman yanıtını vermiştir.

"Biri sizi internetteyken rahatsız ettiğinde ne sıklıkla kırıcı konuşur, bağırır veya kızgın davranışlar gösterirsiniz?" ifadesine ergenlerin, %47,4'ü (n=128) nadiren, %21,9'u (n=59) bazen, %8,5'i (n=23) sıklıkla, %11,1'i (n=30) çoğu zaman, %11,1'i (n=30) her zaman yanıtını vermiştir.

"Gece geç saatlerde internet kullanmaktan ötürü ne sıklıkta uykunuz kaçır?" ifadesine ergenlerin, %40'ı (n=108) nadiren, %28,5'i (n=77) bazen, %10,4'ü (n=28) sıklıkla, %11,9'u (n=32) çoğu zaman, %9,3'ü (n=25) her zaman yanıtını vermiştir.

"İnternette olmadığınız zamanlarda ne sıklıkla interneti düşünür veya internete girmeyi hayal edersiniz?" ifadesine ergenlerin, %46,7'si (n=126) nadiren, %26,3'i (n=71) bazen, %13'si (n=35) sıklıkla, %8,9'u (n=24) çoğu zaman, %5,2'si (n=14) her zaman yanıtını vermiştir.

"Kendinizi ne sıklıkla internetteyken 'yalnızca birkaç dakika daha' derken bulursunuz?" ifadesine ergenlerin, %40,7'si (n=110) nadiren, %24,1'i (n=65) bazen, %13,3'ü (n=36) sıklıkla, %12,2'si (n=33) çoğu zaman, %9,6'sı (n=26) her zaman yanıtını vermiştir.

"Ne sıklıkla internette harcadığınız zamanın miktarını azaltmaya çalışır ve başarısız olursunuz?" ifadesine ergenlerin, %47'si (n=127) nadiren, %27'si (n=73) bazen, %9,6'sı (n=26) sıklıkla, %10,4'ü (n=28) çoğu zaman, %5,9'sı (n=16) her zaman yanıtını vermiştir.

"İnternette kaldığınız sureyi ne sıklıkla saklamaya çalışırsınız?" ifadesine ergenlerin, %53,7'si (n=145) nadiren, %24,4'ü (n=66) bazen, %11,1'i (n=30) sıklıkla, %5,9'u (n=16) çoğu zaman, %4,8'i (n=13) her zaman yanıtını vermiştir.

"Ne sıklıkla başkalarıyla dışarı çıkmak yerine internette daha fazla zaman geçirmeyi yeğlersiniz?" ifadesine ergenlerin, %65,6'sı (n=177) nadiren, %18,1'i (n=49) bazen, %5,2'si (n=14) sıklıkla, %7,8'i (n=21) çoğu zaman, %,3'ü (n=9) her zaman yanıtını vermiştir.

"Ne sıklıkla internette olmadığınızda kendinizi çökmüş, aksi veya sinirli hissedip, internete girince rahatlarsınız?" ifadesine ergenlerin, %61,9'u (n=167) nadiren, %18,9'u (n=51) bazen, %7,8'i (n=21) sıklıkla, %6,3'ü (n=17) çoğu zaman, %5,2'si (n=14) her zaman yanıtını vermiştir.

4.2.İnternet Bağımlılığı Cinsiyete Göre Farklılaşmakta mıdır?

Araştırmaya katılan öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız gruplar için ki-kare testi analizi yapılmış olup, elde edilen frekanslar (gözlemlenen frekanslar) ve ki-kare veri analizi sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: Öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin cinsiyete değişkenine göre gözlemlenen frekansları ve Ki-kare testi sonucu

		Semptom Göstermeyenler	Semptom Gösterenler	Toplam	p
Kız	N	93	42	135	,132
	Yüzde (%)	68,89	31,11	100,00	
Erkek	N	104	31	135	
	Yüzde (%)	77,04	22,96	100,00	
Toplam	N	197	73	270	
	Yüzde (%)	72,96	27,04	100,00	

Tablo 7. incelendiğinde kız öğrencilerin %68,89'u (n=93) 40 puan altında olarak 'Semptom Göstermeyenler' kategorisinde yer alırken %31,11'i (n=42) 40 puan üstünde olarak 'Semptom Gösterenler' kategorisinde yer almıştır. Erkek öğrencilerin %77,04'ü (n=197) 40 puan altında olarak 'Semptom Göstermeyenler' kategorisinde yer alırken %22,96'sı (n=73) 40 puan üstünde olarak 'Semptom Gösterenler' kategorisinde yer

almıştır. Yapılan Ki-Kare analizi sonucunda gruplar arasında internet bağımlılığı açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p = 0,132 > 0,05$).

4.3.İnternet Bağımlılığı Sınıf Düzeyine Göre Farklaşmakta mıdır?

Araştırmaya katılan öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin sınıf düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız gruplar için ki-kare testi analizi yapılmış olup, elde edilen frekanslar (gözlemlenen frekanslar) ve ki-kare veri analizi sonuçları Tablo 8.'de verilmiştir.

Tablo 8: Öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin sınıf düzeyi değişkenine göre gözlemlenen frekansları ve Ki-kare testi sonucu

		Semptom Göstermeyenler	Semptom Gösterenler	Toplam	P
10. Sınıf	N	60	30	90	,254
	Yüzde (%)	66,67	33,33	100,00	
11. Sınıf	N	68	22	90	
	Yüzde (%)	75,56	24,44	100,00	
12. Sınıf	N	69	21	90	
	Yüzde (%)	76,67	23,33	100,00	
Toplam	N	197	73	270	
	Yüzde (%)	72,96	27,04	100,00	

Tablo 8. incelendiğinde 10.sınıf öğrencilerin %66,67'si (n=60) 40 puan altında olarak 'Semptom Göstermeyenler' kategorisinde yer alırken %33,33'ü (n=30) 40 puan üstünde olarak 'Semptom Gösterenler' kategorisinde yer almıştır. 11.sınıf öğrencilerin %75,56'sı (n=68) 40 puan altında olarak 'Semptom Göstermeyenler' kategorisinde yer alırken %24,44'ü (n=22) 40 puan üstünde olarak 'Semptom Gösterenler' kategorisinde yer almıştır. 12.sınıf öğrencilerin %76,67'si (n=69) 40 puan altında olarak 'Semptom Göstermeyenler' kategorisinde yer alırken %23,33'ü (n=21) 40 puan üstünde olarak 'Semptom Gösterenler' kategorisinde yer almıştır. Yapılan Ki-Kare analizi sonucunda gruplar arasında internet bağımlılığı açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p = 0,254 > 0,05$).

4.4.İnternet Bağımlılığı Öğrencilerin Kendilerini Algıladıkları Başarı Düzeyine göre Farklılaşmakta mıdır?

Araştırmaya katılan öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin kendilerini algıladıkları başarı düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız gruplar için ki-kare testi analizi yapılmış olup, elde edilen frekanslar (gözlemlenen frekanslar) ve ki-kare veri analizi sonuçları Tablo 9'de verilmiştir.,

Tablo 9: Öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin algılanan okul başarı düzeyi değişkenine göre gözlemlenen frekansları ve Ki-kare testi sonucu

		Semptom Göstermeyenler	Semptom Gösterenler	Toplam	p
Başarısız	N	96	41	147	,002
	Yüzde (%)	65,31	27,89	100,00	
Başarılı	N	101	19	123	
	Yüzde (%)	82,11	15,45	100,00	
Toplam	N	197	60	270	
	Yüzde (%)	72,96	22,22	100,00	

Tablo 9. incelendiğinde algılanan okul başarı düzeylerine göre kendisini başarısız gören öğrencilerin %65,31'i (n=96) 40 puan altında olarak 'Semptom Göstermeyenler' kategorisinde yer alırken %27,89'u (n=19) 40 puan üstünde olarak 'Semptom Gösterenler' kategorisinde yer almıştır. Kendini başarılı olarak algılayan öğrencilerin %82,11'i (n=197) 40 puan altında olarak 'Semptom Göstermeyenler' kategorisinde yer alırken %15,45'i (n=60) 40 puan üstünde olarak 'Semptom Gösterenler' kategorisinde yer almıştır. Yapılan Ki-Kare analizi sonucunda gruplar arasında internet bağımlılığı açısından anlamlı bir fark bulunmaktadır. ($p = 0,002 < 0,05$). Kendini başarılı ve çok başarılı gören öğrencilerin internet bağımlılığı düşük iken kendisini başarısız ve orta düzeyde başarılı görenlerin internet bağımlılığı daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

4.5.İnternet Bağımlılığı Öğrencilerin Ekonomik Düzeyine Göre Farklılaşmakta mıdır?

Araştırmaya katılan öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin ekonomik düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız gruplar için ki-kare testi analizi yapılmış olup, elde edilen frekanslar (gözlemlenen frekanslar) ve ki-kare veri analizi sonuçları Tablo 10' de verilmiştir.

Tablo 10: Öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin ekonomik düzeyi değişkenine göre gözlemlenen frekansları ve Ki-kare testi sonucu

		Semptom Göstermeyenler	Semptom Gösterenler	Toplam	p
Düşük	N	13	13	26	,021
	Yüzde (%)	50	50	100,00	
Orta	N	135	44	179	
	Yüzde (%)	75	25	100,00	
Yüksek	N	49	16	65	
	Yüzde (%)	75	25	100	
Toplam	N	197	73	270	
	Yüzde (%)	72,96	27,04	100,00	

Tablo 10. incelendiğinde algılanan ekonomik düzeylerine göre ailesi düşük gelire sahip olan öğrencilerin %50'si (n=13) 40 puan altında olarak 'Semptom Göstermeyenler' kategorisinde yer alırken %50'si (n=13) 40 puan üstünde olarak 'Semptom Gösterenler' kategorisinde yer almıştır. Ailesi orta düzeyde gelire sahip olan öğrencilerin %75'i (n=135) 40 puan altında olarak 'Semptom Göstermeyenler' kategorisinde yer alırken %25'i (n=44) 40 puan üstünde olarak 'Semptom Gösterenler' kategorisinde yer almıştır. Ailesi yüksek düzeyde gelire sahip olan öğrencilerin %72,96'sı (n=197) 40 puan altında olarak 'Semptom Göstermeyenler' kategorisinde yer alırken %27,04'ü (n=73) 40 puan üstünde olarak 'Semptom Gösterenler' kategorisinde yer almıştır. Yapılan Ki-Kare analizi sonucunda gruplar arasında internet bağımlılığı açısından anlamlı bir fark bulunmaktadır. ($p = 0,021 < 0,05$). Ekonomik durumu düşük seviyede olan

öğrencilerin internet bağımlılığı daha yüksek iken ekonomik durumu orta ve yüksek olan öğrencilerin internet bağımlılığının daha düşük olduğu gözlemlenmiştir.

4.6.İnternet Bağımlılığı Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşmakta mıdır?

Araştırmaya katılan öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin annelerinin eğitim düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız gruplar için ki-kare testi analizi yapılmış olup, elde edilen frekanslar (gözlemlenen frekanslar) ve ki-kare veri analizi sonuçları Tablo 11' de verilmiştir.

Tablo 11: Öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin annelerinin eğitim düzeyi değişkenine göre gözlemlenen frekansları ve Ki-kare testi sonucu

		Semptom Göstermeyenler	Semptom Gösterenler	Toplam	p
Düşük	N	122	38	160	,226
	Yüzde (%)	76	24	100,00	
Orta	N	45	24	69	
	Yüzde (%)	65	35	100,00	
Yüksek	N	30	11	41,00	
	Yüzde (%)	73	27	100,00	
Toplam	N	197	73	270	
	Yüzde (%)	72,96	27,04	100,00	

Tablo 11. incelendiğinde annesinin eğitim düzeyi düşük öğrencilerin %76'sı (n=122) 40 puan altında olarak 'Semptom Göstermeyenler' kategorisinde yer alırken %24 'ü (n=38) 40 puan üstünde olarak 'Semptom Gösterenler' kategorisinde yer almıştır. Annesinin eğitim düzeyi orta seviyede olan öğrencilerin %65'i (n=45) 40 puan altında olarak 'Semptom Göstermeyenler' kategorisinde yer alırken %24'ü (n=24) 40 puan üstünde olarak 'Semptom Gösterenler' kategorisinde yer almıştır. Annesinin eğitim düzeyi yüksek seviyede olan öğrencilerin %73'ü (n=30) 40 puan altında olarak 'Semptom Göstermeyenler' kategorisinde yer alırken %27'si (n=11) 40 puan üstünde olarak 'Semptom Gösterenler' kategorisinde yer almıştır. Yapılan Ki-Kare analizi sonucunda

gruplar arasında internet bağımlılığı açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p = 0,226 > 0,05$).

4.7.İnternet Bağımlılığı Öğrencileri Babalarının Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşmakta mıdır?

Araştırmaya katılan öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin babalarının eğitim düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız gruplar için ki-kare testi analizi yapılmış olup, elde edilen frekanslar (gözlemlenen frekanslar) ve ki-kare veri analizi sonuçları Tablo 12' de verilmiştir.

Tablo 12: Öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin babalarının eğitim düzeyi değişkenine göre gözlemlenen frekansları ve Ki-kare testi sonucu

		Semptom Göstermeyenler	Semptom Gösterenler	Toplam	P
Düşük	N	82	29	111	,885
	Yüzde (%)	73,87	26,13	100,00	
Orta	N	56	23	79	
	Yüzde (%)	70,89	29,11	100,00	
Yüksek	N	59	21	80	
	Yüzde (%)	73,75	26,25	100,00	
Toplam	N	197	73	270	
	Yüzde (%)	72,96	27,04	100,00	

Tablo 12. incelendiğinde babasının eğitim düzeyi düşük öğrencilerin %73,87'si (n=82) 40 puan altında olarak 'Semptom Göstermeyenler' kategorisinde yer alırken %26,13'ü (n=29) 40 puan üstünde olarak 'Semptom Gösterenler' kategorisinde yer almıştır. Babasının eğitim düzeyi orta seviyede olan öğrencilerin %70,89'u (n=56) 40 puan altında olarak 'Semptom Göstermeyenler' kategorisinde yer alırken %29,11'i (n=23) 40 puan üstünde olarak 'Semptom Gösterenler' kategorisinde yer almıştır. Babasının eğitim düzeyi yüksek seviyede olan öğrencilerin %73,75'i (n=59) 40 puan altında olarak 'Semptom Göstermeyenler' kategorisinde yer alırken %26,25'i (n=21) 40 puan üstünde olarak 'Semptom Gösterenler' kategorisinde yer almıştır. Yapılan Ki-Kare analizi

sonucunda gruplar arasında internet bağımlılığı açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p = 0,885 > 0,05$).

4.8.İnternet Bağımlılığı Öğrencilerin Anneye Bağlanma Stiline Göre Farklılaşmakta mıdır?

Araştırmaya katılan öğrencilerin internet bağımlılığının annelerine bağlanma stillerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız gruplar için ölçeklerin Pearson Korelasyon katsayılarına bakılmıştır.

Tablo 13: Öğrencilerin internet bağımlılığı ile annelerine bağlanma stillerine ilişkin Pearson Korelasyon sonuçları

Correlations						
		İnternet- Toplam	Anne- Toplam	Anne- İlgi	Anne- Kontrol	Anne- Aşırı Koruma
İnternet- Toplam	R	1,000	0,244	0,201	0,240	0,069
	P		0,000	0,001	0,000	0,255
Anne- Toplam	R	0,244	1,000	0,868	0,793	0,399
	P	0,000		0,000	0,000	0,000
Anne- İlgi	R	0,201	0,868	1,000	0,604	0,004
	P	0,001	0,000		0,000	0,953
Anne- Kontrol	R	0,240	0,793	0,604	1,000	0,078
	P	0,000	0,000	0,000		0,199
Anne- Aşırı Koruma	R	0,069	0,399	0,004	0,078	1,000
	P	0,255	0,000	0,953	0,199	

Tablo 13 incelendiğinde; öğrencilerin envanterlere verdikleri yanıtlara göre Anneye Bağlanma Envanteri toplam skoruyla İnternet Bağımlılığı arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Anneye bağlanma stilleri açısından inceleme yapıldığında ise 'İlgi' ve 'Kontrol' alt faktörleriyle İnternet Bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki gözlemlenirken 'Aşırı Koruma' faktörüyle İnternet Bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki saptanamamıştır.

4.9.İnternet Bağımlılığı Öğrencilerin Babaya Bağlanma Stiline Göre Farklılaşmakta mıdır?

Araştırmaya katılan öğrencilerin internet bağımlılığının babaya bağlanma stillerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız gruplar için ölçeklerin Pearson Korelasyon katsayılarına bakılmıştır.

Tablo 14: Öğrencilerin internet bağımlılığı ile babalarına bağlanma stillerine ilişkin Pearson Korelasyon sonuçları

Correlations						
		İnternet- Toplam	Baba- Toplam	Baba- İlgi	Baba- Kontrol	Baba- Aşırı Koruma
İnternet- Toplam	R	1,000	0,117	0,021	0,104	0,142
	P		0,054	0,735	0,087	0,020
Baba- Toplam	R	0,117	1,000	0,815	0,231	0,749
	P	0,054		0,000	0,000	0,000
Baba- İlgi	R	0,021	0,815	1,000	-0,245	0,455
	P	0,735	0,000		0,000	0,000
Baba- Kontrol	R	0,104	0,231	-0,245	1,000	-0,003
	P	0,087	0,000	0,000		0,964
Baba-Aşırı Koruma	R	0,142	0,749	0,455	-0,003	1,000
	P	0,020	0,000	0,000	0,964	

Tablo 14 incelendiğinde; öğrencilerin envanterlere verdikleri yanıtlara göre Babaya Bağlanma Envanteri toplam skoruyla İnternet Bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki saptanamamıştır. Alt faktörler açısından incelendiğinde ise 'İlgi' ve 'Kontrol' grubunda anlamlı bir ilişki bulunamazken, babasıyla arasında 'Aşırı Koruma' bağlanma stili olan ergenlerle İnternet Bağımlılık düzeyleri arasında zayıf pozitif yönlü bir ilişki saptanmıştır.

BÖLÜM V

5. TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgulara ilişkin yorumlar yapılarak, bulgular literatürdeki diğer araştırma bulgularına benzerlik ve farklılıkları açısından değerlendirilmiştir.

- **Öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?**

Yapılan çalışmada cinsiyetin internet bağımlılığını yordamada anlamlı bir değişken olmadığı saptanmıştır. Sonuç kısmında da belirtildiği üzere literatürdeki diğer çalışmalarda bu sonucu destekleyen bulgular olduğu gibi, cinsiyetin ayırt edici bir değişken olduğu sonucunu ortaya koyan analizlerde mevcuttur. Bu değişkenliğin sebebinin uygulama yapılan grubun yapısıyla alakalı olduğu düşünülmektedir. Uygulama yapılan grup doğudan yoğun göç almış bir bölgede yaşayan, aynı çevre içerisinde doğup, büyümüş ve eğitimlerini sürdüren bireylerdir. Farklı sosyo-kültürel ortamlarda yetişmiş bireylerden elde edilecek sonuçlarda cinsiyetin yordayıcı bir değişken olabileceği düşünülmektedir.

- **Öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri sınıf düzeylerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?**

Ana-Babaya Bağlanma Envanterinin yönergesinde 16 yaşına kadarki zamanlarını düşünerek cevap vermeleri istenildiği için uygulama 10, 11 ve 12. sınıflardan seçilen öğrencilerle gerçekleştirilmiştir. Yapılan araştırma da bağımlılık düzeylerinin ilerleyen sınıf seviyeleriyle azalmış olduğu bulunsa da istatistiksel anlamda anlamlı bir farklılaşma gözlenememiştir.

Günümüz şartları göz önüne alındığında çocukların telefon ve internet kullanım yaşının çok düştüğü, internet ve sosyal medya ile çok erken tanıştıkları gözlemlenmektedir. Uzmanlar bu durumun çocuğa fiziksel ve ruhsal olarak çok ciddi zararlar verebileceğinden bahsetmektedir ancak internetin hızlı yayılışı ve çocukların internet konusundaki talepkarlıkları, anne-babaların bu konunun zararını tam olarak fark etmeyişiyle birleştiğinde bilançonun boyutu artmaktadır.

Bununla beraber çok küçük yaşlardan itibaren teknoloji, internet ve sosyal medyayla tanıştığı için çocuklar sınıf düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar saptanamadığı düşünülmektedir.

- **Öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri ekonomik duruma göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?**

Yapılan araştırma öğrencilerin ekonomik düzeyleri düşük olanların internet bağımlılıklarının, orta ve yüksek olanlara göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. İstatistiksel anlamda manidar farklılaşma tespit edilmiştir. Literatürdeki bulguların aksine bu çalışmada anlamlı farklılıklar görülmesinin sebebinin; uygulamanın yapıldığı öğrencilerin kapalı bir kültürde yetişmeleri ve düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip ailelerin çocuklarının sosyal anlamda çeşitli faaliyetler içinde bulunamayışı, ancak internet kullanımının yaygın ve ucuz oluşuyla diğer gruplarda bulunan ergenlere göre daha fazla bağımlılık geliştirdikleri düşünülebilir.

- **Öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri annelerin ve babaların eğitim düzeylerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?**

Literatürdeki bulguların aksine internet bağımlılığı ile gruplar arası inceleme yapıldığında farkın anne eğitim ve baba eğitim durumlarına göre .05 düzeyinde anlamlı olmadığı görülmektedir. Bunun altında yatan sebebin teknolojinin hızlı ilerleyişi ve internetin evlere ve ceplere eğitim farkı gözetmeksizin çok ucuz bir şekilde girmesi ile anne ve babanın eğitim düzeyinin çocukların internet kullanım zamanına bir etkide bulunmayışı olarak gösterilebilir. Araştırma internet kullanım amaçlarını inceleyen bir çalışma olsaydı anne- babanın eğitim düzeyinin yordayıcı bir değişken olarak karşımıza çıkacağı düşünülmektedir.

- **Öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri öğrencinin algılanan başarısına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?**

Öğrencilerin kendilerini algıladıkları başarı düzeyine göre yapılan analizde kendini başarısız olarak değerlendiren öğrencilerin, başarılı olarak değerlendirenlere göre daha çok internet bağımlılığı geliştirdiği bulunmuştur. İstatistiksel anlamda manidar bir sonuç elde edilmiştir. Literatür ile tutarlılık gösteren bu sonuç neticesinde akademik olarak başarısız olan öğrencilerin, başarılı olan öğrencilere göre daha çok risk altında olduğu söylenebilir. Güçlü

yönlerini keşfeden ve bu özelliklerine yoğunlaşan ergenlerin internet bağımlılığından daha az zarar göreceğini söylemek doğru olacaktır.

BÖLÜM VI

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1.Sonuçlar

Ergenlik dönemindeki lise öğrencilerinin internet bağımlılıklarının çeşitli değişkenler ve ana-babalarına bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bu çalışmada İstanbul İli, Bahçelievler İlçesinde bulunan Yenibosna Çok Programlı Anadolu Lisesinde 2015-2016 Eğitim-Öğretim yılında eğitimine devam eden 135 kız ve 135 erkek öğrenci ile çalışılmıştır. Öğrencilere "Sosyo-Demografik Form", "Ana-Babaya Bağlanma Envanteri" ve "İnternet Bağımlılığı Envanteri" uygulanmıştır. Araştırma sonucunda 70 puan ve üzeri alan yani Problemlı İnternet Kullanıcı (PİK) sayısı az olduğundan ve istatistiki olarak sapmalar oluşturacağından 40-69 puan aralığında olan Sınırlı Semptom Gösterenlerle birleştirilmiş olup grubun tamamına "Semptom Gösterenler" adı verilmiştir. 40 puan ve altında alan bireyler envanterin orijinalindeki şekliyle "Semptom Göstermeyenler" olarak ele alınmıştır. Araştırma sonucunda "Semptom Göstermeyen" öğrencilerin oranı %72,96 , "Semptom Gösteren" öğrencilerin oranı %27,04 olarak bulunmuştur. Elde edilen sonucun literatürde yer alan bulgularla tutarlılık gösterdiği görülmektedir. İlgili çalışmalar incelendiğinde Eftekin (2015) semptom göstermeyen öğrencilerin oranı %58.9, sınırlı semptom gösteren öğrencilerin oranı %31.4, patolojik internet bağımlısı öğrencilerin oranı %9,6 olarak bulunmuştur. Bayhan (2011) yapmış olduğu çalışmada "Semptom Göstermeyen" öğrencilerin oranını %82 bulurken, Yılmaz; Şahin; Haseski, vd. (2014) lise öğrencilerine yapmış oldukları çalışmada "Problemlı İnternet Kullanıcısı" oranını %16 olarak bulmuşlardır. İnan (2010), katılımcıların % 0,4'ünün internet bağımlısı ve % 9,2'sinin de semptom gösterenler (olası bağımlı veya risk altında) olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Günüş (2009), internet bağımlılık oranını % 10,1, Bayraktar (2001) ise % 1,1 olarak bulmuştur. İşleyen (2013), lise öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerini incelemek için yapılan kümeleme analizi sonucunda öğrencilerin % 7'si bağımlı grupta yer alırken, % 23.2'si bağımlılık riski taşıyan (sınırlı semptom gösteren) grupta yer aldığını saptamıştır.

Ana-Babaya Bağlanma Ölçeği geliştiricileri Parker ve arkadaşları (1979) envanter sonuçları neticesinde testlerin 2 alt faktöre ayrıldığı (ilgi/ kontrol ve aşırı koruma) neticesi elde etmişlerdir. Kapıcı ve Küçüker (2008) tarafından gerçekleştirilen uyarlama çalışmasında da benzer bir sonuç elde edilmiş envanter yine 2 faktöre ayrılmıştır. Yapılan tez çalışmasında ise envanterin faktör analizi yapıldığında ilgi ve kontrol boyutlarının da birbirinden ayrıldığı ve 3 faktörlü sonuç verdiği tespit edilmiştir. 1, 2, 4, 5, 6, 11, 12, 14, 16, 17, 18 ve 24. sorular ilgi faktörü içerisinde; 3, 7, 15, 21, 22, 25. sorular kontrol faktörü içerisinde; 8, 9, 10, 13, 19, 20, 23. sorular aşırı koruma faktörünü oluşturmuştur. Ana-babaya bağlanma stilleri ve internet bağımlılığı arasındaki ilişkiye bakıldığında ise anne testi alt faktörlere ayrılmadan tek bir skor olarak alındığında internet bağımlılığı ile anneye bağlanma oranı arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Alt faktörlere göre inceleme yapıldığında ise annesine ilgili ve kontrol boyutunda bağlanmış olan ergenlerin internet bağımlılık düzeyleri arasında ilişki saptanmıştır ancak aşırı koruma boyutunda bağlanan ergenlerin bağlanma stilleri ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki saptanamamıştır. Baba testi alt faktörlere ayrılmadan tek bir skor olarak alındığında internet bağımlılığı ile babaya bağlanma oranı arasında bir ilişki bulunamamıştır. Alt faktörlere göre inceleme yapıldığında ise babasına ilgili ve kontrol boyutunda bağlanmış olan ergenlerin internet bağımlılık düzeyleri arasında ilişki saptanamamış ancak aşırı koruma boyutunda bağlanan ergenlerin bağlanma stilleri ile internet bağımlılığı arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki bulunmuştur.

Yapılan çalışmada cinsiyetin internet bağımlılığını yordayıcı bir değişken olmadığı bulunmuştur. Günüş (2009)'un çalışması da bu sonucu destekler niteliktedir. Yapılan bazı çalışmalarda erkeklerin kızlardan daha çok internet bağımlısı olduğuna dair sonuçlar elde edilmiştir (Bayraktar, 2001; Aktaş, 2005; Wu ve Tsai, 2006; Taçyıldız, 2010).

Lise öğrencileriyle yürütülen bu çalışmada sınıf düzeylerinin internet bağımlılığını yordayıcı bir değişken olmadığı bulunmuştur. İnan (2010) 'ın yapmış olduğu çalışma ise İlköğretim II. Kademe ve Ortaöğretim öğrencileri arasında internet bağımlılığı açısından anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur.

Ekonomik düzeyi düşük olan öğrencilerin internet bağımlılığı yüksekken, ekonomik düzeyi orta ve yüksek olan öğrencilerin internet bağımlılığı daha düşük bulunmuştur. Literatürde sosyo-ekonomik düzeyin internet bağımlılığını yordamada anlamlı bir değişken olmadığı sonucuna ulaşan çalışmalarda mevcuttur (Balta ve arkadaşları, 2008; İnan, 2010).

Araştırmanın çıktıları incelendiğinde anne eğitim düzeyinin internet bağımlılığını yordayıcı bir etken olmadığı tespit edilmiştir. Çevik ve Çelikkaleli (2010), İnan (2010) ve Eftekin (2015) yapmış oldukları çalışmalarda annenin eğitim düzeyi arttıkça internet bağımlılığının da arttığı sonucuna ulaşmışlardır.

Baba eğitim düzeyi de anne eğitim düzeyi gibi internet bağımlılığını etkilemeyen bir değişken olarak bulunmuştur. Literatürde hem benzer hem de farklı sonuçlara ulaşan araştırmacılar olduğu saptanmıştır. İnan (2010) baba eğitim düzeyiyle internet bağımlılığı arasında bir ilişki saptayamazken, Eftekin (2015) yapmış olduğu çalışmasında internet bağımlılığı ile baba eğitim seviyesi arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur.

Elde edilen bir diğer sonuç ise algılanan okul başarısı düşük olan öğrencilerin internet bağımlılığının, algılanan başarısı yüksek olan öğrencilere göre daha fazla olduğudur. İnan (2010)'un çalışmaları bulunan sonuçları destekler niteliktedir. Bu çalışmalarda da benzer bir şekilde akademik başarı düştükçe internet bağımlılığının arttığı sonucu elde edilmiştir.

6.2.Öneriler

1. Bu çalışmada bazı değişkenlerin (cinsiyet, sınıf düzeyi, anne-baba eğitim düzeyi, ekonomik durum, algılanan okul başarısı, ana-babaya bağlanma stilleri) internet bağımlılığını yordayıp yordamadığına bakılmıştır. Bu araştırma kapsamında yer almayan internet bağımlılığına yol açma ihtimali olan diğer bazı değişkenlerin de internet bağımlılığını yordayıp yordamadığı incelenebilir. Bu tür araştırmaların yapılması, bireylerin internet bağımlılık nedenlerinin daha iyi anlaşılmasını ve bu doğrultuda önlemlerin alınmasını kolaylaştırabilir.

2. Yapılan çalışmada algılanan okul başarı düzeyi ve ekonomik durumun internet bağımlılığı açısından anlamlı bir farklılaşmaya neden olduğu bulgulanmıştır. Bu bulgular ışığında başarı düzeyi ile ekonomik durumun internet bağımlılığıyla arasındaki ilişki çok yönlü araştırılabilir.
3. Bu çalışma, İstanbul ilindeki Yenibosna Çok Programlı Anadolu Lisesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerle gerçekleştirilmiş olup daha geniş bir evren ve örnekleme başka ilçeler ve illerde benzer çalışmaların yapılması önerilebilir. Böylece farklı şehir veya bölgelerden alınacak sonuçların karşılaştırılması, internet bağımlılığını açıklamada ve bu doğrultuda çözümlerin üretilmesinde etkili olabilir.
4. Araştırmanın evrenini oluşturan bireyler sosyo-ekonomik değişkenler açısından homojen bir dağılım göstermektedir. Heterojen bir grupta çalışmanın tekrar edilmesi farklı sonuçların elde edilmesini sağlayabilir.
5. Ebeveynler ve okulun bütün paydaşları işbirliği içerisinde olarak özellikle evde bilgisayar ve internet kullanımını kontrollü hâle getirebilirler. Bu durum hem öğrencilerin internet bağımlılığı geliştirmelerine engel olabilir hem de bilinçli ve güvenli bir şekilde internet kullanımı gerçekleştirmelerini sağlayabilir.
6. Okul psikolojik danışma ve rehberlik servisleri tarafından hem öğrencilere hem de ebeveynlere ilk ve ortaokuldan itibaren önleyici çalışma programlarının gerçekleştirilmesi, ergenlik döneminde bireylerin interneti daha sağlıklı kullanmalarını sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Abalı, O. (2012). Ergenlik Dönemi ve Ruhsal Yaklaşım (1.Basım). İstanbul: Adeda Yayıncılık. s.30.
- Aisworth, M. D. S. (1989). Attachment Beyond Infancy. *American Psychogist*, 44, 709-716.
- Akgündüz, H., Oral, B. ve Avanoğlu, Y. (2006). “Bilgisayar Oyunları ve İnternet Sitelerinde Sanal Şiddet Öğelerinin Değerlendirilmesi”, *Milli Eğitim Dergisi*, s: 171.
- Aktaş, Y. (2005). 3-18 Yaş Grubu Genç ve Gençlerin İnteraktif İletişim Araçlarını Kullanma Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi, *The Turkish Online Journal of Educational Technology Tojet*. S: 4 (4).
- Allen, J. P., Moore, C., Kuperminc, G., & Bell, K. (1998). Attachment and adolescent psychosocial functioning. *Child Development*, 69 (5), 1406-1419.
- Altıntaş, I (2 Mart 2009). Donald Winnicot ve Büyümek. <http://psikiyatrivecocukergen.com/donald-winnicot-ve-buyumek> (05.05.2016).
- Anderson, J.A. & Olnhausen, K.S. (1999). Adolescent self-esteem: A foundational disposition. *Nursing Science Quarterly*, 12, 62–67.
- Arısoy, Ö. (2009) Internet Addiction and Its Treatment. *Current Approaches In Psychiatry*; 1:55-67.
- Ayaroğlu, N.S. (2002). “The Relationship Between İnternet use and Loneliness of University Students”, *Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara.
- Ayas, T. Ve Horzum, M.B. (2013). “İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Aile İnternet Tutumu”. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39), 46-57.
- Aydınlı, H. (2002). Çocuk Eğitiminde Sık Sorulan Sorular ve Cevaplar. İstanbul: Zambak Yayınları. s.75.

Bakken, IJ, Wenzel, HG, Gotestam, KG, Johansson, A. ve Oren, A. (2009). "Internet Addiction Among Norwegian Adults: A Stratified Probability Sample Study", *Scandinavian Journal of Psychology*, 50, s:121-127.

Balta, Ç., Özlem, H., Mehmet, B. 2008. "Web Tabanlı Öğretim Ortamındaki Öğrencilerin İnternet Bağımlılığını Etkileyen Faktörler", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2008,41(1), s:187-205.

Bartholomew, K. ve Horowitz, L. M. (1991). Attachment Styles Among Young Adults: A Test Of A Four-Category Model. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 61, 226-244.

Bayhan, V. (2011). "Lise Öğrencilerinde İnternet Kullanma Alışkanlığı ve İnternet Bağımlılığı (Malatya Uygulaması)". XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri 2 - 4 Şubat 2011 İnönü Üniversitesi, Malatya, Bildiriler, Akademik Bilişim, Mlatya, 2011, s.917.

Bayraktar, F. (2001). "İnternet Kullanımının Ergen Gelişimindeki Rolü", Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Bayraktutan, F. (2005). "Aile İçi İlişkiler Açısından İnternet Kullanımı", İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Yapı – Sosyal Değişime Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Beard, K. W. (2005). Internet addiction: a review of current assessment techniques and potential assessment questions. *Cyber Psychology & Behavior*. 8 (1). 7-14. www.ietc2008.home.anadolu.edu.tr adresinden alınmıştır.

Beard, K. W., ve Wolf, E. M. (2001). "Modification in the Proposed Diagnostic Criteria for Internet Addiction", *CyberPsychology & Behavior*, 4(3), s: 377-380.

Belsky, J. ve Pasco-Fearon, R. M. (2008). Precursors of attachment security. İçinde J. Cassidy ve P. R. Shaver (Eds), *Handbook of Attachment: Theory, Research and Clinical Applications*. (2nd ed.). New York: Guilford; 295-332.

Biçer, U. (2014). Sosyal Beceri Eğitiminin Ortaokul Öğrencilerindeki İnternet

Bağımlılığı Düzeylerine Etkisi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Adana.

Bowlby, J. (1973). Attachment and Loss Vol II: Separation. New York: Basic Books.

Bowlby, J. (1982). Attachment And Bowlby: vol. 1. Attachment (2. Basım). New York: Basic Books.

Bowlby, J. (2012). Bağlanma: Bağlanma ve Kaybetme 1 (T.V. Soylu, Çev.). İstanbul: Pinhan Yayıncılık.

Bowlby, J. (2012). Güvenli Bir Dayanak: Ebeveyn-Çocuk Bağlanması Ve Sağlıklı İnsan Gelişimi (S. Güneri, Çev.). İstanbul: Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları: 84.

Bodur, Ş., İşeri, E., Sosyal, A.Ş. ve Şenol, S. (2005). Bebeklik Dönemindeki Bağlanma Sürecine Genel Bir Bakış. Klinik Psikiyatri, 8, 88-99.

Bretherton, I. (1992). The origins of attachment theory: John Bowlby and Mary Ainsworth. Developmental Psychology, 28 (5), 759-775.

Bretherton, I. (1997). Bowlby's legacy to developmental psychology. Child Psychiatry and Human Development, 28 (1), 33-43.

Cengizhan, C. (2003, 11-13 Kasım). Bilgisayar ve internet bağımlılığı. 9. Türkiye'de İnternet Konferansı, İstanbul.

Cengizhan, C. (2005). "Öğrencilerin Bilgisayar Ve İnternet Kullanımında Yeni Bir Boyut: Bağımlılık", VIII. Ulusal PDR Kongresi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Chiu, S.; Lee, J.Z. & Huang, D.H. (2004). Video Game Addiction in Children and Teenagers in Taiwan. Cyberpsychology & Behavior. 7(5), 571-581.

Collins, N. L., & Read, S. J. (1990). Adult Attachment, Working Models, And Relationship Quality In Dating Couples. Journal Of Personality And Social Psychology, 58(4), 644- 663.

Cüceloğlu, D. (2004). İnsan ve Davranışı (13. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi. s.369.

Çağıltay, K. (1994). Herkes İçin İnternet, Tübitak-Odtü Yayınları, Ankara, s: 17-19.

Çakır, S. (2008). Evli bireylerin evlilik uyumlarının ana-babalarına bağlanma düzeyleri ve demografik değişkenler açısından incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Çakır, Ö., Horzum B. H. ve Ayas, T. (2013). İnternet Bağımlılığının Tanımı ve Tarihçesi. Melek Kalkan, Canani Kaygusuz (Ed.), İnternet Bağımlılığı. Ankara: Anı Yayıncılık. s.1-16.

Çevik, G.B. ve Çelikkaleli, Ö. (2010). “Ergenlerin Arkadaş Bağlılığı ve İnternet Bağımlılığının Cinsiyet, Ebeveyn Tutumu ve Anne Baba Eğitim Düzeylerine Göre İncelenmesi”. Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19(3), 225-240.

Çubukcu, A., & Bayzan, Ş. (2013). Türkiye’de dijital vatandaşlık algısı ve bu algıyı internetin bilinçli, güvenli ve etkin kullanımı ile artırma yöntemleri. Middle Eastern & African Journal of Educational Research, 5, 148-174.

Çubukçu, H. ve Sivaslıgil, P. (2007), “7. Sınıf İngilizce Ders Kitaplarında Cinsiyet Kavramı”, Dil Dergisi, 137:7-17.

Davis, D., Shaver, P. R ve Vernon, M. L. (2003). Physical, emotional and behavioral reactions to breaking up: the roles of gender, age, emotional involvement, and attachment style. Personality and Social Psychology Bulletin, 29 (7), 871-884.

Demir, İ. (2010). Ergenlik Döneminde Bağlanma. İçinde T. Solmuş (Ed.), Bağlanma, Evlilik ve Aile Psikolojisi. İstanbul: Sistem Yayıncılık; 259-271.

Derman, O. (2008). Ergenlerde psikososyal gelişim. İ. Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri. Sempozyum Dizisi, 68, 19–21.

Durak, Batıgün ve Kılıç. (2011). Türkiye’de ergenlik dönemi araştırmaları: Konu ve yazar dizini (1980-2004). Türk Psikologlar Derneği Yayınları, No. 30, Ankara. Detamat.

Eftekin, P. (2015). Ergenlik Dönemindeki Öğrencilerin İnternet Bağımlılığı Ve Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Kayseri.

Erben, G., & Çalışkan, K. (2015). Yetişkin Bağlanma Stillerinin Babacan Liderle Çalışma Tercihi Üzerindeki Etkisini Anlamaya Yönelik Deneysel Bir Çalışma. 23. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresinde sunulan bildiri. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü, Muğla, 14-16 Mayıs 2015.

Ersin, B. (2010). Lise Öğrencilerinin Suç Eğilimleri ile Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişki (Beyoğlu İlçesi Örneği). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

Esen, E. (2010). Ergenlerde İnternet Bağımlılığını Yordayan Psiko-Sosyal Değişkenlerin İncelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. İzmir.

Eşgi, N. (2014). “Aile Çocuk İnternet Bağımlılık Ölçeğinin Türkçeye Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”. Kastamonu Eğitim Dergisi, 22(2), s.808.

Gates, Bill. (1999). Önümüzdeki Yol, (Çev. Esra Davutoğlu/Alper Erdal), Ankara, Arkadaş Yayınları, s: 101.

Greenfield, D. N. (1999). “Virtual addiction: Sometimes new technology can create new problems”, [http://www.virtual-addiction.com/pdf/natureinternet addiction. pdf.](http://www.virtual-addiction.com/pdf/natureinternet%20addiction.pdf), Erişim tarihi 20.5.2008.

Griffiths, M. (1999). İnternet Addiction: Fact or Fiction? The Psychologist, 12(5), 246-250. Çeviren: Psk. Kazım Alat, İnternet Bağımlılığı: Gerçek mi? Kurgu mu?, Türk Psikoloji Bülteni S: 1300-7408.

Griffiths MD. (2000). İnternet addiction: Time to be taken seriously? Addiction Research; 8:413-418.

Günüç, S. (2009). İnternet Bağımlılık Ölçeğinin Geliştirilmesi Bazı Demografik Değişkenler İle İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüzüncü Yıl

Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Van.

Günüç, S. ve Kayri, M. (2010). “Türkiye’de İnternet Bağımlılık Profili ve İnternet Bağımlılık Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik Güvenirlik Çalışması”. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 39, 222.

Habip, B. (2011). Özgürlük Arayışına Adanmış Psikanalitik Bir Yaşam Donald Woods Winnicott (1896-1971): Düşüncesi ve Pratiği. Doğu-Batı Dergisi, Sayı 56, Psikanaliz Dersleri, Şubat; Mart, Nisan 2011, s.199.

Hazan, C. ve Shaver, P. R. (1987). Conceptualizing Romantic Love As An Attachment Process. Journal Of Personality And Social Psychology, 52, 511-524.

Hazan, C. ve Shaver, P. R. (1994). Attachment as an Organizational Framework for Research on Close Relationships. Psychological Inquiry, 5(1), 1-22.

İçel, K. (1998). Kitle Haberleşme Hukuku, Beta Yayınları, İstanbul, s.407-415.

İnan, A. (2010). İlköğretim II.Kademe ve Ortaöğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Erzurum.s.4.

İşleyen, F. (2013). Lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeylerinin Kişisel ve Ailesel Faktörlerle İlişkisinin İncelenmesi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. İzmir.

Kapçı, E. & Küçüker, S. (2006). Ana Babaya Bağlanma Ölçeği: Türk Üniversite Öğrencilerinde Psikometrik Özelliklerin Değerlendirilmesi. Türk Psikiyatri Dergisi, 17(4), s. 286-295.

Karasar, N.(1999). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Karen, R. (1990). Becoming Attached: The Atlantic Monthly, 23 Temmuz 2007, <http://www.psychology.sunysb.edu/attachment/online/karen.pdf>

Kır, G. (2008). İnternet ve gençlik. İzmir: Şenocak Yayınları.

Klaczynski, P.A. (1990) Cultural-developmental tasks and adolescent development: theoretical and methodological considerations. *Adolescence*, 25 (100), 811-823

Kraut, R., Patterson, M., Lundmark, V., Kiesler, S., Mukopadhyay, T. ve Scherlis, W. (2002). "Internet Paradox: a Social Technology That Reduces Social Involvement and Psychological Well-Being?", *Journal of Social Issues*, 58 (1), s:49-74.

Kubey, R.W., Lavin, M.J.ve Barrows, J.R. (2001). "Internet Use and Collegiate Acedemic Performance Decrements: Early Findings", *Journal of Communication*, 51, s:366-382.

Kuşay, Y. (2013). Sosyal Medya Ortamında Çekicilik ve Bağımlılık (1.Baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık. S.143.

Kuzgun, Y. (1991). Ana-Baba Tutumlarının Bireyin Kendini Gerçekleştirme Düzeyine Etkisi.(Der. B. Dikeçligil, A. Çiğdem), Aile Yazıları, Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları. ilişkilere karşılık uzun dönemli bağlanım. *Uluslar Arası İnsan Bilimleri Dergisi*.

Leung, L. (2004). "Net-Generation Attributes And Seductive Properties of the İnternet as Predictors Of Online Activities and İnternet Addiction", *Cyberpsychology ve Behavior*, 7(3).

Liebarman, M., Doyle, A. B. ve Markiewicz, D. (1999). Developmental patterns in security of attachment to mother and father in late childhood and early adolescence: associations with peer relations. *Child Development*, 70 (1), 202- 213.

Löker, Ö. (1999). Differential Effects of Parent and Peer Attachment on Social and Emotional Loneliness Among Adolescents. Master Thesis, Middle East Technical University, Ankara.

Merttürk, R. (2005). Bilgisayar Oyunu Oynayan İlköğretim Öğrencilerinin Saldırganlık, Depresyon ve Yalnızlık Düzeylerinin İncelenmesi, (Yayınlanmamış Yüksek lisans

Tezi), Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü, İstanbul.

Morahan-Martin, J. ve Schumacher, P. (2000). "Incidence and Correlates of Pathological Internet use Among College Students", Computers in Human Behaviour, 16, s:13- 29.

Morris, M. and Ogan, C. (1996). "The Internet as Mass Medium", Journal of Computer-Mediated Communication, 1 (4), <http://jcmc.indiana.edu/vol1/issue4/morris.html>, Erişim Tarihi: 14.10.2009.

Muslu Karayağız, G. ve Bolışık, B. (2009). Çocuk ve gençlerde internet kullanımı. TAF Preventive Medicine Bulletin, 8 (5), 445–450.

Nickerson, A. (2002). Parent And Peer Attachment In Middle Childhood And Early Adolescence For Psychological Well-Being. Doktora Tezi, University Of South Carolina, United States.

Odabaşıoğlu, G., Öztürk, Ö., Genç, Y. ve Pektaş, Ö. (2007). "On Olguluk Bir Seri İle İnternet Bağımlılığı Klinik Görünümleri", Bağımlılık Dergisi, 8(1), s: 49.

Ögel, K. (2012a). İnternet Bağımlılığı: İnternetin Psikolojisini Anlamak Ve Bağımlılıkla Başa Çıkmak. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Ögel, K. (2012b). İnternet Bağımlılığı (1.Basım). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. s.115.

Özgüven, İ.E. (2001). Ailede İletişim ve Yaşam. Ankara: PDREM Yayıncılık.

Öztürk, E. Ve Özmen, S. K. (2011). " Öğretmen Adaylarının Problemlı İnternet Kullanım Davranışlarının, Kişilik Tipi, Utangaçlık ve Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi". Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 11(4), 1785-1808.

Park, J. S. (2005). [Development of internet addiction measurement scales and Korean internet addiction index]. Journal of preventive medicine and public health= Yebang Uihakhoe chi, 38(3), 298-306.

Parker G, Tupling H, Brown LB ve ark. (1979) A parental bonding instrument. Br J Med Psychol, 52:1-10.

Saatçi, A. (2005). "Bilgi Teknolojisindeki Gelişme ve Yarattığı Bilgi Devriminin Ulaştığı Boyutlar" Gelişen Bilgi Teknolojisi ile Güvenlik Politikası ve Stratejileri, Arasında Etkileşim ve Yönlendirme Sempozyumu, 9-11.03.2005.

Sağlık Bakanlığı Yayını (2008). Çocuk Ve Ergen Sağlığı Modülleri: Eğitimciler İçin Eğitim Rehberi, 722. Ankara.

Sanders, C.E., Field, T.M., Diego, M. ve Kaplan, M. (2000). "The Relationship of Internet to Depression and Social Isolation Among Adolescents", Adolescence, 35 (138), s:237-242.

Saygılı, S. (2002). Ergenlik Sorunları. İstanbul, Elit Yayınları.

Sevindik, T. (2003) İnternet Kafeye Giden Bireylerin İnternet Kullanma Amaçları İle İnternet Kafelerden Beklenti Düzeylerinin Belirlenmesi [Determining The Purposes Of People Going To İnternet Cafes And Their Expectations From İnternet Cafes]. Unpublished Master's Thesis, Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.

Sroufe, L.A. & Waters, E. (1977). Attachment As An Organizational Construct. Child Development, 48, 1184-1199.

Steinberg, L. "Biyolojik Geçişler", Hülya Ercan (Ed.), Ergenlik (39-79), Ankara: İmge Kitapevi, 2007, 40.

Steinberg, L. "Bilişsel Geçişler", Müge Artar (Ed.), Ergenlik (81-113), Ankara: İmge Kitapevi, 2007, 85.

Steinberg, L. "Bilişsel Geçişler", Müge Artar (Ed.), Ergenlik (81-113), Ankara: İmge Kitapevi, 2007, 87.

Şahin, M. (2007). Madde Bağımlılığı Konusunda Türkiye’de Yapılmış Olan Lisansüstü Tezler Üzerine Bir Değerlendirme. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara. s.5.

Şahin, M. (2011). İlöğretim Okulu Öğrencilerindeki İnternet Bağımlılığı. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Taçyıldız, Ö. (2010). Lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre Yordanması. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.Yüksek Lisans Tezi. İzmir.

Tarhan, N., Nurmedov, S. (2011). Bağımlılık, Sanal veya Gerçek. (1. Baskı).

Toksöz, M.R. (1999), “Yeni Bir Medya Türü Olarak Etkileşimli Bilgisayar Oyunları”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal BilimlerEnstitüsü, Ankara.

Toraman, M. (2013). İnternet Bağımlılığı ve Sosyal Eğ Kullanım Düzeylerinin Ortaöğretim Öğrencilerinin Akademik Başarıları İle İlişkisinin İncelenmesi. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Elazığ.

Ulusoy, O. (2008). Ergenlerde Bilişim Teknolojileri Kullanımı Ve Saldırganlık İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yay., Adana, Türkiye.

Uzbay, İ. T. (2009). Madde bağımlılığının tarihçesi, tanımı, genel bilgiler ve bağımlılık yapan maddeler. Türk Eczacıları Birliği Meslek İçi Sürekli Eğitim Dergisi, 21- 22, 5-15.

Ülgen, V. (2014). 12-18 yaş arası ergenlerde İnteret Bağımlılığında Sosyal Karşılıklılık ve Yordayıcı faktörlerin Değerlendirilmesi, Marmara Üniversirtesi, İstanbul.

Yalom, I. D. (Ed.) (2008). Ergen Terapisi. İstanbul: Prestij Yayınları, s.23.

Yavuzer, H. (2002). Çocuk Psikolojisi (22.Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.s. 264.

Yavuzer, H. (2002). Çocuk Psikolojisi (22.Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi. s.279.

Yıldız, Ü. (2014). Üniversite Öğrencilerinde Obezite Oluşumunda İnternet Bağımlılığının Etkisinin Saptanması. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı. Uzmanlık Tezi. İzmir.

Yılmaz, E., Y.L.Şahin, H.İ.Haseski ve O.Erol (2014). “ Lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi: Balıkesir İli Örneği”. Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 4(1), 133-144.

Young, K.S. (1996) Addictive Use Of The Internet: A Case That Breaks The Stereotype. Psychological Reports. 79, 899-902.

Young, K. ve Rodgers, C. (1998). The Relationship Between Depression And İnternet Addiction. Cyber Psychology And Behavior, 1(1), 25-28.

Young, K. S., Pistner, M., O'mara, J. ve Buchanan, J. (2000). “Cyber- Disorders: The Mental Health Concern for the New Millennium”, Cyberps- ychology & Behavior, 3(5), s: 475.

Young K. S. (2004). İnternet Addiction. Am Behav Sci. S. 48: 402-441.

Young, K. S. (2007). “Cognitive Behaviour Therapy With İnternet Addicts: Treatment Outcomes And Implications”. Cyberpsychology & Behavior, 10, S. 671.

Zimmermann, P. Ve Becker-Stoll F. (2002). Stability Of Attachment Representations During Adolescence: The Influence Of Ego-Identity Status. Journal Of Adolescence, 25, 107- 124.

Zimmermann, P. (2004). Attachment Representations And Characteristics Of Friendship Relations During Adolescence. Journal Of Experimental Child Psychology, 88(1), 83- 101.

Wardetzki, B. (2010). Uçlarda Yaşayanlar: Kabul Görmeye Olan Açlık / Dış Narsisizm. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Waters, E. ve Cummings, M. (2000). A Secure Base From Which To Explore Close Relationships. Child Psychology, Special Millennium Issue, 15 Temmuz 2007,http://www.psychology.sunysb.edu/attachment/online/waters_cummings.pdf

Waters, T. (2004). Learning To Love: From Your Mother's Arms To Your Lover's Arms. Voice of the University of Toronto, 30, (19)

Whang, L.S-M., Lee, S. ve Chang, G. (2003). "Internet Over-Users' Psychological Profiles: A Behavior Sampling Analysis on Internet Addiction", Cyberpsychology & Behavior, 6 (2), s:143-150.

Wu, Y-T. Ve Tsai, C.C. (2006). University Students Internet Attitudes And Internet Selfefficacy: A Study At Three Universities In Taiwan. Cyberpsychology & Behavior, 9 (4),441-450

EKLER

Ek-1: Sosyo-Demografik Veri Formu

Sevgili öğrenciler,

Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne bağlı Psikoloji Programında Yüksek Lisans yapmaktayım. Tez çalışmam için lise öğrencilerinin internet bağımlılığını çeşitli değişkenler açısından incelemek üzere aşağıda bulunan Sosyo-demografik Veri Formu, Ana-Babaya Bağlanma Ölçeği ve İnternet Bağımlılığı Ölçeğini doldurmanız gerekmektedir. Vereceğiniz samimi ve içten yanıtlarla bilimsel bir çalışmaya katkıda bulunacaksınız. **Lütfen tüm ifadeleri yanıtlayınız.** Vereceğiniz cevaplar gizli kalacak ve grupça değerlendirilecektir. Katılımınız için şimdiden teşekkür ederim.

Gözde NAZİK

1. Cinsiyetiniz

a)Kız b) Erkek

2.Halen okumakta olduğunuz sınıfınız:

a) 9.sınıf b)10.sınıf c)11.sınıf d)12.sınıf

3.Okul basarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?

a)Başarısız b)Orta Düzeyde Başarılı c)Başarılı Çok Başarılı

4. Ailenizin aylık ortalama geliri

a)Düşük- 2500 TL' ye kadar

b)Orta- 2500-5000 TL aralığında

c)Üst- 5000 TL ve üstü

5. Annenizin eğitim durumu:

a)İlkokul - Ortaokul

c)Lise

d) Üniversite

6. Babanızın eğitim durumu:

a)İlkokul- Ortaokul

c)Lise

d) Üniversite

Ek-2: Ana- Babaya Bağlanma Envanteri/ Anne Formu

Aşağıda, ana-babanızın çeşitli tutum ve davranışlarına ilişkin ifadeler yer almaktadır. 16 yaşınıza kadar olan dönemde **annenizi** hatırlamaya çalışarak, her bir ifadeye en uygun seçeneğin karşısındaki paranteze X işareti koyunuz.

	Tamamen Böyleydi	Kısmen Böyleydi	Pek Böyle Değildi	Hiç Böyle Değildi
1. Benimle yumuşak ve arkadaşça bir tarzda konuşurdu.				
2. İhtiyaç duyduğum kadar yardım etmezdi.				
3. Hoşlandığım şeyleri yapmama izin verirdi.				
4. Duygusal olarak bana karşı soğuk görünürdü				
5. Sorunlarımı ve endişelerimi anlıyor görünürdü.				
6. Bana karşı sevgi doluydu.				
7. Kendi kararlarımı vermemden memnuniyet duyardı.				
8. Büyümemi istemezdi.				
9. Yaptığım her şeyi kontrol etmeye çalışırdı.				
10. Mahremiyetime müdahale ederdi.				
11. Olan-bitenler hakkında benimle konuşmaktan keyif alırdı.				
12. Genellikle bana karşı güler yüzlüydü.				
13. Bana, bebekmişim gibi davranma eğilimi vardı.				
14. İhtiyaçlarımı ve isteklerimi anlamıyor gibiydi.				
15. Kendimle ilgili kararları almama izin verirdi.				
16. İstenmediğimi hissettirirdi.				
17. Üzgün olduğum zamanlarda kendimi daha iyi hissetmemi sağlardı.				
18. Benimle pek fazla konuşmazdı.				
19. O'na bağımlı olduğum duygusunu yaşatmaya çalışırdı.				
20. Yanımda olmadığı zaman, kendime bakamayacağımı hissederdim.				
21. İstedikim kadar özgürlük tanırdı.				
22. İstedikim zaman dışarı çıkmama izin				

verirdi.				
23. Bana karşı aşırı koruyucuydu.				
24. Beni övmezdi.				
25. İstedığım gibi giyinmeme izin verirdi.				

Ek-3: Ana-Babaya Bağlanma Ölçeği/ Baba Formu

Aşağıda, ana-babanızın çeşitli tutum ve davranışlarına ilişkin ifadeler yer almaktadır. 16 yaşınıza kadar olan dönemde **babanızı** hatırlamaya çalışarak, her bir ifadeye en uygun seçeneğin karşısındaki paranteze X işareti koyunuz.

	Tamamen Böyleydi	Kısmen Böyleydi	Pek Böyle Değildi	Hiç Böyle Değildi
1. Benimle yumuşak ve arkadaşça bir tarzda konuşurdu.				
2. İhtiyaç duyduğum kadar yardım etmezdi.				
3. Hoşlandığım şeyleri yapmama izin verirdi.				
4. Duygusal olarak bana karşı soğuk görünürdü				
5. Sorunlarımı ve endişelerimi anlıyor görünürdü.				
6. Bana karşı sevgi doluydu.				
7. Kendi kararlarımı vermemden memnuniyet duyardı.				
8. Büyümemi istemezdi.				
9. Yaptığım her şeyi kontrol etmeye çalışırdı.				
10. Mahremiyetime müdahale ederdi.				
11. Olan-bitenler hakkında benimle konuşmaktan keyif alırdı.				
12. Genellikle bana karşı güler yüzlüydü.				
13. Bana, bebekmişim gibi davranma eğilimi vardı.				
14. İhtiyaçlarımı ve isteklerimi anlamıyor gibiydi.				
15. Kendimle ilgili kararları almama izin verirdi.				
16. İstenmediğimi hissettirirdi.				
17. Üzgün olduğum zamanlarda kendimi daha iyi hissetmemi sağlardı.				
18. Benimle pek fazla konuşmazdı.				
19. O'na bağımlı olduğum duygusunu yaşatmaya çalışırdı.				
20. Yanımda olmadığı zaman, kendime bakamayacağımı hissederdim.				
21. İstedğim kadar özgürlük tanırırdı.				
22. İstedğim zaman dışarı çıkmama izin verirdi.				

23. Bana karşı aşırı koruyucuydu.				
24. Beni övmezdi.				
25. İstedığım gibi giyinmeme izin verirdi.				

Ek-4: İnternet Bağımlılığı Ölçeği

Aşağıdaki sorularda, size en uygun düşen ifadeyi (X) ile işaretleyiniz:	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Çoğu zaman	Her zaman
1. Ne sıklıkla planladığınızdan daha fazla süre internette kalıyorsunuz?					
2. Ne sıklıkla internette kalmak için günlük ev işlerini ihmal edersiniz?					
3. Ne sıklıkla arkadaşlarınızla birlikte olmak yerine interneti tercih edersiniz?					
4. Ne sıklıkla internet kullanan kişilerle yeni ilişkiler kurarsınız?					
5. Ne sıklıkla bir işe başlamadan önce e-postanızı (e-mail) denetlersiniz?					
6. Ne sıklıkla okula devamınız internetten dolayı olumsuz etkilenir?					
7. Herhangi biri internette ne yaptığınızı sorduğunda ne sıklıkla kendinizi savunur ve ne yaptığınızı gizlersiniz?					
8. Çevrenizdekiler ne sıklıkla internette harcadığınız zamanın fazlalığından şikâyet eder?					
9. Ne sıklıkla okuldaki ders notlarınız ve ödevleriniz internette kalma surenizden olumsuz yönde etkilenir?					
10. Hayatınız hakkında sizi rahatsız eden düşünceleri dağıtmak için ne sıklıkla internete girersiniz?					
11. Ne sıklıkla internete girmek için sabırsızlanırsınız?					
12. Ne sıklıkla internetsiz hayatın, sıkıcı, bos ve eğlencesiz olacağını düşünürsünüz?					
13. Biri sizi internetteyken rahatsız ettiğinde ne sıklıkla kırıncı konuşur, bağırır veya kızgın davranışlar gösterirsiniz?					
14. Gece geç saatlerde internet kullanmaktan ötürü ne sıklıkta uykunuz kaçır?					

15. İnternette olmadığınız zamanlarda ne sıklıkla interneti düşünür veya internete girmeyi hayal edersiniz?					
16. Kendinizi ne sıklıkla internetteyken "yalnızca birkaç dakika daha" derken bulursunuz?					
17. Ne sıklıkla internette harcadığınız zamanın miktarını azaltmaya çalışır ve başarısız olursunuz?					
18. İnternette kaldığınız sureyi ne sıklıkla saklamaya çalışırsınız?					
19. Ne sıklıkla başkalarıyla dışarı çıkmak yerine internette daha fazla zaman geçirmeyi yeğlersiniz?					
20. Ne sıklıkla internette olmadığınızda kendinizi çökmüş, aksi veya sinirli hissedip, internete girince rahatlarsınız?					

ÖZGEÇMİŞ

1990 yılında babasının görevi dolayısıyla Diyarbakır'da doğdu. İlköğretimi Bandırma'da, lise eğitimini Ankara'da tamamladı. 2008 yılında Ankara Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik bölümünü kazandı ve 2012 yılında başarıyla mezun oldu. 2014 bahar döneminde Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji programında yüksek lisansa başladı.

2012 yılında İstanbul'un Bahçelievler İlçesinde bulunan Yenibosna Çok Programlı Anadolu Lisesi'ne Okul Psikolojik Danışmanı ve Rehber Öğretmeni olarak atandı. Haziran 2016'da İstanbul'un Bağcılar İlçesinde bulunan Aydın Doğan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'ne tayini çıktı. Halen aynı kurumda görev yapmaktadır.